Un mare succes al sportului românesc

● LOCUL 3 PE NAȚIUNI, DIN PESTE 120 DE ȚĂRI PARTICIPANTE! ● 43 DE MEDALII, DINTRE CARE 21 DE AUR, 12 DE ARGINT ȘI 10 DE BRONZ ● NOEMI LUNG, PAULA IVAN, AUREL MACARENCU și ANCA PĂTRĂȘCOIU — PRINTRE CELE MAI STRĂLUCITOARE STELE ALE UNIVERSIADEI DE LA ZAGREB ● SPORTURILE CARE NE-AU REPREZENTAT CU CINSTE: ÎNOTUL, CAIACUL-CANOEA, CANOTAJUL, ATLETISMUL ȘI (MAI PUȚIN) GIMNASTICA ● O NOUĂ PROBĂ A VALORII SPORTULUI ROMÂNESC, A CAPACITĂȚII SPORTIVILOR UNIVERSITARI ● PE CURÎND, LA SAO PAULO!

Între 8 și 19 iulie, Zagrebul a găzduit cea de a XIV-a ediție a Jocurilor Mondiale Universitare de vară, competiție internațională de mare anvergură, la startul căreia s-au aliniat sportivi studenți din 128 de țări ale lumii. A fost, ca întotdeauna, un nou prilej, binevenit, ca tineri din toate țările lumii să se reunească sub culorile F.I.S.U., în arenele Universiadei, nu numai pentru a se întrece, ci și (sau mai ales) pentru a lega noi și trainice prietenii cu colegii lor de generație de pe întregul Pămînt, sub semnul păcii și al colaborării internaționale, pentru o lume mai bună și mai dreaptă, pentru un viitor liniștit și îmbelșugat. A fost o Universiadă frumoasă, purtînd un generic superb — „Tineretul lumii — pentru o lume a păcii!" — o Universiadă reușită la care au contribuit deopotrivă și gazdele și oaspeții!

Pentru sportul universitar românesc, întrecerile de la Zagreb au însemnat un nou prilej de confirmare a năzuinței de pace și prietenie care-i animă pe tinerii patriei noastre și, în același timp, o nouă posibilitate de a-și proba nivelul înalt de pregătire, măiestria sportivă, capacitatea de a se întrece de la egal la egal cu cei mai buni performeri ai lumii și chiar de a-i întrece, în condițiile frumoasei și palpitantei lupte sportive! În rîndurile care urmează, reporterul va reține pentru dumneavoastră cîteva din neuitatele amintiri culese la Zagreb, în cele două săptămîni ale Universiadei '87 care a fost, repetăm, un mare succes al sportului românesc!

BUN GĂSIT, ZAGREB ȘI... ZAGI!

Decolăm spre Zagreb într-o dimineață fierbinte, de vară toridă, iar micul nostru charter, pornește ușor și vesel către orașul celei de a 14-a Universiade. Din primul grup de sportivi români care vor poposi în satul Universiadei fac parte 5 înotători — Noemi Lung, Anca Pătrășcoiu, Eniko Palencsar, Timeea Toth și Flavius Vișan, însoțiți de antrenorul emerit Gheorghe Dimeca — gimnastele Ecaterina Szabo, Laura Cutina, Lenuța Rus, Mădălina Tănase și Dana Dumitru (cu antrenorul Octavian Belu), ca și o parte a flotilei de aur a caiacului și canoei românești, avîndu-i în frunte pe dublul campion al lumii, Aurel Macarencu, pe campionii mon-

Zagreb – vedere panoramică şi o imagine a Universităţii oraşului

diali Daniel Stoian şi Angelin Velea, ca şi mulţi alţi medaliaţi sau... viitori medaliaţi la marile întreceri internaţionale. Un zbor cum nu se poate mai plăcut — datorită unui comandant de excepţie (şi, totuşi, stewardesele vor uita, probabil emoţionate, să ureze sportivilor tricolori şi bun venit, dar şi succes la Universiadă?!) — de-a lungul căruia schimbăm cîteva cuvinte cu cîţiva dintre candidaţii noştri la medalii. Un pic îngîndurată, Noemi Lung vorbeşte cu încredere despre minimum două medalii de aur, iar antrenorul ei, Gheorghe Dimeca, adaugă că nu va fi deloc uşor, cu atît mai mult cu cît Noemi va evolua în... şapte probe! Uriaşul Macarencu nici nu se gîndeşte c-ar putea rata vreunul dintre cele două titluri pe care le-a promis la Zagreb şi la... Duisburg, în timp ce Kati Szabo îşi aminteşte de Universiada precedentă, de la Kobe, unde a cules nu mai puţin de 6 medalii, dintre care două de aur şi trei de argint. Şi iată-ne ajunşi la Zagreb, în două ore şi ceva, şi-aterizînd atît de lin, încît aplauzele adresate pilotului sînt chiar mai zgomotoase ca rulajul trenului de-aterizare! „Welcome!" — tăbliţele purtate de tinerele iugoslave ne întîmpină la scara avionului, formalităţile vamale trec cît ai clipi din ochi, iar cîteva autocare confortabile ne duc direct la centrul de acreditare. Aici, o forfotă firească şi tradiţională, cu fişe confruntate în calculator şi cu fotografii-polaroid, cu binefăcătoarele răcoritoare şi cu căldura funcţionarilor de la acreditări. Doar noi, ziariştii, mai avem un pic de stat, în timp ce delegaţia noastră se grăbeşte spre liniştea satului Universiadei. Aşadar, am ajuns, ne-am şi acreditat şi instalat şi Zagrebul împodobit sărbătoreşte e al nostru, cu oamenii lui calzi, şi-atît de primitori, cu arhitectura care împleteşte armonios străvechiul cu modernul, cu miile de voluntari surizători şi îndatoritori şi, bineînţeles, cu „Zagi", vesela veveriţă care e mascota Universiadei şi care îţi zîmbeşte la tot pasul!

NOEMI...

Întîmplarea a făcut s-o cunosc cu mai bine de un an înaintea Universiadei. S-o cunosc, adică, şi dincolo de teritoriul strict al sportului de performanţă. E o fată timidă, cu mult bun simţ, cultivată mai mult decît colegele ei de generaţie, şi tare ambiţioasă. Munceşte de exact... 13 ani mai mult decît aţi putea crede şi numai dacă vă gîndiţi că înoată, în medie, peste 20 de kilometri zilnic, tot nu se pare arhisuficient pentru a vă stîrni uimirea deplină. Gheorghe Dimeca, antrenorul ei, e un interlocutor jovial, întotdeauna şi pentru oricine, dar pentru elevele lui e un tată aspru, care cere chiar mai mult decît se poate, spunînd, la o adică: „Dacă nu le-aş cere mai mult decît pot ele, n-ar da tot ce pot!" Şi, cred eu, există mult adevăr în maniera lui de lucru... La Zagreb, în prima zi de concurs, Noemi a cucerit două medalii de aur, la interval de nici o oră. Publicul a aplaudat-o, cei competenţi s-au şi mirat un pic, dar cei mai mulţi n-au îndrăznit să bănuiască suita incredibilă de victorii care va urma. Ei bine, Noemi Lung, frumoasa maramureşancă — al cărei tată, proiectant fiind, a tras primele linii pe hîrtie la proiectul bazinului acoperit din Baia Mare, la vremea cînd fiica sa abia se ridicase în picioare — avea să fie cea mai strălucitoare stea a întrecerilor de înot de la Zagreb, adunînd un splendid buchet de 7 medalii, dintre care nu mai puţin de 5 de aur. Ca să nu mai vorbim şi despre cele 6 recorduri mondiale universitare ale ei, sau despre conferinţa de presă, în cadrul căreia vreo 500 de ziarişti din toate colţurile lumii i-au admirat nu numai modestia şi farmecul răspunsurilor, dar şi engleza corectă, literară în care s-a întreţinut cu ei!... Aveam să vorbesc cu Noemi şi după încheierea întrecerilor, înainte de întoarcerea spre patrie şi am vorbit despre o mulţime de lucruri, numai despre medaliile şi recordurile ei, nu! Ştiţi de ce? Am vrut să văd dacă atîtea mari succese, venite dintr-o dată, o schimbaseră cu ceva pe Noemi cea pe care o ştiam eu şi m-am bucurat să văd că totul era ca înainte, Noemi rămînînd fata modestă, chiar timidă, plină de bun simţ pe care-o cunoscusem, ceea ce m-a bucurat atît de mult, încît acum i-o spun şi ei, pe această cale.

Noemi Lung – în plină cursă şi la conferinţa de presă, alături de antrenorul emerit Gheorghe Dimeca

ALĂTURI DE „FLOTILĂ", LA... HANGAR!

Lumea padelei şi pagaei m-a fascinat întotdeauna! De ce? Poate din simplitatea şi căldura oamenilor acestora care te cuceresc dintr-o privire, dacă le-o şi acorzi din toată inima, cum mi-a plăcut să fac mereu! Ei bine, la Jarun, în Iugoslavia, mi-am propus să nu mai urmăresc finalele de caiac-canoe din tribună, ci pur şi simplu să le trăiesc alături de „flotilă", la hangar, acolo unde emoţiile dinaintea cursei se trăiesc la cea mai mare intensitate, ca şi bucuria victoriei sau amărăciunea înfrîngerii. Fireşte, am „fotografiat" numai crîmpeie, dar, vreau să cred, crîmpeie semnificative!... Aurel Macarencu, flăcăul înalt şi vînos cu ochi albaştri şi părul cîrlionţat, îşi pierde zîmbetul cu mult înainte de a ieşi din apă. Iar barca lui, o fragilă canoe „de simplu", îl preocupă într-atît, încît nimic nu mai există împrejur... Să-l tulbur?!... Mi-am luat inima-n dinţi şi-am reluat rîzînd o frază lăsată neterminată cu vreo două zile mai devreme. Atunci mă întrebase cît a mers sovieticul Kalinicenko în seria a II-a şi i-am răspuns ceva de genul „Ce contează, tot îl baţi cu două bărci şi jumătate"... Acum am reluat: „Crezi că îi dai doar două bărci sau şi mai mult?!" ...A-ntors spre mine ochii lui albaştri şi l-am zărit zîmbind. Apoi, mi-a spus: „Şi una mi-ar ajunge... Dumneavoastră, nu?!" „Ba da, îi zic, dar simt eu că îl baţi cu două!"... „Aşa să fie!" mi-a mai spus, iar cele două bărci avans cu care-a cîştigat finala de 1000 au fost o mare bucurie pentru mine!... Nemaivorbind şi despre cel de-al doilea titlu al noului „amiral" al flotilei de aur a caiacului şi canoei româneşti...

Aurel Macarencu, „amiralul" flotilei noastre de aur, pe podiumul de premiere de la Jarun

Luminiţei Munteanu i-am oferit, pentru finală, pălăria mea de soare. Şi-aşa m-am ales cu o pălărie de două ori medaliată cu aur, la Jarun! Pe Daniel Stoian l-am văzut clocotind de nervi, după finala pierdută de o mie, pentru a-l regăsi în ziua următoare radios, după victoria la 500. Nici el nu ştia că eu ştiu cine-l încurajase înainte de finală, deşi ştiam în taină amîndoi că fusese tocmai Noemi Lung!... Sau trebuia să o vedeţi pe Tecla Borcănea, mereu nervoasă pe cineva din jurul ei, înciudată că a ratat aurul la simplu. În ziua următoare a spălat caiacul de 4 cu mîna ei şi lucea atît de tare, încît nu m-am îndoit că va aluneca spre aur, cum a şi alunecat... Trebuia să vedeţi şi antrenorii: pe Igor Lipalit dînd de pe mal cadenţa cu piciorul în asfalt, în timpul curselor de canoe, pe Nicuşor Eşeanu fluierînd ca un arbitru de fotbal, după un cod ştiut numai de el şi caiacişti, pe Mihai Ţurcaş agitîndu-şi cămaşa asudată, în lipsa glasului lăsat de ani şi ani pe ape, sau pe „doctorul" Lalu masînd cu dragoste şi rîvnă fiecare muşchi de caiacist sau canoist, cu-atîta forţă

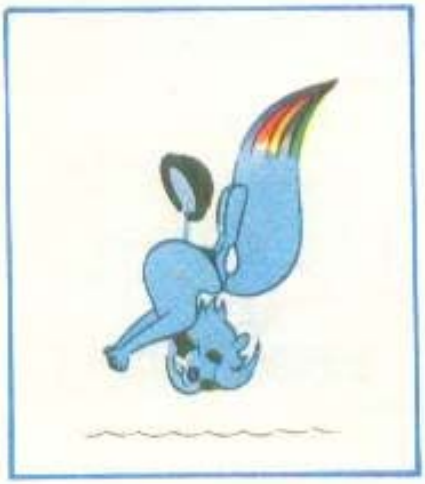

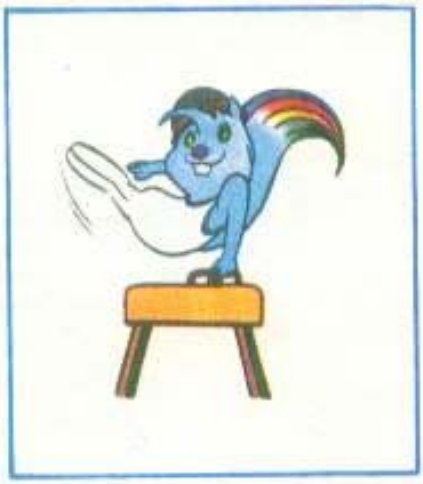

şi atîta neodihnă, că m-am şi întrebat de multe ori dacă n-ar fi şi el la fel de tare într-o barcă!?... Am văzut medaliile aduse de la podium la hangar, şi chipurile obosite surîzînd şi bărcile şterse apoi cu grijă şi ridicate în remorca de metal cu care aveau să se întoarcă-n ţară. Iar ei, oamenii apelor, erau neschimbaţi, ca Noemi Lung, deşi veneau acasă cu un braţ de medalii de aur, argint şi bronz, mai toţi cu cîte două!...

NU-I NIMIC, KATI, SE MAI ÎNTÎMPLĂ!

La „Dom Sportova", în sala de gimnastică, toate locurile au fost mereu ocupate, iar favorita publicului s-a numit, nu-ncape nici-o îndoială, Ecaterina Szabo. Şi totuşi, Kati, s-a întors la Bucureşti, întîia dată-n splendida ei carieră, fără aur, deşi... De-a lungul anilor s-a întîmplat să fiu de multe ori lîngă gimnaştii noştri, la cele mai diverse şi mai de amploare competiţii. Sînt unul de-al lor, altfel

Sfidînd gravitaţia, Ecaterina Szabo!

spus, şi-mi place să mă ştiu aşa, deşi, din cînd în cînd, dacă a fost cazul, bineînţeles, am scris şi multe lucruri critice. De astă dată, însă, refe-

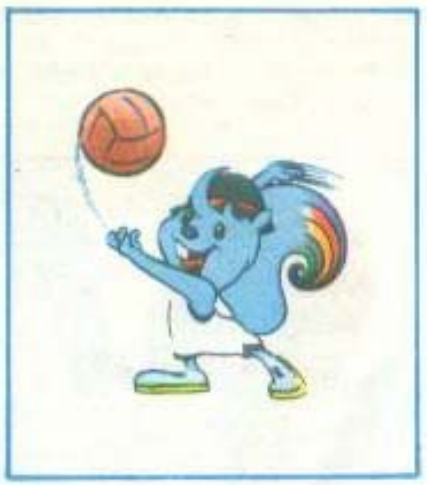

rindu-mă la Kati Szabo, nu cred că e nimic de criticat. Kati a făcut tot ce i-a stat în puteri şi, dacă „sorţii" nu făceau să concurăm în grupa a doua, mizam pe cel puţin două note de 10 şi, implicit, pe două medalii de aur. N-au fost să fie, însă, şi dintre atîtea imagini care mi s-au întipărit pe retină de la Universiadă, privirile disperate pe care mi le-a aruncat Kati în tribună, din concurs, mă obsedează şi acum. I-am răspuns mereu cu „Nu-i nimic!- Se poate! Hai!"... dar nu ştiu cît am fost şi de convingător. Cert e că această mare gimnastă care-a fost şi va rămîne Ecaterina Szabo s-a mobilizat extraordinar, a lucrat extraordinar, dar mereu i-au lipsit cîteva sutimi pînă la acel 10 absolut care a însemnat la Zagreb medalia de aur. Iar acum, cînd Universiada a rămas în urmă, simt nevoia să spun doar atît: „Nu-i nimic, Kati, se mai întîmplă! Dar îţi iei tu revanşa, cît de curînd!..."

A DOUA MARICICA PUICĂ SE NUMEŞTE PAULA IVAN!

Din cele patru medalii de aur cucerite de atletismul românesc la Zagreb, două au fost ale semifondistei bucureştence Paula Ivan, celelalte revenind Lilianei Năstase, la heptatlon şi Marietei Ilcu, la săritura în lungime. Paula Ivan a lăsat însă pe stadionul „Dinamo" din capitala Croaţiei şi nu numai acolo, impresia că este noul star al semifondului mondial. Să fie numai o impresie? Reporterul e înclinat să spună că nu şi are şi dovezi în acest sens, dovezi care înseamnă nu numai timpii excelenţi înregistraţi de Paula Ivan în acest sezon — deci, nu doar la Universiadă —, dar şi alura de mare campioană a bucureştencei şi uşurinţa cu care

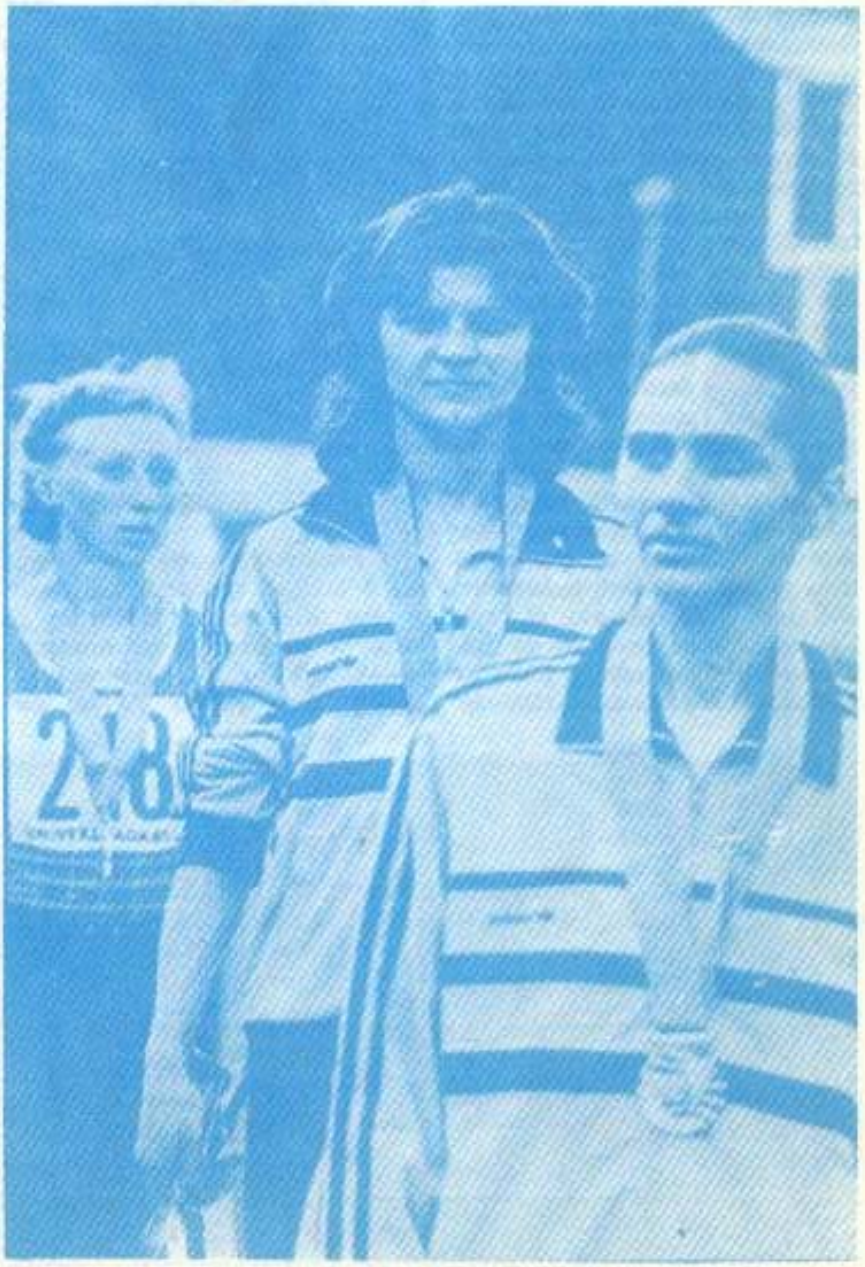

Pe podium, atleta Paula Ivan şi Mitica Junghiatu

s-a impus şi convingerea cu care a cîştigat şi, în fond, toate tradiţiile semifondului feminin românesc. La drept vorbind, sînt cîţiva ani de cînd aşteptăm să apară o nouă stea a semifondului nostru. Aceasta, nu pentru că Maricica Puică sau Doina Melinte ar fi... obosit, dar ele şi-au făcut pe deplin datoria şi trebuia, în mod logic, să vină cineva care să le preia ştafeta biruinţei internaţionale. Au încercat, pe rînd, reuşind chiar uneori, şi Mitica Junghiatu şi Margareta Keszeg, şi Ella Kovacs şi Mariana Stănescu şi Violeta Beclea, dar, iată, pe deplin a reuşit pînă acum doar Paula Ivan, elevă a aceluiaşi Ion Puică, la şcoala căruia au crescut nu numai Maricica Puică, dar şi, cîndva, chiar Doina şi Dorin Melinte! Îmi amintesc că, cu vreun an în urmă, o criticam serios pe Paula Ivan pentru rolul de purtătoare de trenă a cursei, de „iepure" cum se mai spune, îndoindu-mă de valoarea şi posibilităţile ei. Atunci, aveam dreptate, fără îndoială, dar şi ea avea... sarcinile ei tactice. Altfel spus, Paulei nu-i venise încă rîndul să decoleze spre medalii şi spre piscurile performanţei internaţionale, dar iată că acum, în sezonul '87, a decolat şi a învins, în stil de mare campioană cum deja şi este!... La ora cînd Almanahul nostru vede lumina tiparului, la Roma se vor fi încheiat deja întrecerile celei de a doua ediţii a Campionatelor Mondiale de Atletism şi mă încumet să scriu, cu aproape o lună înaintea lor, mai exact la 28 iulie a.c., că Paula Ivan va urca pe podiumul de premiere mondial, cel puţin în proba de 1500, unde ar putea cuceri chiar medalia de aur! Să fi riscat în mod gratuit acest pronostic? Rămîne de văzut, dar eu unul cred, de la Zagreb, în cariera Paulei Ivan!

LECŢIA „ARGINTULUI"...

În finalele de canotaj de la Jarun, din 6 echipaje româneşti, doar unul a ratat titlul mondial universitar. E vorba de tandemul Rodica Armăşescu—Adriana Chelariu, clasat pe locul secund, după surorile Zareva, din

Bulgaria. Surpriză, oare? Surpriză! Fără doar şi poate. Surpriză fericită pentru bulgăroaice, dar surpriză neplăcută pentru noi şi, mai ales, pentru schifistele române, a căror valoare n-a stat şi nu stă nici acum sub semnul vreunei îndoieli! Şi, totuşi, au pierdut, după ce dominaseră cursa de o manieră foarte clară, pînă la intrarea în ultimii 150—200 de metri! Medalie de argint, deci, dar şi o lecţie binevenită înaintea Campionatelor Mondiale, unde tandemul Armăşescu-Chelariu nu va mai pierde aurul, sîntem convinşi! De ce sîntem convinşi? Pentru că în lotul naţional de schif feminin se ratează o singură dată, dacă se ratează, dorinţa de victorie fiind mereu perpetuată de muncă fără egal şi de cel mai înalt devotament. Iar cine nu crede să le privească pe Maria Sava, pe Marioara Popescu şi pe toate celelate canotoare cu care ne-am mîndrit întotdeauna!

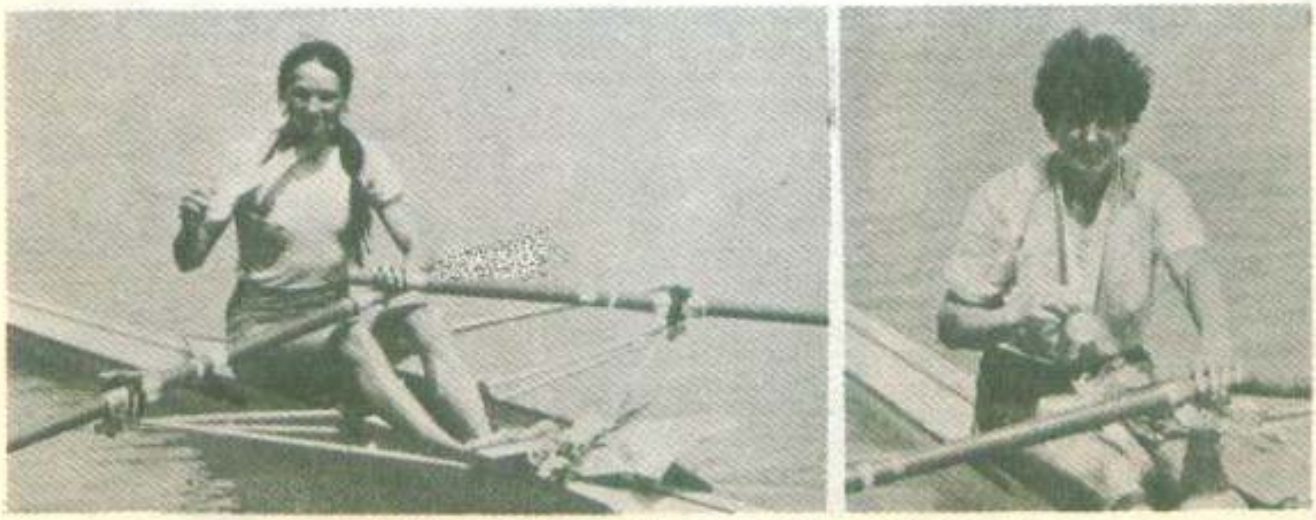

Maria Sava şi Marioara Popescu au învins şi la Jarun!

Şi ei au fost la Zagreb, pentru a culege aurul Universiadei

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

ŞI EI AU FOST LA ZAGREB!

Se-ntîmplă mereu ca la succesele mari, cum a fost cel de la Zagreb, spaţiul tipografic, fie el cît de amplu, să nu poată cuprinde chiar tot ce-ar fi de spus şi ce ar merita să fie tipărit. Aşa şi-acum, cînd cele 43 de medalii cucerite de sportivii români sînt tot atîtea poveşti minunate, nu greu, ci imposibil de cuprins în cîteva pagini de Almanah. Iată de ce, rugîndu-i să ne ierte pe cei ale căror nume n-au fost pomenite, îi grupăm sub onorantul „tricolorii români", felicitîndu-i pentru medaliile lor şi pentru valoarea dovedită în întrecerile acestei a 14-a ediţii a Jocurilor Mondiale Universitare. Şi încă ceva: promisiunea că le vom dedica spaţiul viitor, după succesele de la Universiada următoare, Sao Paulo 1989!

Grupaj realizat de HORIA ALEXANDRESCU

Aşa arată, de... aproape, medaliile Universiadei de la Zagreb '87

PANOUL DE ONOARE

MEDALII DE AUR

Medalii de aur

1. **Noemi Lung** — înot — 200 m mixt
2. **Noemi Lung** — înot — 400 m liber
3. **Anca Pătrăşcoiu** — înot — 100m spate
4. **Aurel Macarencu** — canoe — C1—1000m
5. **Luminiţa Munteanu**
   Marina Ciucur — caiac — K2—500 m
6. **Noemi Lung** — înot — 400 m mixt
7. **Aurel Macarencu** — canoe — C1—500 m
8. **Luminiţa Munteanu,**
   Marina Ciucur,
   Marina Nădejde,
   Tecla Borcănea — caiac — K4—500 m
9. **Daniel Stoian**
   Angelin Velea — caiac — K2—500 m
10. **Noemi Lung** — înot — 200 m liber
11. **Anca Pătrăşcoiu** — înot — 200 m spate
12. **Noemi Lung** — înot — 800 m liber
13. **Liliana Năstase** — atletism — heptatlon
14. **Paula Ivan** — atletism — 1500 m
15. **Paula Ivan** — atletism — 3000 m
16. **Maria Sava** — canotaj — schif simplu (u)
17. **Marioara Popescu** — canotaj — shif simplu
18. **Anişoara Bălan,**
    Veronica Cogeanu,
    Doina Ciucanu,
    Anişoara Minea — canotaj — schif 4 vîsle
19. **Valentin Robu,**
    Dorel Năstase,
    Dimitrie Popescu,
    Vasile Tomoiagă,
    Florin Micu — canotaj — schif 4+1 rame
20. **Dragoş Neagu,**
    Dănuţ Dobre — canotaj — schif 2 rame
21. **Marieta Ilcu** — atletism — lungime

Notă: Campionii au fost trecuţi în ordinea în care au cucerit titlurile la Zagreb

BILANȚUL ROMÂNIEI LA UNIVERSIADELE DE VARĂ

Anul	Orașul	Aur	Argint	Bronz	Total
1959	Torino	2	1	2	5
1961	Sofia	6	6	8	20
1965	Budapesta	3	4	4	11
1970	Torino	0	4	2	6
1973	Moscova	4	7	8	19
1977	Sofia	11	10	14	35
1979	Mexico	13	3	15	31
1981	București	30	17	20	67
1983	Edmonton	6	12	9	27
1985	Kobe	5	10	6	21
1987	Zagreb	21	12	10	43
	Total medalii:	101	86	98	285

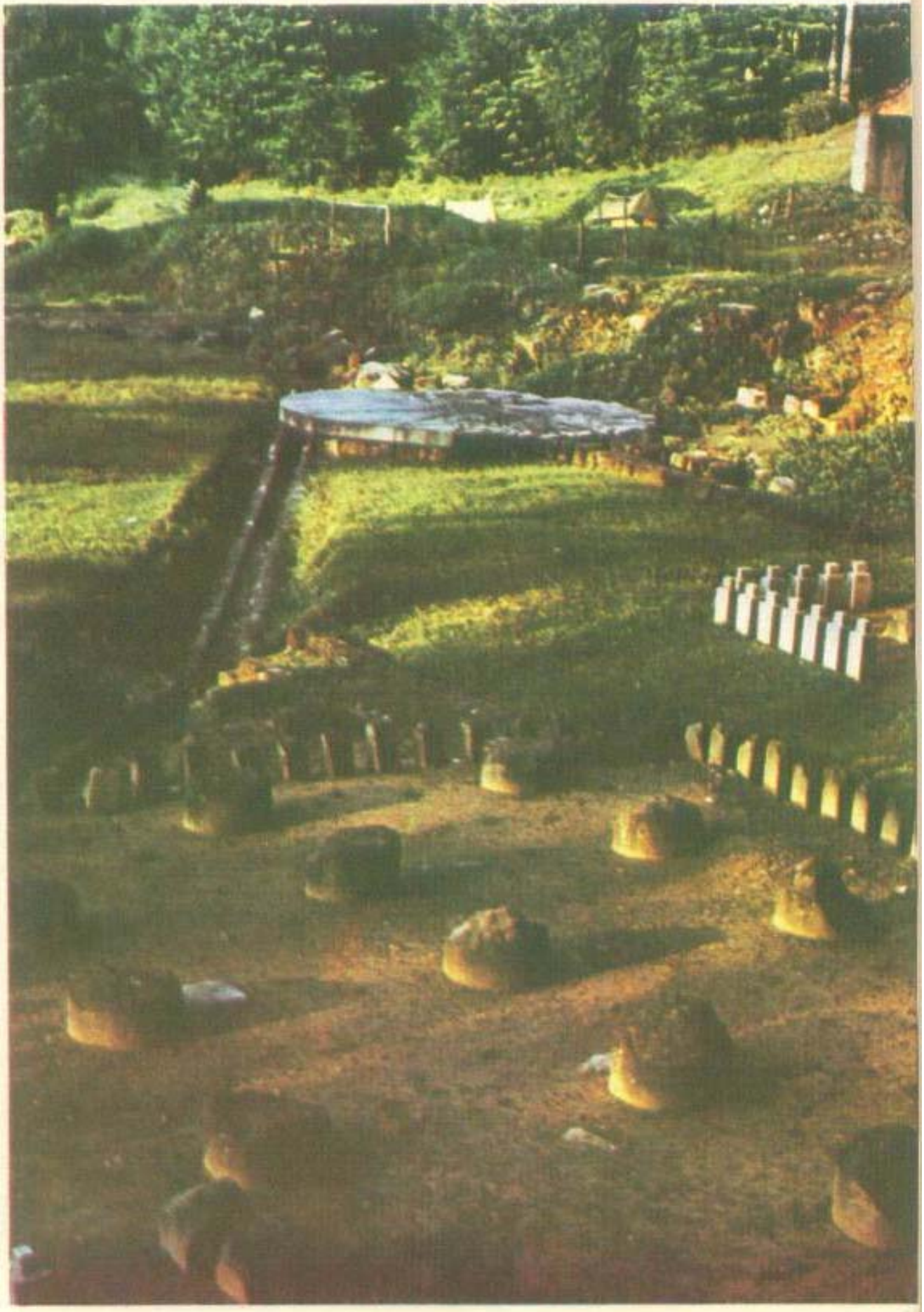

Fotografii de DORIN DOROFTEI

Întîlniri memorabile cu tinerețea

Cum erau ei cînd erau tineri? De cîte ori nu mi s-a întîmplat să aud această întrebare din partea unor prieteni la vîrsta juneţii. „Ei", cei la care se referă, sînt celebrităţi trecute pe felurite tărîmuri sau personalităţi vestite din lumea de azi, dar care au ajuns la vîrste respectabile. E o curiozitate firească, derivată din mereu neostenita sete a tînărului de a şti cum a început şi începe drumul marii performanţe în diferite domenii ale cunoaşterii sau înfăptuirii practice. E, în fond, aspiraţia, mărturisită sau nu, spre modele.

Trecînd în revistă un ciclu de întîlniri memorabile cu figuri excepţionale ale vieţii publice, pe care o biografie ziaristică de aproape 40 de ani mi le-a perindat în faţa privirilor, m-am gîndit că prin cîteva dintre aceste figuri, voi putea răspunde curiozităţii (normale) a tinerilor. Mai ales, că pe unii dintre cei cărora le consacru acest ciclu, am avut privilegiul (căruia, la vremea respectivă, nu i-am prea acordat importanţa cuvenită, căci aşa e tinereţea, adesea nu-şi dă seama cît de tînără e!?!) să-i ştiu încă din anii începuturilor ori din anii primelor lor realizări, prin care au atras atenţia opiniei publice asupra lor.

Timpul a mai şters unele dintre contururi, dar esenţialul a rămas (îndeosebi pentru că despre unii dintre ei am aşternut, la vremea respectivă, articole de ziar sau simple pagini de carnet). Faptul că am ales pentru aceste „însemnări de almanah" o mare ziaristă, Catinca Ralea, al cărei nume va rămîne înscris în istoria presei radiotelevizate din ţara noastră, în pofida nenorocirii de a se stinge cînd mai putea da mult ascultătorilor şi telespectatorilor ce o îndrăgiseră, un sportiv de excepţională performanţă şi un mare pictor contemporan, Qi Baishi, oameni de cultură, Emil Zatopek, nu e întîmplător. Nu sînt oare alergători de cursă lungă?

CATINCA RALEA

E greu, foarte greu să scrii despre un prieten apropiat. Îndeosebi cînd acest prieten reprezintă nu numai o personalitate ieşită din comun, dar şi o parte din tinereţea ta.

Am cunoscut-o mai bine pe Catinca în urmă cu vreo 25 de ani (şi pînă atunci o întîlnisem cu felurite prilejuri protocolare, la recepţii, cocteiluri etc., şi schimbaserăm cîteva cuvinte de complezenţă, dar numai atît!). Am izbutit să ne cunoaştem mai îndeaproape şi să legăm chiar o strînsă relaţie de familie (despre soţul ei, marele actor Emanoil Petruţ, voi scrie în altă împrejurare, căci, fără îndoială, merită din plin, prin toate datele individualităţii sale artistice de mare clasă, o evocare pe măsură) cu ocazia însoţirii unei delegaţii (prin ţară sau în străinătate, nu-mi mai aduc aminte).

Nu puteai, întîlnindu-i împreună pe Catinca şi Petruţ, să nu ai imaginea unei vitalităţi iradiante, unei contagioase iluminări lăuntrice: te simţeai şi tu cuprins în vîrtejul acestei generoase pofte de a se bucura de viaţă şi de a împărtăşi şi celor din jur puternica lor trăire a fiecărei clipe, a fiecărei zile.

Pe parcursul periplurilor noastre reporterieşti, în anii cînd am fost camarazi de scris şi prieteni apropiaţi, mi-a fost dat s-o văd pe Catinca muncind şi 24 de ore fără întrerupere, cu acelaşi zîmbet molipsitor pe buze, cu acelaşi rîs în cascade atît de caracteristic, care izbucnea la fiecare glumă rostită de vreunul dintre colegi. Era o îmbinare de gingăşie şi forţă, de căldură şi rigoare, cum rar mi s-a întîmplat să întîlnesc. După cum rar mi-a fost dat să întîlnesc un om atît de total dăruit profesiei noastre pasionante şi acaparatoare. Cu prilejul unei reuniuni a FIJET (Federaţia internaţională a scriitorilor şi ziariştilor din turism), pe care a găzduit-o ţara noastră, ni s-a încredinţat, Catincăi, mie şi altor cîtorva confraţi, sarcina de a redacta un buletin zilnic, care să reflecte pe un ton cît mai deconectat lucrările şi „culisele" lor. Se întîmpla — şi nu o dată — ca şedinţele reuniunii să se termine pe la 9 seara, iar noi, la ora aceea, să pornim la redactarea definitivă a buletinului în patru limbi (română, franceză, engleză şi rusă). Ne apucau zorile la masa de scris sau lîngă xeroxul care multiplica buletinul, unora le cădeau pleoapele de neodihnă, numai Catinca era aceeaşi, proaspătă, vioaie, energică, fără istov. Şi atunci — ca şi în alte dăţi — mi s-a întîmplat să mă gîndesc, fără să i-o zic (căci ar fi mîhnit-o teribil), că această descendentă de mari demnitari şi cărturari (fiica lui Mihail Ralea şi nepoata de mamă a lui D.I. Suchianu), care ar fi putut cu uşurinţă să se pripăşească prin vreun birou confortabil sau să trăiască pur

și simplu din veniturile soțului (Petruț era în mare vogă, fiind foarte solicitat în filme, și cîștiga arhisuficient pentru doi), nu a ales calea huzurului trîndav, ci pe aceea al unei munci dure și fără concesii. „De ce te-ai făcut ziaristă, Catinca? — am întrebat-o odată într-o doară. Cu largile tale cunoștințe de engleză puteai lesne ajunge lector sau conferențiar universitar!". M-a privit mirată — cum de mi-au putut trece prin cap asemenea gînduri tocmai mie, prietenul ei? — și mi-a răspuns sec și fără echivoc, ca pe lucrul cel mai normal din lume: „Pentru că n-am putut altfel!".

După ce s-a transmis la televiziunea noastră remarcabilul ei interviu cu faimoasa luptătoare de culoare pentru drepturile negrilor din America, Angela Davis — care era un autentic model de ceea ce aș numi „interviu-portret" — am întrebat-o: „Cum faci tu, Catinco, de-ți ies interviurile atît de simple și, totodată, tulburătoare?". Răspunsul a venit la fel de firesc cum era întreaga ei ființă: „Pentru că sînt interviuri de televiziune, le concep ca atare și le realizez ca atare. Există o mare deosebire între interviul de presă scrisă și cel de televiziune. Primul presupune elaborare temeinică și în cazurile cele mai bune, îndelung gîndită, în vreme ce al doilea comportă, înainte de orice, spontaneitate. Asta nu înseamnă că nu-mi prepar și eu, cu grijă și, uneori, cu migală, întrebările și eventualele replici. Dar pe micul ecran nu trebuie niciodată să trișezi, să **pari** spontană, ci să **fii** cu adevărat, să ai prezență de spirit, creativitate, uneori simțul surprizei. Sigur, există și interviuri televizate care se „lucrează" în camera de montaj, dar, neîndoielnic, telespectatorul „simte" făcătura, artificiul, lipsa de „șișnire" imediată. Și mai e ceva care se degajă, cred, îndeosebi din convorbirea cu Angela Davis, dar și din cea cu Sarroyan sau cu alte personalități pe care le-am prezentat, fie în cursul călătoriilor mele în străinătate, fie atunci cînd ne-au vizitat țara: să-l faci pe telespectator să se simtă, într-un fel, nu simplu privitor, ci părtaș, participant la ceea ce se derulează pe ecran. E greu de explicat, și mai greu de realizat, dar esențialul constă în a-l face pe telespectator să, cum să spun?, să ți se „substituie" ție, celui care iei interviul, să aibă sentimentul că și el îl ia, că și el stă de vorbă cu interlocutorul tău!".

Forța și pasiunea cu care Catinca se implica lipsită de prejudecăți, pasionată, adeseori dezlănțuită în tot ceea ce era nobil și înaintat pe tărîm social sau cultural porneau nu numai din tradițiile trainice ale unei familii în care primise o educație profund democratică și progresistă, ci și din convingerile ei adînc patriotice și comuniste, pe care și le forma și consolida printr-o muncă asiduă asupra sa însăși. „Nici o clipă nu te poți considera un om desăvîrșit, totdeauna ești în curs de perfecționare" — obișnuia să spună în rarele momente cînd teoretiza, cînd rostea adevăruri abstracte, căci Catinca Ralea era tot ce putea fi mai contrar ideii de „abstract" sau de filosofare sterilă, fără eficiență, fără un rezultat concret, palpabil în viața oamenilor. Nici măcar cultura ei — incontestabilă! — nu era o plutire în ceruri fără contur, ci o solidă implantare într-un teren sigur, de adevăruri neîndoielnice, coordonate de un timp și un spațiu bine precizate.

Întrebat odată de un tînăr confrate, care era la curent cu faptul că o știusem bine pe Catinca Ralea (însuși faptul că scriu despre ea la timpul trecut îmi provoacă o incomensurabilă durere) în ce consta dominanta personalității ei, am rămas un timp pe gînduri. Mărturisesc, nu-mi pusesem niciodată o asemenea întrebare. Dar, dacă stau să mă gîndesc mai bine, era tocmai **claritatea, limpezimea**. Permanent Catinca îți dădea senzația omului care nu are nimic de tăinuit, de ascuns, care nu se foiletează cu răspunsuri în doi peri, care spune, cum zice vorba populară, „ce-i în gușă și-n căpușă". Sinceritatea, caracterul deschis, fără ocolișuri îi dădea interlocutorului un simțămînt de certitudine, de lipsă a umbrelor care înnegurează vorbirea (și gîndirea!). Era un om franc și care te obliga la francheță.

Uneori mi s-a întîmplat s-o întîlnesc pe Catinca nervoasă, iritată, gata să explodeze în cele mai cumplite injurii (și era slobodă la gură). Cînd încercam s-o liniștesc spre a afla pricina acestei intempestive supărări, aflam nu că cineva o „jignise, o ofensase, o lovise în vreun sentiment adînc, ci pur și simplu că respectivul **o mințise**. Nu putea suporta minciuna, nesinceritatea în relațiile umane. Cea mai grozavă ofensă era pentru ea minciuna. „Cînd cineva te minte, te înșeală sau, mai grav, îți înșeală încrederea — îmi spunea ea o dată — înseamnă că te disprețuiește, că îți subapreciază inteligența în asemenea hal, încît crede că poți să-i înghiți toate balivernele, că te poți lăsa dus de nas de orice viclesug. Dar mai primejdioși decît cei care te mint sînt cei care te înșeală **prin omisiune**, prin faptul că „uită" să-ți comunice un amănunt important referitor la ceva care te interesează în cel mai înalt grad, fie profesional, fie personal. Minciuna prin omisiune este un subterfugiu al celor ce se vor „șmecheri", dar care, pînă la urmă, nu se poate să nu se demaște drept ceea ce sînt!".

...Știam, mulți ani, că undeva există un cuplu de prieteni la bine și la greu, Catinca Ralea și Emanoil Petruț. Știam că atunci cînd întîmpin vreun obstacol, vreo greutate, mă pot încredința lor cu sentimentul că problemele și frămîntările mele vor fi împărtășite. Știam că există rîsul în cascade al Catincăi, zîmbetul ei mîngîietor, umărul ei de prieten de nădejde. Acum — și anii se înmulțesc prea repede de cînd acest „acum" devine eternitate — îmi lipsește, adesea, enorm acest umăr de neînlocuit. Mă gîndesc că ar trebui adunate într-un volum interviurile ei neuitate. Și atunci, mai mult ca oricînd, Catinca Ralea va fi o prezență vie, la fel de vie ca atunci cînd trăia.

QI BAISHI

Pe Qi Baishi — marele pictor chinez, adevărat pisc al artelor plastice chineze contemporane — l-am cunoscut la adînci bătrîneți, cînd avea 94 de ani, adică exact în anul cînd a murit, în 1957. Și totuși, nu m-am putut desprinde niciodată de ideea că acest maestru, care a știut ca nimeni altul să îmbine tradițiile clasice cu cele mai noi cuceriri ale picturii moderne, reprezenta însuși simbolul veșnicei tinereți creatoare, al acelei „vîrste fără de vîrstă", al acelei „tinereți fără bătrînețe" pe care o întîlnim în întreg folclorul omenirii. De aceea, socot că locul evocării acestui om și artist, care — precum spunea el însuși cu o vorbă glumeață — „a călărit peste două secole" (a trăit între

1863 şi 1957), este cum nu se poate mai potrivit în paginile unui almanah dedicat însăşi vîrstei marilor efloreşcenţe.

Născut — aşa cum se arată în recent apărutul album „Pictori chinezi contemporani" de Li Yu-giu — într-o familie de ţărani din Xiangtan, provincia Hunan, Qi Baishi a început prin a fi un dulgher renumit în ţinutul său natal, pentru a ajunge, printr-o autentică osîrdie de autodidact, care a sorbit din manuale de arte plastice, din cărţi de poezie ori de la oamenii mai învăţaţi decît el tot ce se putea cunoaşte în domeniul literaturii şi artei, un artist de mare prestigiu, reputat în toate marile arte tradiţionale ale Chinei, adică pictura, sculptura, caligrafia şi poezia.

Cum arătam, l-am cunoscut cînd Qi Baishi era în crepusculul vieţii. În primăvara anului 1957, cu prilejul unei vizite în China, tovarăşul Li, însoţitorul meu, care era şi ziarist la o cunoscută revistă culturală din Beijing, m-a întrebat dacă nu vreau să fac o vizită în atelierul unui mare artist plastic contemporan. Fără nici o ezitare, am acceptat. Mai ales că eram de mult un admirator al artei plastice orientale, care la sfîrşitul secolului trecut şi la începutul celui prezent a revoluţionat arta europeană, insuflîndu-i acea vibraţie a luminii şi culorilor căreia îi datorăm realizările de seamă ale impresionismului.

Şi iată-mă deci, într-o bună zi din primăvara lui 1957, în „atelierul" lui Qi Baishi. Am pus între ghilimele cuvîntul atelier, deoarece, în realitate, nu era vorba de un atelier de pictură propriu-zis, cu tot ce semnifică această noţiune, cu şevalete şi pensule aruncate peste tot, ci de un salon obişnuit dintr-o casă încăpătoare situată într-unul din cartierele mărginaşe ale Beijingului. Spaţiul de lucru al marelui artist se limita la o masă de lemn negeluit pe care era aşternută o hîrtie de mătase sau din orez sau, pur şi simplu, din fibra lemnoasă cea mai obişnuită. Pe ea, nonagenarul scund şi cu o bărbiţă ascuţită, albă colilie, aşternea, în tuşe uşoare, linii şi culori, pe care le încadra cu stihuri proprii scrise cu o caligrafie ce reprezenta ea însăşi o operă de artă. Desena şi scria fără ochelari, dar atunci cînd te privea îşi punea pe vîrful nasului o pereche de ochelari minusculi ca nişte lupe, de parcă ar fi vrut să pătrundă pînă în adîncul fiinţei tale, să-ţi descifreze fizionomia lăuntrică în tot ce avea ea esenţială, lipsită de artificiu şi convenţie.

După ce m-a privit îndelung, ca şi cum ar fi vrut să înţeleagă dacă venisem la el pur şi simplu mînat de curiozitate sau dacă eram însufleţit chiar de pasiunea pentru artă, Qi Baishi şi-a luminat chipul de un zîmbet juvenil, de parcă n-aş fi avut în faţa mea un om de 94 de ani, ci un tînăr înflăcărat de patima cunoaşterii. Şi chiar aşa a fost: nu eu am fost acela care am început să-i pun întrebări, ci el. Întîi, potrivit ritualului de veacuri al politeţii chinezeşti, m-a întrebat de familie, cu ce se ocupă fiecare membru al ei, dacă sînt în deplină sănătate etc. Apoi, cu o mobilitate a spiritului de invidiat la această vîrstă, a trecut la întrebări referitoare la ţara de unde vin, cum este ea, cum arată peisajul românesc, care flori şi animale sînt specifice acestui peisaj. M-a întrebat şi de Bucureşti, despre care — pare-mi-se — citise cîte ceva într-o carte de călătorii a unui gazetar chinez. Abia pe urmă mi-a spus că îmi stă la dispoziţie pentru orice întrebare, oricît ar fi de complicată.

L-am întrebat, pentru început, despre sursele de inspiraţie ale artei sale inimitabile. Zîmbetul i s-a stins şi a rămas cîteva clipe pe gînduri. Apoi din nou mi-a surîs şi mi-a dat un răspuns care vedea nu numai o profundă meditaţie asupra propriei sale arte, dar şi asupra creaţiei altor mari artişti contemporani: „Cred că nu fac o excepţie de la regulă cînd afirm că sursa fundamentală a inspiraţiei mele, atît în desen, cît şi în poezie, este universul copilăriei şi adolescenţei. Nu există nimic care să se întipărească mai profund în conştiinţă decît ceea ce ai trăit şi ai văzut în anii cînd deschideai mari ochii spre lumea înconjurătoare. Dintre pictorii contemporani de peste hotare cel mai mult îl admir pe Marc Chagall tocmai pentru că şi-a păstrat nealterată viziunea adolescentină asupra universului. Şi în creaţia mea mulţi s-au mirat că, la 90 de ani, am realizat un ciclu de lucrări consacrate copilăriei petrecute în satul natal: „Cu vitele la păscut". Mirarea mi se pare fără sens, deoarece de-abia la

vîrsta deplinei maturități, îți retrăiești, cu toate fibrele sensibilității, senzațiile pe care le-ai încercat în anii juneții". Mi-a arătat apoi cîteva lucrări din acest ciclu (cele care nu fuseseră achiziționate încă de marile colecții ale statului): aveam în fața privirilor parcă un film alcătuit din compoziții de un mare dinamism interior, în care se vedeau frînturi ale jocurilor copilăriei și imagini din natură transfigurate prin „binoclul întors" al amintirii. Întreg ciclul era întovărășit de un poem dedicat bunicii, poem pe care mi l-a recitat cu o voce neverosibil de tinerească (iar prietenul Li mi-l traducea în franțuzește cu o vădită emoție): „Ce încîntată era bunica la auzul clinchetului subțirel de clopot. Cînd eram copil, purtam un clopoțel cînd ieșeam cu vitele la păscut. Cînd era vremea să mă întorc, bunica se rezema de ușă și nu se mișca pînă nu auzea clopoțelul vestind întoarcerea mea".

Revenind la ideea pe care începuse s-o dezvolte, a continuat: „Pentru un artist adevărat esențialul este să nu îmbătrînească niciodată sufletește, să privească mereu „uimit", dacă mă pot exprima așa, la înfățișările vieții și la chipul omului. Căci numai starea de „uimire", de curiozitate neîntreruptă, îți îngăduie să descoperi mereu fațete neștiute pînă atunci ale vieții sau, măcar, să le privești pe cele știute ca și cum atunci le-ai vedea pentru întîia oară. Se zice, nu degeaba, că artiștii autentici au suflete pure, de copii, iar ochiul lor păstrează puritatea primordială care îi face să vadă lucruri rămase invizibile pentru ceilalți muritori".

O străfulgerare dureroasă străbătu, timp de cîteva secunde, ochii nonagenarului artist. Apoi adăugă pe un ton parcă încrîncenat: „Numai că viața nu-ți îngăduie totdeauna să rămîi senin în fața ei. Cum aș fi putut eu, de pildă, să rămîn senin cînd pe parcursul vieții am văzut nenorocirile atîtor războaie, mai groaznice decît orice calamitate naturală (și dintre acestea mi-a fost dat să văd destule!)". Mi-a recitat apoi un poem antirăzboinic dintre cele caligrafiate de el pe marginea sugestivelor sale desene în tuș: „O casă mică, albă stă lîngă deal./ Multă cerneală trebuie să folosesc/ pentru a picta copacii asemenea cu norii negri./ Din copacii uriași pensula mea poate/ face turnuri și chiar un riu ceresc/ Însă, vai, nu poate șterge urgiile războiului".

Invitîndu-ne să prînzim împreună cu el, Oi Baishi s-a bucurat ca un copil cînd i-am acceptat atît de amabila invitație. Mîncarea — numai feluri chinezești tradiționale — a preparat-o el însuși cu un rafinament ce amintea tușele sale expresive pe hîrtia de mătase sau orez. Apoi tot el ne-a servit-o în farfurioare de porțelan, bucurîndu-se ca un copil de delicatesele pe care ni le iscau aceste feluri, care parcă invitau la o stare poetică. Iar la despărțire ne-a dăruit bețișoarele cu care servisem mîncarea, sculptate de însuși marele artist din lemn de santal. Le păstrez și acum. Iar cînd mi se întîmplă să le contemplu, îmi amintesc de acea neuitată zi cînd mi-a fost dat să-mi fie gazdă una dintre figurile copleșitoare ale artei universale.

EMIL ZATOPEK

Pe Emil Zatopek l-am cunoscut la Olimpiada de la Helsinki, din 1952. Era în culmea gloriei sportive, performanțele sale uluitoare la 5 000 m, 10 000 m și maraton îi asiguraseră un loc durabil în galeria marilor eroi ai Olimpiadelor moderne alături de un Jessie Owens, ori un Paavo Nurmi. Sigur, astăzi aceste performanțe ni se par depășite de rezultatele obținute între timp. Chiar patru ani mai tîrziu, în 1956, sovieticul Kuț lăsase cu mult în urmă recordurile — ce altădată păreau fabuloase — ale lui Zatopek. Dar esențialul — în sport, ca și în alte domenii — nu constă în cifre, în statistici, ci în ceva mult mai profund, în profilul uman pe care îl dezvăluie cifrele.

Așa cum spuneam, la Helsinki, Zatopek era în culmea gloriei. Recordurile cădeau unele după altele, ziarele din lumea întreagă îl considerau cel mai mare atlet al istoriei acestui sport (precum îi consideraseră cîndva pe Nurmi sau pe Owens). Numai Emil, după fiecare cursă, surîdea obosit și nu-și pierdea fermecătoarea modestie.

Într-adevăr nimic nu mi s-a părut mai caracteristic pentru Zatopek decît **modestia**. Rar mi s-a întîmplat să întîlnesc un om care să fi dobîndit atîtea succese — mai ales pe un tărîm atît de supus jocului orgoliilor ca sportul — care să fi părut (sau chiar să fi fost, pentru că nu-mi vine a crede că juca teatru) ca Zatopek.

Interviul pe care mi l-a acordat la Helsinki n-a fost precedat de obișnuitele nazuri și capricii pe care le-am întîlnit la alte vedete ale scenei, ecranului sau marilor stadioane. Am fixat ora și, fără a întîrzia barem o secundă, ne-am întîlnit în holul clădirii ocupate de delegația cehoslovacă în satul olimpic.

Cu prilejul acesta l-am putut observa mai îndeaproape. În fizionomia lui nu se întrezărea nimic din infatuarea afectată pe care o găsisem adesea la vedete aflate pe trepte net inferioare celei ocupate atunci de Emil Zatopek. Era în relațiile cu ceilalți simplu și firesc, ba chiar un pic timid, de parcă el însuși ar fi fost uimit de notorietatea pe care o stîrniseră performanțele sale. Chiar în anul acela, 1952, împlinise 30 de ani, dar arăta mai tînăr: avea chipul oval, ușor ascuțit, părul blond, silueta viguroasă, de atlet obișnuit cu alergările pe distanțe lungi și cu eforturile, uneori supraumane, pe care le presupunea, bunăoară, maratonul. Se descurca binișor într-un șir de limbi europene, așa că dialogul nostru a luat, fără să ne dăm seama, aspectul unui soi de... esperanto. Principalul însă e că ne-am înțeles într-o limbă comună: limba sufletelor.

Una dintre primele întrebări care mi-au venit pe buze a fost, poate, cea mai banală: „Care e secretul marilor dvs. recorduri, cu care ați uluit întreaga lume?". M-a contemplat cu seriozitate, ca și cum întrebarea i-ar fi fost pusă întîia oară, a rămas pe gînduri ca și cum ar fi răspuns unei întrebări surprinzătoare, apoi a spus: „Vedeți dumneavoastră, nu există un secret propriu-zis, ci mai multe condiții fizice și morale care trebuie întrunite pentru a transforma o simplă mișcare umană, cum este alergarea, într-o performanță reală. Prima dintre ele este pregătirea adecvată a corpului prin antrenamente multilaterale. Dac-ați ști, bunăoară, cîte haltere ridic eu pe zi! Și pe urmă trebuie să alergi, să alergi, să alergi zeci și chiar sute de kilometri, cu ochiul la cronometru, fără să ții seamă de osteneală. Și zici ajungem la a doua condiție: pregătirea volitiv-morală cu țelul continuei autodepășiri. În fond, fiecare secundă cîștigată față de mai

vechile recorduri e o izbîndă în lupta cu tine însuţi". Cînd rostea aceste cuvinte, îmi veneau în gînd reflecţiile lui Seneca despre atleţii antichităţii şi, mai ales, aceea care subliniază că „lumea admiră picioarele şi braţele atleţilor, în timp ce eu le admir tăria sufletească".

L-am rugat apoi să-mi relateze unele amănunte despre copilăria şi adolescenţa sa. A zîmbit uşor nostalgic, pe urmă a murmurat de parcă ar fi vorbit pentru sine: „am avut o copilărie ca toate copilăriile puştilor necăjiţi din cartierele mărginaşe ale Pragăi. Eram multe guri de hrănit în casă, aşa că, de foarte timpuriu, am început să muncesc într-un atelier ca să aduc ceva bănuţi în casă. Ca toţi băieţii, pe la 9—10 ani băteam mingea pe maidanele cartierului visînd să ajung mare fotbalist, dacă se putea de talia lui Planicka, idolul meu. Pînă ce, într-o bună zi (pot să spun că a fost ziua hotărîtoare a existenţei mele), m-a văzut pe un asemenea maidan un bătrînel — despre care, mai tîrziu, am aflat că era fost antrenor de atletism — care m-a chemat, m-a mîngîiat pe creştet şi mi-a zis: „Mă, băiete, tu ai stofă de alergător, de fondist. Ai fuleu şi rezistenţă, ceea ce e principalul". A rupt dintr-un carnet o foaie, a scris adresa unui club sportiv şi cîteva rînduri de recomandare către şeful secţiei de atletism din clubul acela. Din clipa aceea, visurile mele s-au îndreptat spre alte tărîmuri, spre vuietul marilor arene şi idolul meu a devenit altul, finlandezul Paavo Nurmi, cel ce bătuse toate recordurile în epoca sa şi a cărui statuie, pe drept, străjuieşte intrarea stadionului olimpic de aici, din Helsinki".

Dorind să confer interviului un ton mai profund, mai „filosofic", l-am rugat pe Zatopek să comenteze faimosul aforism al lui Salvador Dali:

„Sportul e rugăciunea trupului". Cu acelaşi aer de seriozitate şi temeinicie care i se întipărea pe chip la fiecare întrebare, şi de data asta a rămas un timp pe gînduri, retrăind parcă propriile sale meditaţii despre sport. „Lui Dali — mi-a răspuns după o vreme — îi plac paradoxurile şi asta face farmecul lui şi ca artist, şi ca gînditor. Dar, în afara unui paradox zîmbitor, nu trebuie să vedem altceva în această cugetare. Căci nimic nu e mai contrar rugăciunii, stării de prostaţie contemplativă a credinciosului veritabil sau a celui care face pe credinciosul decît sportul, care e mişcare, efort, zbucium pentru a depăşi limite ce par adesea imposibile. Cum poate fi oare măcar comparată cu contemplaţia pasivă cea mai patetică dezlănţuire a energiilor omului, suprema lui bătălie cu înălţimile, cu distanţele, cu timpurile? Sportul, în nici un caz, nu e rugăciune, ci dăruire pînă la ultima suflare!".

Zatopek era pentru mine mai mult un nume legendar. Rareori — şi aceasta mai ales la Olimpiada de la Helsinki şi încă o dată, la concursurile internaţionale de atletism ale României de la Bucureşti — am putut să-l văd „în direct", cum se spune azi cu un termen împrumutat din vocabularul televiziunii, aflată pe atunci abia în faşă. O amintire însă nu mă va părăsi niciodată. La finalul unei curse de 10 000 de metri — specialitatea lui Zatopek, pe care, de altminteri, o şi cîştigase — toţi concurenţii, inclusiv următorul care sosise la potou după Zatopek — cred că era englezul Gordon Piriu — se prăbuşiseră pe iarbă epuizaţi fizic şi nervos. Singurul care părea la fel de proaspăt ca la pornire, făcînd şi un tur de onoare al pistei, a fost cel care cîştigase cursa. Chipul lui Zatopek era, desigur, luminat de bucuria victoriei — tocmai bătuse un nou record mondial — dar ce precumpănea era simţămîntul că arătase semenilor săi, de pe stadion şi din afara lui, că se pot depăşi pe sine, că-şi pot înfrînge nevolniciile, slăbiciunile şi, mai ales, lipsa de voinţă.

Gîndindu-mă adesea la Emil Zatopek — care a fost unul dintre idolii adolescenţei şi tinereţii mele, idol pe care am izbutit să-l cunosc mai îndeaproape — îl ridic întotdeauna pe cea mai înaltă treaptă a ierarhiei valorilor etice — în primul rînd etice. Şi întotdeauna îmi amintesc de reflecţia înţeleaptă a lui Mihail Sebastian: „Oriunde se pot truca valorile şi ierarhiile. Absolut oriunde: în artă, în politică, oriunde. Doar sportul nu îngăduie trucajul". Zatopek a fost unul din cei care au demonstrat cu toată fiinţa lor acest adevăr!

VICTOR BĂRLĂDEANU

Fapt divers pe mapamond

FRIEDRICH HÖLDERLIN (1770—1843) a trăit mai mult de 30 de ani într-un turn din Tübingen. Un tîmplar şvab l-a îngrijit acolo pe poetul alienat mintal.

După o restaurare minuţioasă, turnul de pe malul rîului Neckar a devenit muzeu: are o expoziţie permanentă cu tema „Hölderlin la Tübingen", care informează vizitatorii despre perioada bolii marelui liric, pune în lumină influenţa operei lui asupra literaturii secolului XX şi prezintă diferite ediţii ale operei lui Hölderlin.

DESCOPERITĂ în insula Creta sub numele de „Discul lui Phaistos", cea mai veche „tipăritură" cu hieroglife a omenirii a fost descifrată de etnologul dr. Elias Dogas ca fiind un imn al primăverii şi al fertilităţii.

Om de ştiinţă şi cercetător la Universitatea din Breman (R.F.G.), dr. Elias Dogas vede în simbolurile încrustate în lut (argilă) precursoarele scrisului sub formă de sintagmă de mai tîrziu şi concluzionează că, încă din 1700 i.e.n., în insula Creta se vorbea de limba greacă. „Discul lui Phaistos" va fi adăpostit de „Muzeul Heraklion" aflat pe insula mai sus amintită.

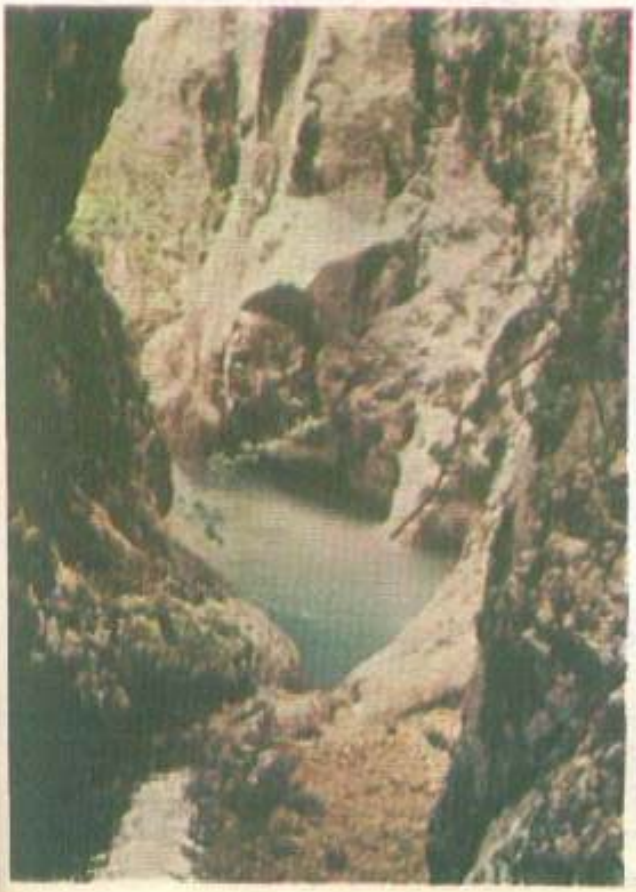

Fotografii de LUCIAN IONICĂ și DORIN DOROFTEI

umor

● Salariatul unei mici societăți feroviare de munte își anunță directorul:

— D-le director, și azi, a sosit o scrisoare de protest.

— Eterna vacă ucisă de trenulețul nostru, nu?

— Nu, domnule director, de data asta proprietarul fermei spune că trenul merge așa de încet, încît călătorii profită ca să-i mulgă vacile, care pasc de-a lungul terasamentului.

● Un domn se prezintă disperat la redacția unui ziar.

— M-ați nenorocit cu gazeta dv!

— De ce?

— Ați scris alaltăieri că un hoț m-a prădat, spărgîndu-mi biroul și furîndu-mi toți banii din sertarul de la mijloc, dar că, din fericire, n-a căutat și în sertarul din dreapta, în care țin un ceas de aur!

— Ei și, nu-i adevărat?

— Ba da, dar azi noapte a luat și ceasul!

● O femeie măritată a dispărut de acasă trei zile. La întoarcere, își cere iertare soțului.

— Te iert că ai plecat, a răspuns el. Dar că te-ai întors, niciodată!

● — Spuneți-mi, doctore, e vreo speranță în ce-l privește pe soțul meu?

— Depinde ce speranți...

● Un tînăr spune unui prieten: Imaginează-ți că anul trecut am făcut cunoștință cu o fată minunată. Atunci, m-am decis să-i fac curte. Am cumpărat 365 de cărți poștale, ornate cu flori, și timp de un an, în fiecare zi, i-am trimis o carte poștală, în care i-am vorbit de dragostea mea.

— Bună idee. Și... S-a terminat cu bine?

— Da, suspină tînărul. Dar nu pentru mine. S-a măritat cu factorul poștal.

Printre flori

ORIZONTAL: 1) Pom fructifer mediteranean, cu flori parfumate, albe — Sistem în fizică (abr.). 2) Întîmpină primăvara cu brațe încărcate de flori — Violetele lui Bacovia (sing.). 3) Idem (abr.) — Floare mică și rotundă, divers colorată, numită și „bănuț". 4) Clasic francez, autor al poeziei **Darul trandafirului**, după care Enescu a compus liedul cu același nume — Poet clasic ceh, autor al volumului de versuri **Flori de cimitir**. 5) Zeul din parcul înflorit — Trista soartă a florilor de tei... — Firicel de floare-albastră. 6) Supus (od.) — Oraș în Pakistan. 7) Poetă română, autoare a poeziei **Florile și fiecare sens luminos** — Galben ca lămîia. 8) Formație de zbor cu escale florale — Plante cu flori albastre numite și „clopoței", întîlnite prin livezi. 9) Antemeridian — 3,14 — Oraș în vestul țării. 10) Florile ochilor — Drumuri printre flori. 11) Poet ardelean, autorul poeziei **Flori, frumoase flori** — Flori de sînge — Sfîrșit de mai! 12) **Floarea de pai** cîntată de Elena Farago — Floare albă, simbolul nevinovăției.

VERTICAL: 1) Și-a ales ca vestitor ghiocelul — Cais! 2) Cea „cu camelii", creată de Al. Dumas, i-a inspirat lui Verdi opera **Traviata** — Uitați. 3) Carp! — Garoafele din volumul de versuri al Claudiei Millian — Un braț cu flori. 4) Floare de primăvară, cu parfum puternic și cu petale violacee — Boboc (fig.). 5) Covorul alb prin care ghiocelul își croiește loc — Poet român, autor al ciclului de versuri **Liliacul timpuriu**. 6) Onomatopee avicolă — La capăt de grădină! — Rîu în Africa de Sud. 7) Floarea zugrăvită cu măiestrie de Luchian — În voce! 8) Floare de grădină cu tulpina dreaptă și petalele viu colorate — Localitatea natală a lui Saadi, celebrul autor al **Grădinii trandafirilor**. 9) Desiș de muri — Oraș în S.U.A. 10) Azor alintat — Lipsite de picioare. 11) Dădaca florilor (masc.) — Din nou. 12) Sandu Georgescu — Țara în care s-a desfășurat celebrul „Război al celor două roze" — Petunie!

Dicționar: CGS, SANG, IRO, SALEM

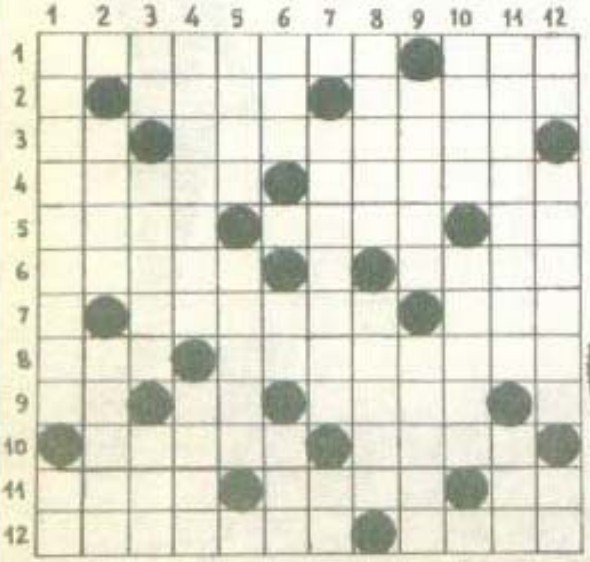

Fapt divers pe mapamond

„Confidences de Femmes" este una dintre recentele apariţii lansate cu succes, în librăriile pariziene. Succesul este asigurat, într-o mare măsură, şi de semnătura autorului cărţii. El nu este nici mai mult nici mai puţin decît celebra vedetă de cinema Sophia Loren, care cu această ocazie a acordat numeroşilor admiratori autografe.

Moda şi aluminiul. Această rochie deosebită atrage atenţia nu numai prin model, ci şi prin materialul din care este „croită": Aluminiul. Ea a putut fi admirată în timpul unui concurs organizat la centrul parizian Georges Pompidou, cu ocazia aniversării împlinirii a 100 de ani de la folosirea aluminiului.

Un original premiu a fost decernat actriţei Joan Rivers. Este vorba de o tigaie de teflon pe care se află lipită o inscripţie cu titlul pompos „First Instant Pudding Award". Distincţia a început să fie oferită din anul 1984 de către colegiul lui „Harvard University's Hasty Pudding Theatricals". Iat-o cu „preţuitul" trofeu, într-o postură publicitară, în timpul lansării unei noi cărţi, într-o librărie californiană.

Yoko Ono şi „Pacea stelelor". Văduva celebrului ex-Beatles John Lennon, cunoscută interpretă, compozitoare, pictoriţă, producătoare de filme, în vîrstă de 55 de ani, a devenit o consecventă militantă socială. Ea a conceput un spectacol „Pacea stelelor" cu care a întreprins un turneu în opt ţări europene. Spectacolul nu s-a vrut a fi o „replică politică la Războiul stelelor, ci una civică, de atitudine artistică". „Am sentimentul că toate popoarele doresc pacea şi am dorit ca „Starpeace" să nu fie un marş marţial ci un imn închinat păcii. Eu nu doresc să schimb peste noapte oamenii. Ar fi imposibil. Dar cred că tinerii de azi trebuie să comunice mai mult între ei, să întreţină relaţii prin care să se cunoască mai bine, să-şi cîştige încrederea reciprocă şi să creadă în umanism şi bună înţelegere". Cu acest spectacol muzical Yoko Ono a întreprins un amplu turneu şi în 20 de mari oraşe americane.

Rubrică realizată de
MARIAN CONSTANTINESCU

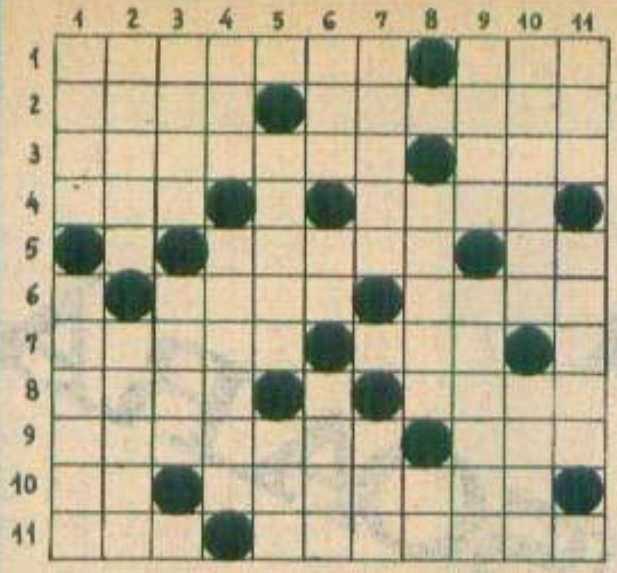

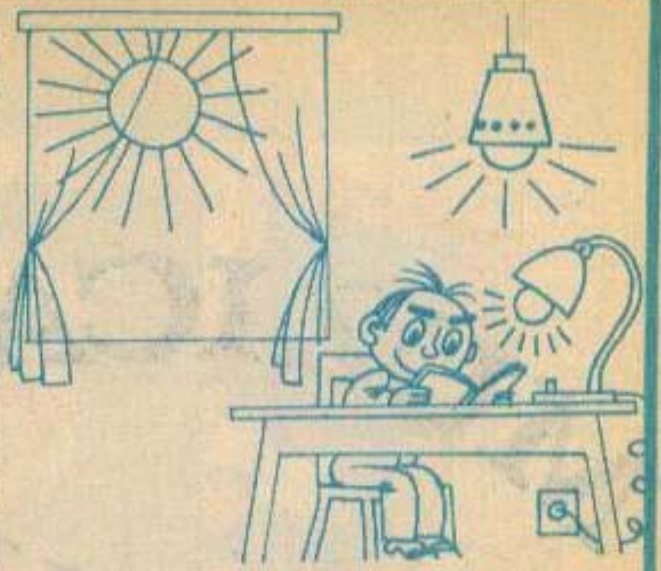

Lumini

ORIZONTAL: 1) Lumini de foc — Soare-răsare 2) Un sol al luminii solare — Inventatorul becului electric. 3) Moartea luminii diurne (pl.) — Centrul solar! 4) Bun de gonit ciorile — Concentrează lumina. 5) Înfrumusețat de lumina bucuriei — Curs! 6) Unde se nasc și mor luminile solare (pl.) — Ieșit la lumină. 7) Motorul vieții — Asociați cu lumina măsoară distanțele nemăsurate. 8) Șei — Radical chimic. 9) Activează în umbrele maeștrilor — Moșul care preface lumina-n întuneric. 10) Lumina piramidelor — Lumini de curcubee. 11) Prefix în vizor! — A se lumina.

VERTICAL: 1) Costum scăldat în lumina candelabrelor — Spectacole de lumină și-ntuneric. 2) Reflector cu lumini albastre — Întunecă lumina sufletească. 3) Lumina cerului de vară — Timpuri luminoase. 4) Produs lactat — Sparg de milenii întunericul. 5) Îmbrățișarea luminii cu-ntunericul — Cureluțe de mașină. 6) Rolă (reg.) — Resturi de luminări! — Se opune bazei. 7) Poveste la lumina lunii — A zăgăzui (reg.). 8) Sursa luminilor nocturne — Cap în Africa! 9) Fabulist antic grec, autor al pildei intitulate **Lampa și soarele** — Aflați la vîrsta anilor-lumină. 10) La lumina soarelui (masc. pl.) — Nedrept. 11) Afluent al Vîstulei — Lumini la depărtări de ani-lumină.

Dicționar: CÎR, ITIT, ȘELE, ANIL, LAPIS, IRE, RER, IZI, INIC, TNA.

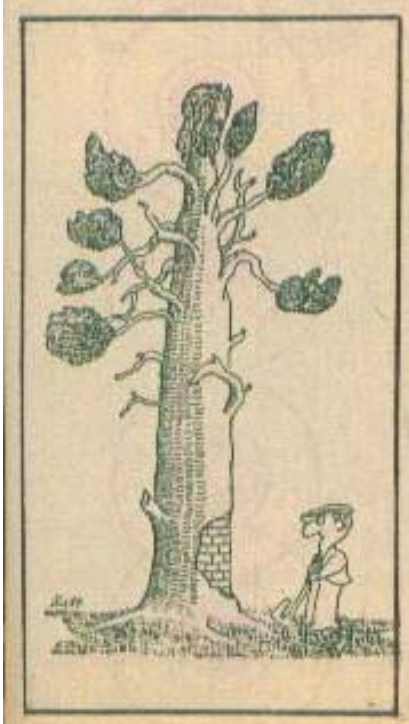

UMOR

● Într-un mic orășel sicilian, un comerciant deschide un magazin pentru trompete și pistoale. Într-o zi, vecinul său îl întreabă:

— Cum îți merg afacerile astea stranii?

— De ce stranii?

— Păi, cu numai două articole, care n-au măcar vreo legătură, nu prea cred că faci cine știe ce avere.

— Asta o spui tu, pentru că habar n-ai că de fiecare persoană care cumpără o trompetă vin cel puțin trei ca să cumpere pistoale.

● Concizia este chezășia succesului unei știri. Ziaristul despre care vom povesti a reușit o concizie extremă, deși puțin cam macabră. Iată știrea: „Domnul Meier a aprins un chibrit ca să vadă dacă în rezervorul automobilului său mai este benzină. Mai era. Să-i fie țărîna ușoară!"

● Judecătorul: Va să zică, recunoști că ai comis singur furtul.

Acuzatul: Desigur, domnule judecător. De la o vreme nu mai poți avea încredere în nimeni...

● Un taxi coboară în viteză o pantă. Deodată, șoferul încremenește:

— Sîntem pierduți, îi spune clientului.

— De ce?

— Nu mai funcționează frînele și nu mai pot opri.

— Oprește măcar aparatul de taxat.

MUZICA UȘOARĂ

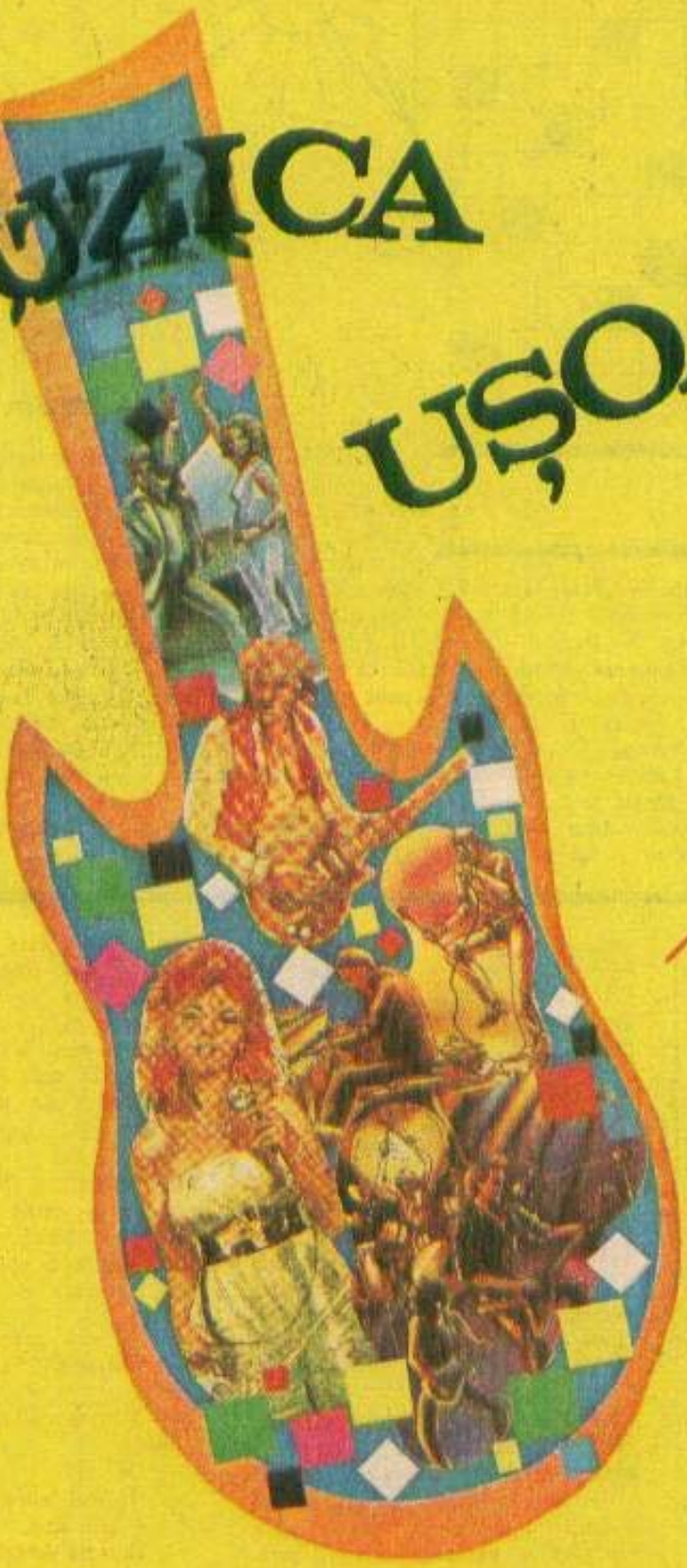

1980

TÎNĂRA GENERAȚIE

Nu, nu la cunoscuta formație condusă de Flavius Teodosiu (pe care am prezentat-o la rubrica „Top T" a ziarului nostru) ne vom referi în articolul de față. Tema sa ne-a fost sugerată de Ion Cristoiu, membru în juriu la Concursul de muzică de dans pentru tineret, impresionat de numărul și valoarea tinerilor interpreți, parte din ei cunoscuți doar specialiștilor. În ambianța prielnică a competiției amintite, beneficiind de orchestrații moderne și linii melodice incitante, susținut adeseori de ilustrații coregrafice stimulatoare, acest „nou val" a cîntat și a dansat cu egal talent, a stăpînit scena cu o maturitate neașteptată. Au dispărut, acolo, la Costinești, stereotipii pași la stînga și la dreapta, acea „bătută pe loc" cu care ne-am cam obișnuit, din păcate, la interpreții de frunte. Nici vorbă nu poate fi, să nu fim greșit înțeleși, de a-i nega pe aceștia din urmă, avînd de partea lor vocea, experiența și o popularitate ce nu ține nicidecum de mișcarea scenică. Dar, ca „Almanah" al tineretului, ni se pare firesc să ne oprim mai atent asupra acestui schimb de mîine, din partea căruia așteptăm necesara primenire și înnoire a peisajului muzicii noastre ușoare. Am pornit de la acest concurs, aflat la a doua ediție a sa, pentru că aici tinerii și-au descătușat

LOREDANA GROZA

energiile, simțindu-se mai în largul lor și din acest punct de vedere, deci, programarea manifestării la Costinești s-a dovedit salutară.

De la bun început să clarificăm un aspect: totuși, pe cîntăreț, muzica îl face! Zadarnice-s și chiar ridicole vioiciunea, zburdălnicia pe fondul unor melodii terne, orchestrate bătrînicios. Poate că și vedetele noastre, dacă li s-ar oferi piese mai moderne, mai ritmate, s-ar mai „dezlănțui". Cert este fenomenul de inter-dependență: stimulați de posibilitățile și înzestrările tinerilor interpreți, compozitorii (îndeosebi cei tineri și ei) scriu piese pe măsură, caută să ofere partituri cît mai incitante acestor „nărăvași" cu ritmul în sînge. Că este așa, ne-am putut convinge urmărind evoluția acelorași soliști la Mamaia, unde mulți dintre ei au fost laureați ai concursului de interpretare, și apoi, în vara lui '87, la Costinești: mulți dintre ei deveniseră de nerecunoscut prin vivacitate și antren, exemplul cel mai vizibil fiind cel al Loredanei Groza, adevărat lider al generației sale la nici 17 ani! Adevărata măsură a disponibilităților sale

MARINA FLOREA

actuale am avut-o urmărindu-i dinamica evoluție cu rockul lui Alexandru Simu, „Nu pot să cred", Da, Trofeul „Mamaia '86" se află în mîini bune! Tot la Costinești am avut reconfirmarea posibilităților Marinei Scupra (ar fi păcat ca acest mare talent să intre în rutină, după timpuriul succes), ale Corneliei Vorvoreanu (un fizic și o voce de invidiat), ale Silviei Dumitrescu (extrem de modernă, cu un glas voalat), așa cum tot pe litoral am revăzut-o pe Marina Florea, în continuu progres. Emilia Dițu și Carmen Rădulescu ar completa acest

CORNELIA VORVOREANU și AUREL MOGA

prim pluton (chiar dacă Marcel Dragomir, respectiv Şerban Georgescu nu le-au mai oferit în ultima vreme mari şlagăre), cu care un organizator de spectacole ambiţios ar putea face săli pline chiar în momentul de faţă. Aşa cum n-o putem uita pe gingaşa Oana Sîrbu, a cărei popularitate în urma filmului „Liceenii" este remarcabilă. Dintre băieţi, chiar dacă au trecut de graniţa celor 30 de ani, două nume se impun — cele ale posesorilor unor voci de excepţie: Adrian Daminescu, în primul rînd, şi Gabriel Cotabiţă (în cazul celui de-al doilea meritul atragerii către muzica uşoară aparţine lui Ionel Tudor, aşa cum Daminescu datorează mult lui Horia Moculescu: compozitorii au nevoie de solişti, îi caută, îi creează...), ambii cu antecedente rock ce se fac

MIHAELA BUSTUCHINĂ

SILVIA şi MIRCEA DUMITRESCU

MIHAELA DANCEA

simţite în evoluţia lor tonică, plină de nerv. Tot dintre premiaţii competiţiei noastre de interpretare nr. 1 tot mai utilizaţi par a fi Gabriela Sauciuc (care, în plus a înfiinţat la Şcoala populară de artă din Constanţa un promiţător grup vocal „Ton"), Camelia Florescu (ce acti-

GABRIEL DOROBANŢU

ELENA CÎRSTEA

vează în cadrul Ansamblului artistic „Doina" al Armatei), Valeriu Crişan, Adina Chivulescu, Daniela Nicol (feeling-ul său rar i-a adus premiul I. la Mamaia '86). Dar nu-i putem uita nici pe Doru Stelian, Monica Anghel, Alexandra Canareica (din Tulcea, aşa cum Loredana Groza este din mun. Gh. Gheorghiu-Dej — deci şi din ţară vin talente), Simona Florescu (din Hunedoara), Trio „R", Liana şi Mihai Elekes, grupul vocal „Stil", Anca Turcaşiu, Ileana Şipoteanu (din Piteşti) — mulţi dintre ei actuali sau foşti elevi ai Şcolii populare de

Grupul vocal „CHORALIS" SAVOY

MIHAELA RUNCEANU

CRISTIAN POPESCU

STELA ENACHE

artă din Capitală, unde se lucrează cu mult folos (îndeosebi Mihaela Runceanu şi Ionel Tudor „aruncă în foc", cu regularitate, talente certe). O puternică personalitate artistică afirmă de fiecare dată pe scenă Denis Roman, Vasile Filipescu (actor-cîntăreţ la teatrul „Al. Davila" din Piteşti, unde-i are drept colegi pe Şipoteanu şi Dumitru Lupu, compozitorul-dirijor), Mircea Dumitrescu (deseori în duet cu soţia sa Silvia), Gabriel Dorobanţu, Nicu Dumitrescu, ultimii doi nu mai sînt atît de tineri, dar utilizarea lor sporadică dă această senzaţie, spectatorul judecînd prin prisma frecvenţei apariţiilor. Dar Natalia Guberna şi Dan Creimerman, fiecare cu un stil bine conturat? Aşa cum ar fi regretabil ca Ioan Toroican sau Gabriel Alexandrescu, Gabriel Manea sau Florin Balcan să fie „tre-

ANDA CĂLUGĂREANU

VASILE ŞEICARU şi ŞTEFAN HRUŞCĂ

ILDIKO IORDĂNESCU

MIRCEA BANICIU

slăbit, că „lupii tineri" nu sînt pregătiţi să le ia locul şi mai ales că nu este pregătit marele public să-i adopte. Terenul trebuie pregătit din vreme, încredinţînd tot mai multe melodii de prim rang celor tineri, făcîndu-le loc în competiţiile şi programele muzicale de maximă audienţă,

VICTOR SOCACIU

cuţi în rezervă" prematur, mai ales în condiţiile în care compozitorii înşişi se plîng de lipsa unor noi voci, îndeosebi masculine. Sigur, este mai comod şi mai sigur, şi pentru creatori şi pentru organizatori, să apeleze la Corina Chiriac, Angela Similea, Mirabela Dauer, Dan Spătaru, Marina Voica, Cornel Constantiniu, Mihai Constantinescu, Victor Socaciu, Aura Urziceanu, Ştefan Hruşcă, Vasile Şeicaru, Eva Kiss, Mihaela Runceanu, Expres, Tudor Gheorghe, Stela Enache, Angela Ciochină, Dorin Anastasiu, Mircea Baniciu, Gina Pătraşcu, Dida Drăgan, Nicu Alifantis, Mihaela Dancea, Mircea Vintilă — interpreţi care, fiecare după puterile sale, au construit edificiul solid al muzicii noastre uşoare. Îi îndrăgim, îi respectăm, îi admirăm, înţelegem că fără ei încă nu este de conceput un „afiş" redutabil şi atrăgător. Dar este bine ca ştafeta să fie predată din mers, pe nesimţite, pentru a nu ne trezi într-o bună zi că forţele vedetelor au

călindu-i prin delegarea la festivaluri internaţionale: talent au din belşug, totul depinde de punerea sa în valoare! Oricum, hai să recitim acest articol peste cîţiva ani: veţi putea constata cîţi dintre cei de mai sus au intrat deja în topul dvs. sentimental...

EUXIN

„NOUL VAL" AUTOHTON

Chiar dacă denumirile diferă — „New Music" (Noua muzică), „New Rock" (Noul rock), „New Weve" (Noul val) — specialiștii au reușit să sublinieze trăsăturile aparte atît formale — show atractiv, vestimentație și tunsoare îngrijite, cît și sonore — temă electronică, ritmuri dansante ale noii mișcări de a concepe și practica „vechea" muzică pop. Înregistrările radio-difuzate, aparițiile pe micul ecran și mai ales prezențele la festivalurile rock — principalul mijloc de afirmare al formațiilor noastre — dovedesc existența unui real filon „**New Wave**" în peisajul autohton al genului, filon ce caracterizează stilistic creațiile grupurilor tinere, aflate la început de drum — dar nu numai ale acestora.

ASTERISC

Un astfel de „proaspăt" grup își ia ființă în noiembrie 1984 pe lîngă Clubul Facultății de Transporturi a Institutului Politehnic, numindu-se „**Asterisc**" (a nu se confunda cu alt grup, din Bolș însă, care are aceeași... titulatură!): se impun rapid, cucerind la Buzău „Marele Premiu — Top T 85". Schimbările survenite în componență (pe lîngă Marin Bogdan — voce, Sorinel Lazăr — chitară, Sorin Tănase — percuție, îi găsim acum pe Cătălin Ghiță și Sorin Dănescu) nu au alterat sunetul de ansamblu al repertoriului, prezența scenică tinerească, ale acestui promițător cvintet: de altfel înregistrările efectuate în studiourile RTV lasă să se întrevadă frumoasele posibilități ale formației. Alte două titulaturi studențești bucureștene marcau în urmă cu puțin timp „noul val": „**Gong**" (care, după o remaniere de „personal", s-a aliniat unei maniere mai apropiate rockului tradițional) și „**Telefon**". Acesta din urmă își are „obîrșia" la Liceul Tudor Vladimirescu, unde frații Voiculescu — George (claviaturi) și Gabriel (percuție) — plănuiau încă de prin 1982, alături de colegii lor Gabriel Andrieș (ulterior solistul vocal al formației) și Cristian Pajurcă (chitară) — înființarea unui grup rock; un „vîrf de formă" a fost atins în cursul anului 1986, cînd, avînd în componență pe Sorin Sfirlea și — element inedit — pe Liliana Solomovici (la bass synthesizer) — „Telefon" cucerește Premiul II la Festivalul-concurs de la Bacău. Dar obligațiile universitare (cursuri, examene) rămîn, evident, pe primul plan și grupul nu poate participa regulat la toate manifestările concertistice ale genului, de unde o senzație de „dispariție" periodică, fenomen întîlnit și la alt cvintet studențesc, **Impuls** — politehniști ce-și „colorează" compozițiile cu discrete nuanțe „reggae". Tot perimetrului studențesc îi aparține la înființare și grupul „Studex A" — întemeiat în 1982 la Institutul Agronomic „Dr. Petru Groza" din Cluj-Napoca. După participări frecvente la festivalurile studențești, răsplătite aproape mereu cu premii, formația își schimbă titulatura în „**Sistem**" (1986), din vechea „echipă" rămînînd doar chitaristul Ioan Mircea Pop, stabilă fiind însă orientarea adoptată — cea modernă, accesibilă, a „noului val".

Constante în opțiunile stilistice, stabile ca alcătuire, prezențe sigure și serioase la mai toate concursurile din ultimii ani, două formații încă prea puțin cunoscute (din păcate), impun pe harta rockului nostru orașe cu relativ sărace tradiții în domeniu. În vara anului 1983 lua ființă la **Craiova** grupul **Sens Unic**, printre componenți numărîndu-se foști membri ai formațiilor Cazino și Ora de Muzică: Gabriel Cîndea (chitară), Cătălin Ionescu (clape), Emdian Neacșiu (bas), Ionel Mitrache (voce), Sandi Păianu (tobe). Au susținut concerte alături de Iris și Rift, au participat la festivalurile de la Galați, Bacău, Rîmnicu Vîlcea, Tg. Mureș, unde Neacșiu și Mitrache au obținut premii individuale, iar cîntece precum „Mașina timpului", „De ziua ta", „Vis", „O lume frumoasă" au fost bine primite de public. Schimbîndu-și, în 1986, denumirea în „**Hazard**", cei cinci muzicieni promit o mai mare ambiție și acuratețe artistică, păstrîndu-și preferința pentru „new wave".

KRIPTON

Seriozitate, soliditate, experiență — sînt trei cuvinte ce pot caracteriza perfect traiectoria și activitatea grupului **Prim Plan** din **Miercurea Ciuc**. Înființat în 1985 sub titulatura „**Fair Play**", grupul își alcătuiește un intens program de repetiții și concerte, fiind invitat la „Serbările Zăpezii", la spectacole în Capitală și tot aici, la Trofeul Top '86 — unde Ion Proca (voce) și Todor Sándor (chitară bas) obțin premii. Alături de ei se găsesc Bako Kálmán (chitară), Csiki Levente (claviaturi), Mihali Ferenc (baterie); împreună au semnat melodiile „Totul este relativ", „Întrebări", „Mai bine un cîntec", „În zori", „Iar am venit", „Barca de salvare", care le-au adus binemeritate prezențe în palmaresul festivalurilor-concurs „Bradul de argint", „Posada", „Estival Rock", „Top T '86". Despre valoarea acestor compoziții vorbește de la sine faptul că „**Prim Plan**" (pe vremea aceea „Fair Play") a primit, la scurt timp după debut, invitația de a imprima în studiourile Radio, invitație reînnoită între timp cu un disc sau măcar o prezență pe unul din discurile seriei „Formații rock" ce consfinți îndreptățit reușitele eforturi ale ambițiosului grup transilvan.

Dar gruparea cu cele mai certe valenţe novatoare rămîne indiscutabil **„Timpuri Noi"** — apariţie reconfortantă, speranţă confirmată a rockului nostru. Închegat la Bucureşti în 1983, grupul a parcurs cîteva etape de „reaşezare" a componenţei, stabilindu-se în cele din urmă la doi profesori de educaţie fizică — Răzvan Moldovan (percuţie), Dan Iliescu (chitară) şi doi viitori ingineri — Adrian Pleşca (voce), Sorin Badea (bas). De fapt avem de-a face cu o „celulă" artistică, pe scenă evoluînd coregrafic şi studentul-arhitect Mario Cuibuş, iar de „imaginea vizuală-conceptională" ocupîndu-se un mic nucleu (Cristian Vlădescu, Liviu Colţoiu) coordonat de operatorul TV Adrian Valentin, cel care a realizat şi cîteva posibile video-clipuri ale formaţiei. Ţinuta scenică incitantă, profesionalismul show-ului, repertoriul bine alcătuit („Seară de mister", „Am să rămîn cu tine", „Toată lumea vine pentru pizza", „Oameni zburători") au entuziasmat publicul şi specialiştii, aducîndu-le numai premii de prim ordin, la Rm. Vîlcea, Miercurea Ciuc, Bucureşti. „Timpuri Noi" este cu adevărat o formaţie a tinerilor de astăzi, cu versuri şi sonorităţi pe placul lor, cu creaţii ce prefigurează viitorul rockului nostru, cîteva reuşite înregistrări ne dau speranţa realizării într-un timp cît mai scurt a unui long-play al grupului.

Chiar dacă „vechiul val" al formaţiilor noastre se bucură în continuare de un succes meritat, culegînd roadele unor eforturi de ani şi ani de zile, aceste noi titulaturi merită urmărite cu aceeaşi atenţie, găsind modalităţi interesante, inedite, de a crea şi oferi muzică scrisă **„de"** şi **„pentru"** cei tineri.

disco blitz

● **Primul disc single — „Heartache"... primul succes: performanţa aparţine unui nou duo feminin britanic — Pepsi and Shirlie. Interpreta de culoare Pepsi Demacque are 27 de ani, provine dintr-o familie cu 6 copii şi nu se poate lăuda cu o experienţă muzicală deosebită, spre deosebire de colega sa blondă Shirlie Holliman, care — deşi mai mică cu doi ani — a cunoscut gustul gloriei, fiind mult timp componentă a grupului vocal utilizat de faimoşii Wham! Tot din acest grup şi-a luat zborul solistic spre topuri Dee L. Lee (nume real Diane Sealy), care a imprimat în 1986 cîntecul „See The Day".**

● **Din nou un actor atras de mirajul muzicii pop: de data aceasta este vorba de tînărul star francez Pierre Cosso (25 de ani), titularul rolului Mizio din serialul de mare popularitate „Cinderella '87". Prima versiune, în franceză, a cîntecului „Vis ta vie!", a trecut neobservată; cu un alt text, intitulat acum „Face Your Life", cîntecul a devenit un hit.**

● **În ziarul „Steagul Roşu" din Petroşani apare un echilibrat „Disco Top" cu secţiunile Română şi Străină (depăşind un an de viaţă) semnat Disc Jockey. În spatele acestui pseudonim îl aflăm pe inimosul animator Eugen Tuţu, tot el iniţiind şi o „Istorie a muzicii disco"; prezentator la discotecă, precum şi pe stadion, la meciurile echipei divizionare Jiul, Tuţu alcătuieşte şi programele bilunare ale acesteia, remarcate de presa sportivă pentru acurateţea lor: polivalenţă, nu glumă!**

Grupul BABE

Oaspeți ai scenelor noastre

THE ART COMPANY

Becul roșu se stinge brusc: după extenuantele ore de înregistrări a sosit mult așteptata pauză. La vestiar, cîțiva muzicieni olandezi de studio, abia trecuți de 21—22 de ani, se angajează într-o discuție animată, cu un numitor comun: „de ce să trudim zilnic pentru discurile atîtor interpreți anonimi, cînd am putea să ne reunim forțele și ideile într-un proiect atrăgător, o formație numai a noastră, cu cîntecele și orchestrațiile visate de atîta timp?". Așa a luat naștere la Amsterdam, în august 1983, grupul **The Art Company**. Primul cîntec este rapid așternut pe portativ: se va intitula „Susanna" și va fi editat pe disc single în octombrie 1983. În numai 4 săptămîni ocupă locul prim în topul olandez, iar formația apare contidian pe micul ecran: lansarea pe piețele străine devenise imineniă. „Mașina" industriei discografice se pune prompt în mișcare: din ianuarie pînă în decembrie '84 „Susanna" urcă pe locul prim în 7 țări europene (cu o mențiune pentru Franța, unde obține „Discul de platină"), făcîndu-și apariția pînă și în închistatul top britanic. Evident, un prim album este inclus în acest adevărat asalt, album intitulat „Get It Of Your Head". Vînzările și veniturile obținute sînt atît de impresionante, încît guvernul olandez acordă formației „premiul pentru export" la sfîrșitul anului 1984!

Turnee, premieri, ceremonii, concerte, filmări — viața obișnuită a starurilor. Cîțiva dintre componenți nu rezistă însă acestui ritm infernal și cei trei fondatori (autori ai majorității pieselor din repertoriu) — Nol Havens, Ferdi Lancee, Roel Jongenelen — sînt nevoiți să procedeze la o remaniere de personal. În august 1985, la doi ani de la debut, grupul capătă o nouă înfățișare, re-lansarea fiind însoțită de apariția unui nou album — „Oops (I Did It Again")" — și a unui nou single — „Eileen". Dar proaspătul angrenaj nu pare la fel de solid ca precedentul, iar F. Lancee se hotărăște să rămînă acasă, colaborînd cu grupul doar „compozițional", nu și concertistic; cum un al treilea long-play („Notes On Life) nu stîrnește interesul scontat, o drastică hotărîre este luată — o vacanță serioasă în 1986, pentru stabilirea și consolidarea unor linii ferme de acțiune pe termen lung. În cele din urmă, cei doi „piloni" ai începutului — Nol Havens (voce) și R. Jongenelen (bas, pian, voce) — își alătură trei muzicieni serioși — Chris Smalt (claviaturi, voce), Ben Janssen (baterie), Persino Dakota (chitare) — și pornesc pentru a treia oară la drum, sub bine cunoscutul de acum famion „The Art Company".

Patru din primele concerte ale revenirii le-au susținut la București — pe 14 și 15 mai, oferindu-ne un show plăcut, fără excese sau stridențe. Au fost incluse toate cele 6 cîntece de succes ale grupului — Get It Out Of Your Head, She's There, I Can See A Future, All Day All Night, Eilleen, Susanna — precum și cîntecul prevăzut a apare în curînd — A Cup Of Coffee: nici o concesie „preluărilor", doar piese proprii. Sonorități pop de bun gust, cu sugestii reggae, disco și funky; îndrăznețul „new wave" sau zgomotosul „hard rock" nu sînt agreate de cei 5 muzicieni — preferințele lor se îndreaptă mai degrabă spre stilul numit „middle-of-the-road": refrene melodioase, pentru toate gusturile, pentru toate vîrstele.

NICOLAS PEYRAC

Plăcută surpriză concertistică la începutul lunii iunie: cei ce aveau răbdare să parcurgă afişele din vitrina agenţiei teatrale „C. Tănase" puteau afla că la sala Victoria va susţine un unic recital **Nicolas Peyrac** — mesager de valoare, bine cotat, al cîntecului francez.

Un „nume" bine cunoscut şi un „personaj" aparte în acelaşi timp: şi-a părăsit studiile de medicină în anul 6 (încă un an şi ar fi devenit medic) pentru a se dedica muzicii — „decît să fiu un medic regretînd toată viaţa refuzul vocaţiei artistice, mai bine un muzician fericit cu aptitudini medicale". Startul i-a confirmat justeţea opţiunii: primul disc single (disc pe 45 de turaţii) — **„So Far Away From L.A."** — are mare succes în 1975, iar al doilea — **„Et mon père"** — obţine prestigiosul „Oscar de la Chanson Française" anul următor. Vrînd-nevrînd, intră în ritmul dur al muzicianului profesionist: anual — cîte un long-play („Et la fête est finie", „J't'aimas, j'ai pas changé"), periodic — cîte un „45 tours" — „Je pars", „Goodbye California", apariţii în prima parte a concertelor unor staruri (situaţie numită „vedette américaine"), turnee — de neuitat cel din Japonia şi mai ales prezenţa la **Festivalul Yamaha** (Tokyo — 1978). Aceşti primi patru ani sînt încununaţi de invitaţia de a scrie muzica unui film realizat de Juan Antonio Bardem — „Les sept jours de janvier" şi de apariţia —, ca titular de afiş — la **Olympia**, visul fiecărui tînăr interpret francez.

Darurile naturale ale acestui înzestrat autodidact muzical deveniseră evidente: talent plurivalent — compozitor, textier, instrumentist, posedînd o forţă „secretă", cea a adevăraţilor artişti — sensibilitatea mereu trează, puterea de a redescoperi universul de fiecare dată şi încă să te încînte existenţa sa. Fidel marii tradiţii a şansonetei, Peyrac se refugiază zile întregi în studioul pe care şi-l amenajase la Rueil (lîngă Paris), pentru a scrie cîntece dulci-amare, poetice, nostalgice; din păcate gustul melomanilor se schimbase, tineretul — mai ales — voia altceva.

Vor urma cîţiva ani de „penumbră", de „cădere comercială": albume bine realizate — Fait beau chez toi, Flash Back, sau singles interesante — Tu vois j'vais bien, Elle disait Sébastien, sînt întîmpinate cu indiferenţă, sălile sînt goale, se părea că publicul francez „nu-l mai vrea". O singură consolare: primirea călduroasă de care se bucură peste mări, nu numai în Canada, ci şi în ţinuturi exotice ca Tahiti şi Noua Caledonie, sau în statele africane Gabon şi Burundi. În această perioadă îşi va perfecta Peyrac formula concertelor „sincere", cele în care apare pe scenă doar cu un pian şi o chitară.

Revenirea i-o va marca tot talentul componistic: scrie pentru Johnny Hallyday cîntecul de succes **„Je n'oublierai jamais"**, iar pentru regizorul Franck Apprederis muzica filmului TV **„Le passage"** (în care sînt remarcate şi calităţile sale actoriceşti, într-un rol episodic). În 1984 albumul **„Neuvième"** semnalează lărgirea universului muzical al şansonetistului de odinioară: ritmuri dansante — multe prelucrate din ţinuturile vizitate, utilizarea intensă a sintetizatoarelor. Relansarea este punctată de un bine primit single — „Vahinees", de înregistrarea de către **Placido Domingo** a compoziţiei „Les eaux du Mekong" (în versiunea engleză „Why Do All The Good Times Go Away"), de apariţia primului său disc pe 33 de turaţii — „Laissez-moi rêver" (1986) — la o nouă casă de discuri şi de o neîntreruptă serie de concerte — Algeria, Maroc, Australia, Elveţia, ţările Beneluxului. Realităţile observate „pe viu" se reflectă ades în cîntecele lui Peyrac, artist-cetăţean, atent la tot ceea ce ne înconjoară, cîntăreţ — al libertăţii, aşa cum dovedesc şansonuri emoţionante ca „D'où venez vous?", „Il neige sur Madrid", „From Argentina to South Africa". Nu este de mirare că întotdeauna a fost solicitat să participe la manifestări artistice, concerte cu scopuri generoase, umanitare, la loc de frunte înscriindu-se efortul muzicienilor francezi pentru ajutorarea populaţiilor africane lovite de flagelul secetei şi foametei, desfăşurat sub genericul „Chanteurs sans frontières".

Melancolic şi tandru, îndrăgostit şi cuceritor, emoţionant şi amuzant — Nicolas Peyrac ne-a oferit un recital de largă cuprindere spirituală.

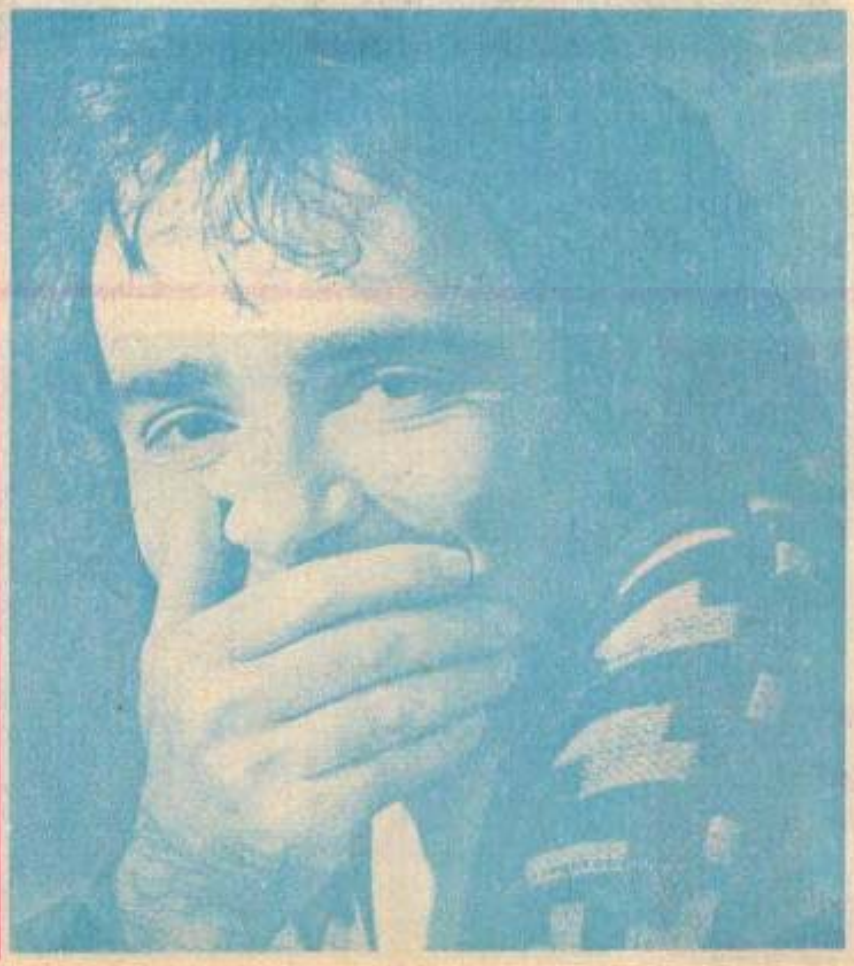

Tendințe actuale: Euro - șlagărul

Șlagărul — cîntecul accesibil, cu refren cuceritor — îmbracă veșminte ce se schimbă mereu, de la an la an, de la țară la țară: melodia melodramatică de tip San Remo, compoziția cu iz de „varieté" de la Eurovision sau o succesiune ritmică cu tentă new-weve — oricare dintre ele poate dobîndi statut de șlagăr. Și totuși, în acest tot mai larg curcubeu al gusturilor, o aliniere și o uniformizare au început să fie „audibile" pe plan european, creatorii de „mode", și „modele" (există așa ceva și în lumea muzicii lejere!) fiind mereu la pîndă: ce se cere? ce se dansează? ce se fredonează? Orchestrațiile ample sînt acum ușor desuete, grupurile de acompaniament s-au redus la 2—4 muzicieni — „înarmați" însă cu un arsenal impresionant de aparaturi, sonoritățile căpătînd astfel o intensă tentă electronică — apropiată de linia „tehno-pop", emisia vocală — fără să-și piardă catifelarea inerentă — împrumută asprimile rockului. Undeva, între melodia dulceagă și ritmurile monoton disco, s-a intercalat așadar șlagărul-fără-granițe, cu succes simultan în multe teritorii ale vechiului continent, așa-numitul **„euro-șlagăr"**.

Rostind termenul, prima titulatură care vine să-l exemplifice este **Modern Talking** — deși nu ei sînt „creatori de școală" sau inventatori, ci doar inspirați purtători ai unui gust general-valabil la un moment dat, dar alături, lîngă, înainte sau în spatele lor se află zeci de grupuri care ne oferă variațiuni ale aceleiași modalități stilistice, cu aporturi de mai mică sau mai mare originalitate. Să ne oprim asupra cîtorva dintre cele mai cunoscute.

JOY. Cel mai popular interpret austriac — Falco, are în grupul Joy, după cum scrie revista vieneză „REx press" — „concurentul principal în topuri". Cum și cînd s-a ajuns aici? În vara anului 1984, trei tineri muzicieni — **Andy Schweitzer** (voce, clape), **Freddy Jacklitsch** (bas), **Manfred Temmel** (chitară) — se întîlnesc, nu întîmplător, într-un „café" din orășelul tirolez **Bad Aussee**; planul lor? Alcătuirea unei formații pop. Zis și făcut: în septembrie 1985 un single — **„Touch By Rouch"** — purta pe copertă o nouă titulatură, bine aleasă — JOY — adică „Bucurie" — substantiv subliniind trăsătura decontractată, antrenantă, a muzicii oferite de trioul austriac. Trăsături confirmate în totalitate de albumul **„Helle"** și de ulterioare succese. Formația fără baterist a devenit o

RITA MITSUOKO

RIKA ZARAI

A'NITA

forță în aria euro-șlagărului.

SILENT CIRCLE. La începutul anului 1986 un cîntec melodios, dansant — **„Touch In The Night"** — impunea în topuri o nouă formație: **Silent Circle.** Nouă? Doar parțial adevărat: cei 3 muzicieni din **Göttingen** (R.F. Germania) se reuniseră sub acest generic de puțin timp, dar fiecare avea o bogată experiență iar toți se cunoșteau încă din 1976. Pe atunci, **Axel Breitung** (claviaturi) și **Martin Tychsen** (voce) colindau, cîntînd, mici localități din nord: succesul anemic le desparte drumurile. Axel deschide un magazin de aparatură audio și își vede compozițiile acceptate de soliste cunoscute — Isabel Varell, Marlene Ricci, Wencke Myhre — colaborînd la înregistrări cu bateristul „de studio" **CeCe Behrens.** Tot mai cunoscut și mai solicitat, Breitung se alătură un timp grupului King's Bishop (mixtură de jazz, rock și cameral), apoi imprimă un single solo, sub pseudonimul Axel B. — „Der Hammer". Pentru a nu mai fi nevoit să apeleze la colaboratori ocazionali și-i alătură pe Behrens și **JoJo Tyson** (noul „nume" al lui Tychsen), formînd Silent Circle. Primul single — „Hide Away — Man Is Coming" — nu are „căutare", abia amintitul „Touch..." reușind să-i propulseze în prim plan LP-ul **„No.1"** și alte încă cîteva piese de factură „comercială" impun definitiv grupul „fără chitare" în aceeași arie a șlagărului european.

SILENT CIRCLE

RITA MITSOUKO. Început tipic al multor „fabule" muzicale: un tînăr — **Fred Chichin** — studiază chitara zi și noapte dar nimeni nu-l încurajează, nu-i oferă o șansă. Este nevoit să se angajeze mașinist la un teatru: într-o bună zi, aici va monta un „musical" o coregrafă argentiniană — Marcia Moretto. În trupa de balet, o fată cu veleități vocale — **Catherine Ringer,** remarcată imediat de Fred: cîteva probe, un „spectacol" înghebat" la prieteni, și... formația cu ciudata titulatură **Rita Mitsouko** ia naștere. Încep concerte prin cluburi, „boîte"-uri pariziene, maniera fiind minimalistă, tipică pentru epoca „new wave": ea — solista, el — chitaristul, o „cutie" de ritmuri, benzi cu „negative" înregistrate. În 1982, primul disc single — **„Don't Forget The Nite"** — se bucură doar de stimă și laude, nu și de... vînzări; în ciuda eșecului, casa Virgin le finanțează, un an mai tîrziu, imprimarea unui album în celebrul studio din Köln al lui Conny Plank: din nou „cădere comercială". Aceste eșecuri le impun cotitura stilistică înspre șlagărul disco: un omagiu muzical adus Marciei Moretto (răpusă între timp de nemilosul cancer), intitulat **„Marcia baila"**, cucerește topurile. Virtejul se dezlănțuie: albumul **„The nec plus ultra"** — bine primit, un nou single — **„C'est comme ça"** (cu un excelent video-clip semnat de celebrul Jean-Baptiste Mondino), concerte, emisiuni TV; de cele mai multe ori, pe scenă apar și 3—4 instrumentiști (baterist, chitarist, basist, organist), dar statutul lor este cel de „invitați". Rita Mitsouko rămîne un duo alcătuit din Fred și Catherine, un duo ce impune euro-șlagărul de sorginte franceză.

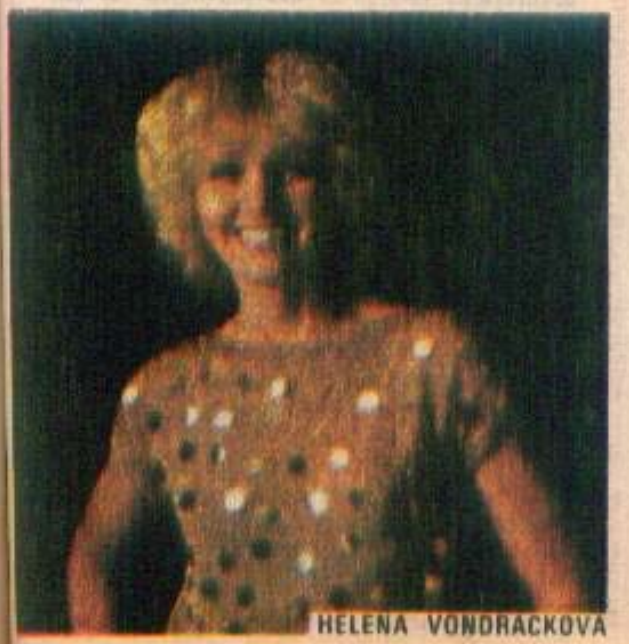
HELENA VONDRACKOVA

JULIEN CLERC

KONCZ ZSUZSA

CATERINA CASELLI

disco blitz

● În micul oraş Madison din Wisconsin şi-a început cariera muzicală Pat McDonald în 1980 (pe atunci avea 27 de ani): cînta folk cu grupul Essentials, iar într-un turneu a întîlnit-o pe viitoarea soţie şi parteneră muzicală — Barbara. Şi-au cumpărat o „maşină de ritmuri" marca T3, ceea ce le-a dat ideea titulaturii noului lor duo — Timbuk 3. Au încercat să cînte muzică country în Austin (Texas), dar... cowboy-ii nu le-au apreciat experimentele; abia la New York, grupul Timbuk 3 (adică Pat, Barbara şi... bateria electronică) a cunoscut succesul, lansînd un cîntec cu titlu mai mult decît ironic: „The Future's So Bright, I Gotta Wear Shades" (Viitorul îmi apare aşa de strălucitor încît trebuie să port ochelari de soare)!

● După debutul sclatant al grupului Dire Straits în 1978, s-a considerat că forţa sa interioară o constituie cei doi fraţi Knopfler — Mark şi David. Exagerîndu-şi rolul de leader, Mark provoacă retragerea mezinului David în 1980: acesta se reîntoarce la muncă sa de activist social, cu reuşite notabile în beneficiul tinerilor şomeri londonezi. Revine la rock în 1983, albumele „Release" şi „Behind The Lines" dovedindu-i deosebitul talent chitaristic, vocal şi componistic.

● Rockul autohton, pînă nu demult teritoriu exclusiv masculin, cunoaşte tot mai mult benefica prezenţă a muziciencelor. De pildă în grupul bucureştean Telefon la bas-sintetizator se află Liliana Solomovici, iar formaţia Autostop MS din Tg. Mureş are o componentă de bază în Butean Imola Zsuzsa (claviaturi) — care o înlocuieşte pe Anbrus Zsuzsa. Exemplul cel mai edificator este însă cel al grupului Metropol: aici susţine partiturile chitarei bas, vocale, dovedindu-se şi o bună compozitoare şi excelentă parteneră de show, Ildiko Iordănescu.

● Cînd, în 1985, compoziţia lui Toto Cutugno „Noi ragazzi di oggi" era purtată spre locul 2 de interpretarea „puştiului" mexican Luis Miguel, s-a crezut că era vorba de o întîmplare. S-a aflat ulterior că Luis M. Gallego (născut în 1970 la Vera Cruz), a imprimat primul LP în 1982 (!) — el se intitula „1 + 1 = Enamorados". Are doi fraţi — Alejandro şi Sergio, iar părinţii — Luis şi Marcela — sînt de origină italiană: lansat spre o carieră de vedetă internaţională Luis Miguel vorbeşte deja spaniola, italiana, portugheza.

DIDIER LOCKWOOD

● **Imprimarea multor discuri este dependentă de aportul muzicienilor „de studio", aşa-numiţii** „sessions musicians". **Statisticile asociaţiilor profesionale demonstrează însă că aceştia sînt tot mai puţin solicitaţi, cauzele fiind două: 1. începînd din 1978 apar tot mai puţine discuri (evidentă recesiune a industriei discografice); 2. utilizarea intensă a sintetizatoarelor, înlocuind fiecare cîţiva instrumentişti. De pildă în 1985 s-a plătit muzicienilor nord-americani „de studio" o sumă de 20 de milioane de dolari (cea mai mică din ultimii 8 ani), din care 6 milioane pentru Los Angeles, 4 milioane pentru Nashville (capitala muzicii country), 2 milioane pentru Canada.**

● **Se pare că 1987 a fost anul revenirii în prim plan a stilului** hard rock: **albumele unor formaţii mai noi sau mai vechi — Whitesnake, Bon Jovi, Cinderella, Ozzy Osbourne Band, Poison, Stryper, Anthrax — au ocupat locuri fruntaşe în topuri, înaintea unor „nume" mult mai celebre.**

OCTAVIAN şi FLORIN-SILVIU URSULESCU

disco blitz

Printre ramuri

ORIZONTAL. 1) Pădure cu amănuntul — Bocăţi din trunchiurile copacilor tăiaţi. 2) Locuri din pădure unde copacii sînt mai rari — La mijloc de alunişi! 3) Compozitor clasic român, autorul melodiei corale **La mijloc de codru des**, scrisă pe versurile lui Eminescu — Alt compozitor român, autor al prelucrării corale **Hai salcim**. 4) Arbuşti de pădure cu fructe comestibile — Regele pădurilor noastre. 5) Unul care mănîncă lemne — Sîrmă subţire — Cîntec de leagăn. 6) Obstacole făcute din copaci răsturnaţi cu vîrfurile înainte — Străjuit de copaci. 7) Localitate în U.R.S.S. — Tăietor de lemne — Pe jumătate rupt! 8) Copac a cărui vîrstă depăşeşte o sută de ani — Local de noapte. 9) Frica tatălui meu — Onomatopee. 10) Ridicătură de pămînt împădurită (reg.) — Dansul maeştrilor. 11) General francez (1767—1822) — Cucu! — Fabulist antic grec, autor al pildei **Vulpea şi pădurarul**. 12) Simbolul sodiului — Mare scriitor român din a cărui operă face parte şi povestirea intitulată **Plopul**.

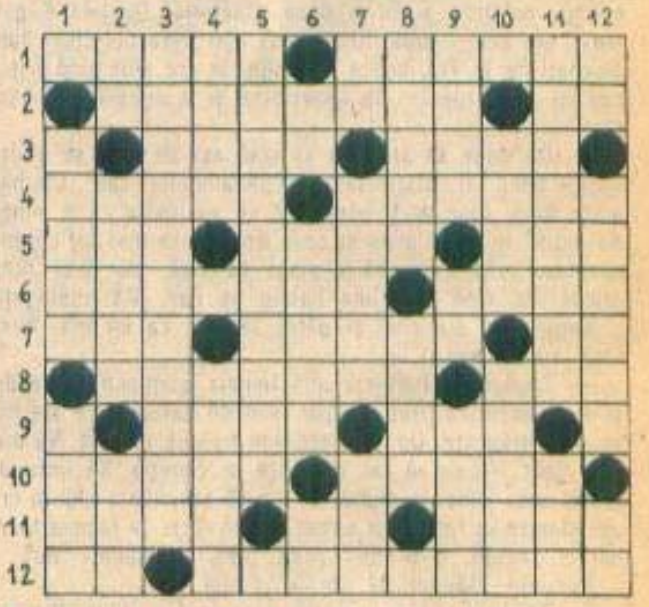

VERTICAL. 1) Lemnul de culoare roşiatică al unui arbore exotic folosit în tîmplăria fină — Alt nume dat abanosului. 2) Opere! — Poet român, autor al ciclului de versuri intitulat **Rapsodia pădurii** — Refren din cîntecele olteneşti. 3) De pădure (pl.) 4) Arbore întîlnit pe malul apelor de munte — Pasăre a cărei specie sălbatică trăieşte în pădurile de munte. 5) Ghicitoare. 6) Pe cal — A separa — Cald extrem! 7) Aproape bun! — Întindere aridă cu vegetaţie ierboasă — Prefixul vieţii. 8) Frumoasă ca muma pădurii — Instrument muzical. 9) Arbori răşinoşi care pot depăşi vîrsta de o mie de ani, avînd lemnul foarte preţios — Doctor (abr.) — Drumul parcurilor străjuit de arbori umbroşi. 10) Gen de broderie — Deschidere făcută într-un desiş de copaci. 11) Loc dintr-o pădure, curăţat de copaci pentru a fi cultivat — Face muzică. 12) Plantă textilă — Braţe pe care primăvara le încarcă cu flori. — Pus înainte!

Episodul Kugelmass

WOODY ALLEN

Kugelmass, profesor de literatură la City College, se simţea nefericit şi în a doua căsătorie. Daphne Kugelmass era cam toantă. Kugelmass mai avea doi copii handicapaţi de la Flo, prima lui soţie, şi era vîrît pînă peste cap în plata taxelor de întreţinere şi a pensiilor alimentare.

— De unde să ştiu c-o să iasă aşa de rău? se plînse într-o bună zi Kugelmass psihanalistului său. Daphne arăta bine. Cine ar fi bănuit că se va umfla ca o minge de plajă? În plus, avea şi ceva bani. Ăsta nu-i un criteriu sănătos după care să-ţi alegi nevasta, dar nici nu-ţi prinde rău cînd ai atîtea belele pe cap. Mă înţelegeţi?

Kugelmass era chel şi păros la trup ca un urs. Avea însă suflet bun.

— Trebuie să întîlnesc altă femeie, continuă el. Să am şi eu o aventură. Deşi nu par, sînt un bărbat care are nevoie de dragoste. De tandreţe. Îmi trebuie un flirt. Nu mai sînt tînăr. Vreau să fac dragoste la Veneţia. Să intru de braţul unei femei la clubul 21 ca să schimbăm idei şi priviri sfioase în faţa unui pahar cu vin roşu, la lumina luminărilor. Acum, pînă nu-i prea tîrziu. Înţelegeţi, nu?

Doctorul Mandel se foi în scaun.

— O afacere sentimentală n-ar rezolva nimic. Nu eşti deloc realist. Problemele dumitale sînt mult mai complicate.

— Dar trebuie să fie ceva discret, reluă Kugelmass. Nu-mi permit să divorţez a doua oară. Daphne m-ar zvînta în bătaie.

— Domnule Kugelmass...

— Iar cu cineva de la City College, nu mă pot încurca; Daphne lucrează şi ea acolo. Aş găsi eu ceva pe la C.C.N.Y., dar unele dintre studentele alea...

— Domnule Kugelmass...

— Ajutaţi-mă. Am visat azi-noapte că zburdam pe o pajişte cu un coşuleţ în mînă. Pe coşuleţ era scris: OPŢIUNI. Cînd m-am uitat mai bine am văzut că era spart.

— Domnule Kugelmass, cel mai rău ar fi dacă ai acţiona. Trebuie pur şi simplu să-ţi dai glas sentimentelor aici, ca să le analizăm împreună. Te tratezi de atîta vreme, deci ştii că nu există vindecări peste noapte. La urma urmei sînt psihanalist, nu făcător de minuni.

— Atunci, probabil că îmi trebuie un făcător de minuni, spuse Kugelmass şi se ridică de pe scaun. Şi cu asta încheie şedinţa de psihoterapie.

Cîteva săptămîni mai tîrziu, într-o seară, pe cînd Kugelmass şi Daphne zăceau ca două mobile vechi cuprinşi de urît în apartamentul lor, sună telefonul.

— Eu răspund, se repezi Kugelmass. Alo!

— Kugelmass? se auzi o voce. Persky la telefon.

— Cine?

— Persky. Sau ar trebui să mă prezint Marele Persky?

— Poftim?

— Am auzit că umbli prin tot oraşul după un făcător de minuni care să-ţi presare puţină sare şi piper în viaţă. Aşa-i?

— Sşşt! şopti Kugelmass. Stai, nu închide! De unde suni, Persky?

A doua zi după-amiază, Kugelmass urca scările unui imobil vechi din zona Bushwick a Brooklynului. Bîjbîind prin întunericul din hol, găsi uşa pe care o căuta. Sună. O să-mi pară rău, îşi spuse în gînd.

După cîteva momente, îi deschise un bărbat scund, slab, cu faţa ca de ceară.

— Dumneata eşti Persky cel Mare? întrebă Kugelmass.

— Marele Persky. Vrei un ceai?

— Nu. Vreau o afacere sentimentală. Muzică. Dragoste şi frumuseţe.

— Deci nu vrei ceai?! Interesant. O.K. la loc.

Persky se duce în camera din fund. Kugelmass auzi zgomotul unor mobile mişcate din loc. Persky reapăru, împingînd pe rotile o cutie mare, prost lăcuită care scîrţîia din toate încheieturile. Dădu la o parte nişte batiste vechi de mătase care zăceau aruncate pe ea şi suflă firele de praf de deasupra.

— Persky, spuse Kugelmass, care-i treaba?

— Fii atent, îi explică Persky, e o chestie grozavă. O pregătisem anul trecut pentru o întrunire a Cavalerilor Pitiei, dar întrunirea n-a mai avut loc. Intră în cutie!

— De ce? Ca s-o înţepi cu săbii?

— Vezi vreo sabie pe-aici?

Kugelmass strîmbă din nas şi, mormăind, intră în cutie. Observă o pereche de strasuri unite prinse în placaj, chiar la nivelul ochilor lui. „O fi vreo glumă", se gîndi Kugelmass.

— Într-un fel, da. Acum, ascultă-mă. Cînd arunc un roman în cutie, închide uşile, atinge-l de trei ori. Te vei trezi proiectat în el.

Kugelmass făcu o grimasă, neîncrezător.

— Şi nu numai un roman, continuă Persky. O povestire, o piesă de teatru, o poezie. Ai ocazia s-o întîlneşti pe oricare dintre femeile create de cei mai mari scriitori ai lumii. Cea pe care ţi-ai visat-o. Poţi să faci tot ce pofteşti cu eroina unei opere celebre. Cînd te-ai săturat, dai un strigăt şi te-am adus înapoi.

— Persky, nu eşti zdravăn la minte!

— Te asigur că o să meargă.

Kugelmass era sceptic.

— Vrei să-mi spui că nenorocita asta de cutie poate să-mi ofere o asemenea călătorie?

— Pentru un pol, da.

Kugelmass îşi scoase portofelul. „Pînă nu văd, nu cred", mormăi el.

Persky vîrî bancnotele în buzunarul de la pantaloni şi se întoarse spre cutie.

— Deci pe cine vrei? Sister Carrie? Hester Prynne? Ofelia? Sau poate un personaj de-al lui Saul Bellow? Hei, ce-ai zice de Temple Drake? Deşi pentru vîrsta dumitale ar fi o piatră de încercare.

— O franţuzoaică. Vreau o franţuzoaică.

— Nana?

— Nu vreau pe bani.

— Natasa din Război şi Pace?

— Ţi-am spus o franţuzoaică. Am găsit! Emma Bovary! Ei, ce zici? Mie mi-ar conveni de minune.

— S-a făcut. Cînd vrei să te întorci, dă-mi de ştire.

Persky îi aruncă în cutie un exemplar broşat din romanul lui Flaubert.

— Eşti sigur că nu risc nimic? întrebă Kugelmass în timp ce Persky închidea uşile.

— E ceva lipsit de riscuri în lumea asta nebună?

Persky ciocăni de trei ori în cutie, apoi deschise uşile. Kugelmass dispăruse. În aceeaşi clipă apăru în dormitorul locuinţei lui Charles şi a Emmei Bovary, din Yonville. În faţa lui, întoarsă cu spatele, stătea o femeie frumoasă care netezea rufăria. „E de necrezut", îşi spuse Kugelmass holbîndu-se la fermecătoarea soţie a doctorului. „Formidabil! Sînt aici. Ea e".

Emma se întoarse surprinsă.

— Dumnezeule, m-ai speriat. Cine eşti dumneata?

Vorbea în engleza elegantă oferită de traducerea din ediţia broşată. „E de-a dreptul fantastic", se gîndi el. Dîndu-şi seama că Emma i se adresa, răspunse:

— Scuză-mă. Sînt Sidney Kugelmass de la City College. Profesor de literatură. C.C.N.Y.? În zona rezidenţială. Eu... mamă, mamă!

Emma Bovary zîmbi provocator.

— Vrei să bei ceva? Un pahar de vin?

„E frumoasă", gîndi Kugelmass. Ce contrast faţă de troglodita cu care împarte aşternutul! Simţi brusc nevoia să îmbrăţişeze această plăsmuire, să-i spună că era femeia pe care şi-o visase toată viaţa.

— Da, nişte vin, îndrugă el cu o voce răguşită. Alb. Nu, roşu. Nu, alb. Alb să fie.

— Charles lipseşte astăzi, spuse Emma cu subînţeles.

După ce au băut vinul, au ieşit la o plimbare prin încîntătorul peisaj de ţară.

— Totdeauna mi-am dorit să se ivească un străin misterios să mă scoată din monotonia vieţii de provincie, care mi se pare îngrozitoare, spuse Emma şi-l strînse de mînă.

Trecură pe lîngă o bisericuţă.

— Îmi plac hainele tale, murmură ea. N-am văzut niciodată aşa ceva pe aici. Sînt atît... atît de moderne.

— E un costum de vară, răspunse el visător. L-am luat cu preţ redus.

Brusc o sărută. Timp de o oră, întinşi sub un copac schimbară şoapte dulci şi priviri drăgăstoase. După care Kugelmass se ridică în picioare. Îşi amintise că avea întîlnire cu Daphne la supermagazinul Bloomingdale.

— Sînt nevoit să plec, îi spuse. Fii fără grijă, mă întorc.

O îmbrăţişă cu înfocare, apoi se întoarseră spre casă. Îi luă faţa în mîini, o mai sărută o dată şi strigă:

— O.K. Persky! Trebuie să fiu la Bloomingdale pînă-n trei jumate.

Un pocnet răsunător şi Kugelmass era din nou în Brooklyn.

— Ei, te-am minţit? îl întrebă Persky triumfător.

— Persky, acum mă grăbesc să ajung pe Lexington Avenue. Spune-mi, cînd mai pot veni? Mîine?

— Oricînd. Dar să ai la tine un pol. Şi să nu sufli o vorbă nimănui.

— Acum n-ai crede că-i sun pe rechinii presei?!

Kugelmass luă un taxi spre centru. Îi sălta inima de fericire. „Iubesc", se gîndi el, „deţin o taină minunată". Nu-şi dădea seama că, exact în acel moment, în diferite săli de clasă pe întreg teritoriul ţării, elevii îşi întrebau profesorii: Cine este acest personaj de la pagina 100? Un chelios care o sărută pe Madame Bovary? Un profesor din Sioux Falls, South Dakota, îşi spuse suspinînd: Doamne, cît sarcasm la puştii ăştia! Ce le mai trece prin minte!

Daphne Kugelmass se afla la raionul de articole sanitare al supermagazinului Bloomingdale cînd, gîfîind, apăru Kugelmass.

— Unde-ai fost? îl repezi ea. E patru jumătate.

— S-a blocat circulaţia, răspunse Kugelmass.

Kugelmass îl vizită pe Persky a doua zi şi în cîteva minute fu iar trimis în mod miraculos la Yonville. Emma nu şi-a putut ascunde emoţia cînd l-a văzut. Petrecură ore întregi împreună, rîzînd şi discutînd despre lumile din care proveneau. Înainte de a se despărţi, au făcut dragoste. „Cu Madame Bovary! se entuziasmă Kugelmass. Eu, care în liceu am rămas corigent la engleză!"

De-a lungul lunilor Kugelmass l-a vizitat de multe ori pe Persky şi a întreţinut o strînsă relaţie amoroasă cu Emma Bovary.

— Fii atent, să mă proiectezi în carte înainte de pagina 120, îi spuse Kugelmass lui Persky într-o bună zi. Trebuie s-o întîlnesc întotdeauna înainte de a se cupla cu figura aia de Rodolphe.

— De ce? Nu eşti în stare să fii mai presus de el şi vremurile lui?

— Ha, vremurile lui! E un boiernaş. Tipii ăştia n-au altceva mai bun de făcut decît să ameţească femeile şi să călărească. Pentru mine e doar unul dintre indivizii ăia ale căror mutre le vezi în paginile lui Women's Wear Daily. Cu frizură à la Helmut Berger. Dar pentru ea i-o prospătură.

— Şi bărbatu-său nu bănuieşte nimic?

— Situaţia asta îl depăşeşte. Se culcă înainte de ora zece, cînd ea îşi pune pantofiorii de dans. Eh... Bine, pa.

Kugelmass intră din nou în cutie şi într-o clipă fu pe domeniul familiei Bovary la Yonville.

— Ce mai faci, iubiţel?

— Vai, Kugelmass, suspină Emma. Prin ce-am trecut! Aseară, la masă, „domnul" a aţipit chiar în timpul desertului. Eu mă gîndeam cum va fi la Maxim's şi la spectacolul de balet cînd deodată aud un sforăit.

— Linişteşte-te, iubiţel. Acum sînt lîngă tine, îi spuse Kugelmass şi o îmbrăţişă.

„Meritam toate astea", se gîndi Kugelmass, în timp ce, mirosind parfumul franţuzesc al Emmei, îşi îngropa faţa în părul ei. „Destul am suferit. Am plătit destui psihanalişti. Am căutat pînă mi s-a urît. E tînără şi nobilă aici, la cîteva pagini după Leon, drept înainte de a se ivi Rodolphe. Dacă sosesc în capitolele care trebuie, sînt stăpîn pe situaţie".

Emma era cu siguranţă la fel de fericită ca şi Kugelmass. Frumoasa franţuzoaică jinduia după distracţii, iar el o captivase prin ceea ce-i povestise despre viaţa de noapte de pe Broadway, maşinile de sport şi stelele de cinema şi de la televiziune.

— Mai povesteşte-mi despre O.J. Simpson, îl rugă ea în seara aceea, pe cînd treceau agale prin faţa bisericii Abbé Bournisien.

— Ce să-ţi zic? Tipul e mare. Bate toate recordurile. Aleargă formidabil. Nimeni nu-l poate ajunge.

— Şi premiile Academiei? îl întrebă Emma cu o privire plină de regret.

— În primul rînd trebuie să fii propusă.

— Ştiu. Mi-ai spus. Dar sînt convinsă că am talent. Sigur, aş vrea să iau nişte ore de actorie. Poate cu Strasberg. Şi dacă aş avea un impresar potrivit...

— Bine, bine, vedem noi. O să-i spun lui Persky.

În seara aceea, după ce s-a întors cu bine în apartamentul lui Persky, Kugelmass a lansat ideea ca Emma să-l viziteze la New York.

— Trebuie să-mi mai bat capul, spuse Persky. Poate reuşesc. S-au petrecut lucruri ciudate.

Desigur, nici Persky, nici Kugelmass nu se gîndeau la ceva anume.

— Unde naiba pleci mereu? strigă Daphne Kugelmass la soţul ei care în seara aceea se întorsese acasă tîrziu. Ai vreo fufă pe undeva?

— Ce să-ţi zic, m-ai şi găsit, replică Kugelmass pe un ton plictisit. M-am întîlnit cu Leonard Popkin. Am vorbit despre agricultura europeană. Doar îl ştii pe Popkin. Nu mai scapi de el cînd discută pe tema asta.

— Te comporţi foarte ciudat de la o vreme. Eşti distant. Să nu uiţi de ziua de naştere a lui taică-meu! Duminică, da?

— Bine, bine, răspunse Kugelmass grăbindu-se să intre în baie.

— Au să fie toţi ai mei. O să-i vedem şi pe gemeni, şi pe vărul Hemish. Ar trebui să fii mai politicos cu vărul Hemish — ţine la tine.

— Sigur că da. Şi pe gemeni, zise Kugelmass şi închise uşa de la baie ca să n-o mai audă pe nevastă-sa. Răsuflă uşurat. În cîteva ceasuri, se gîndi el, va fi din nou în Yonville, la iubita lui. De data asta, dacă totul merge bine, o s-o ia pe Emma cu el.

A doua zi, la ora trei şi un sfert, Persky îşi puse din nou în acţiune jucăria. Kugelmass apăru zîmbind şi nerăbdător în faţa Emmei. Cei doi petrecură cîteva ore la Yonville împreună cu Binet, după care se suiră din nou în trăsura familiei Bovary. Urmînd instrucţiunile lui Persky, se îmbrăţişară strîns, închiseră ochii şi numărară pînă la zece. Cînd i-au deschis, trăsura tocmai trăgea în faţa uşii laterale de la Plaza Hotel, unde, de dimineaţă, Kugelmass rezervase plin de încredere un apartament.

— Splendid! E tot ce mi-am visat! exclamă Emma în timp ce se mişca voioasă prin dormitor şi admira panorama oraşului. Uite, F.A.O. Schwartz! Şi Central Park! Unde-i Sherry? A, acolo — da, da... Fantastic!

Pe pat o aşteptau cutii de la firmele Halston şi Saint Laurent. Emma desfăcu un pachet şi probă pe trupu-i perfect o pereche de raiaţi negri.

— Pantalonii sînt de la Ralph Lauren, preciză Kugelmass. O să arăţi de milioane în ei, iubiţel, dă-mi un pupic!

— Niciodată n-am fost atît de fericită! mărturisi Emma în timp ce se uita în oglindă. Hai să ieşim în oraş. Vreau să văd Chorus Line, muzeul Guggenheim şi pe Jack Nicholson de care mi-ai tot vorbit. Rulează vreun film cu el?

„Nu mai înţeleg nimic", îşi spuse un profesor din Stanford. „Mai întîi a apărut un personaj ciudat pe nume Kugelmass, iar acum ea a dispărut din carte. Dar probabil asta-i caracteristica oricărei opere clasice — poţi s-o citeşti de o mie de ori şi tot găseşti ceva nou".

Îndrăgostiţii petrecură un weekend fericit. Kugelmass o anunţă pe Daphne că avea să plece la un simpozion la Boston şi urma să se întoarcă luni. Savurînd fiecare clipă, el şi Emma s-au dus la filme, au luat masa în cartierul chinezesc, au petrecut două ore la o discotecă şi înainte de culcare s-au uitat la televizor. Au dormit pînă duminică la prînz, au vizitat SoHo şi au tras cu ochiul la celebrităţile de la Elaine's. Duminică seara, în apartamentul lor, s-au delectat cu icre negre şi şampanie. Au stat de vorbă toată noaptea. „Obositor, dar a meritat. Nu-mi permit s-o aduc aici prea des, dar din cînd în cînd îi pot oferi un contrast încîntător faţă de Yonville".

Acasă la Persky, Emma intră în cutie, îşi aranjă frumos pachetele lîngă ea şi-l sărută drăgăstos pe Kugelmass.

— La mine data viitoare, îi spuse şi clipi din ochi.

Persky bătu de trei ori în cutie. Nu se întîmplă nimic.

— Hm, mormăi Persky, scărpinîndu-se în cap. Bătu din nou, dar minunea nu avu loc.

— Ceva nu-i în regulă, îndrugă el.

— Persky, îţi arde de glumă? Cum nu merge?

— Calm, calm. Eşti încă în cutie, Emma?

— Da.

Persky bătu din nou — mai tare de data asta.

— Sînt tot aici, Persky.

— Ştiu, dragă. Ţine-te bine.

— Persky, **trebuie** s-o trimitem înapoi, şopti Kugelmass. Sînt însurat, peste trei ore am un curs. Nu-mi permit decît o treabă prudentă, nimic altceva.

— Nu pricep, bîigui el, doar e un truc atît de sigur. Totuşi nu reuşi să rezolve nimic.

— O să-mi ia cîtva timp, îi spuse lui Kugelmass. Trebuie s-o demontez. Te sun eu.

Kugelmass o urcă pe Emma într-un taxi şi o expedie înapoi la Plaza Hotel. Era cît pe ce să întîrzie la curs. Toată ziua stătu călare pe telefon, vorbind cînd cu Persky, cînd cu Emma. Persky îi spuse că s-ar putea să mai dureze cîteva zile pînă va rezolva defecţiunea.

— Cum a fost la simpozion? îl întrebă Daphne în seara aceea.

— Bine, bine, răspunse el, aprinzînd o ţigară la capătul cu filtru.

— Ce-i cu tine? Eşti încordat ca un arc.

— Eu?! Asta-i bună. Sînt liniştit ca briza mării. Mă duc să iau puţin aer.

Deschise uşor uşa, chemă un taxi şi goni spre hotel.

— Nu-i în regulă, spuse Emma. Charles o să-mi simtă lipsa.

— Acum înţelege-mă şi tu, iubiţel, o rugă Kugelmass. Era palid şi transpirat. O sărută, se aruncă în lift, ţipă la Persky de la un telefon din holul hotelului şi se întoarse acasă înainte de miezul nopţii.

— Dacă mă iau după Popkin, la Krakovia, din 1971 n-au mai fost atît de stabile preţurile la orz, îi explică el lui Daphne, zîmbind chinuit în timp ce se băga în pat.

Astfel trecu întreaga săptămînă.

Vineri seara, Kugelmass i-a spus lui Daphne că trebuie să participe la un alt simpozion, de data asta la Siracuza. S-a întors în grabă la hotel, dar al doilea week-end nu a mai semănat de fel cu primul.

— Trimite-mă înapoi în roman sau ia-mă de nevastă, îi ceru Emma lui Kugelmass. Pînă atunci vreau să-mi găsesc un serviciu sau să urmez vreo şcoală. E îngrozitor să te uiţi toată ziua la televizor.

— Perfect. Putem să folosim banii, îi răspunse Kugelmass. Consumi de două ori mai mult decît cîntăreşti.

— Ieri în Central Park am cunoscut un fost producător de pe Broadway care mi-a dat de înţeles că aş fi tocmai potrivită pentru un proiect la care lucrează el acum.

— Cine-i măscăriciul ăsta?

— Nu-i măscărici. E sensibil, generos şi arată bine. Îl cheamă Jeff şi nu mai ştiu cum. Are toate şansele să obţină un Tony*.

După un timp, în aceeaşi după-amiază, Kugelmass îşi făcu apariţia la locuinţa lui Persky. Era beat.

— Potoleşte-te, îl temperă Persky. O să te îmbolnăveşti de inimă.

— Auzi la el! Tipul îmi spune să mă potolesc cînd eu ţin ascuns un personaj de roman într-o cameră de hotel, cînd nevastă-mea o fi pus deja vreun detectiv pe urmele mele.

— O.K., O.K., ştim bine că s-a produs o încurcătură.

Persky se vîri sub cutie şi începu să bată cu o cheie franceză.

— Sînt ca o fiară, continuă Kugelmass. Bîntui tot timpul prin oraş iar eu şi Emma ne-am săturat pînă peste cap unul de altul. Nu-ţi mai spun că nota de plată de la hotel arată ca bugetul apărării.

— Ce pot să fac? Asta-i lumea magiei, spuse Persky. O lume nuanţată.

— Nuanţată pe dracu'. Torn şampanie Dom Perignon şi icre negre în şoricelul ăsta, plus îmbrăcăminte, plus că s-a înscris la Neighbourhood Playhouse, plus că deodată vrea să i se facă fotografii profesionale. Şi colac peste pupăză, Fivish Kopkind, profesorul de literatură universală, m-a recunoscut în personajul care apare sporadic în romanul lui Flaubert. Kopkind mi-a purtat întotdeauna pică, dar acum vrea să mă toarne lui Daphne. Ce mă aşteaptă? Ruina, pensiile alimentare, închisoarea. Nevastă-mea o să mă facă să cerşesc la colţul străzii fiindcă am înşelat-o cu Madame Bovary.

— Ce să-ţi mai zic? Muncesc zi şi noapte ca să-i dau de capăt. Dar n-am cum să-ţi calmez nervii. Nu-s psihanalist.

Sîmbătă după amiază Emma s-a încuiat în baie şi a refuzat să răspundă apelurilor stăruitoare lansate de Kugelmass. Acesta ochi fereastra de la Woolman Rink cu gînd să se sinucidă. „Mare păcat că înălţimea-i prea mică, îşi spuse, altfel aş fi făcut-o chiar acum. Poate dacă aş fugi în Europa şi aş începe o viaţă nouă... Dacă aş reuşi să vînd International Herald Tribune, ca fetiţele acelea".

Sună telefonul. Kugelmass ridică receptorul ca un automat.

— Adu-o încoace pe Emma. Cred c-am reuşit să-i dau de capăt.

Lui Kugelmass îi tresări inima.

— Vorbeşti serios? Gata, merge?

— Se stricase ceva la transmisie. Hai, adu-o.

— Persky, eşti un geniu. Sosim într-un minut. Mai puţin de un minut.

Şi iar îndrăgostiţii se grăbiră spre apartamentul lui Persky şi iar Emma Bovary intră în cutie încărcată de pachete. De data asta cei doi nu s-au sărutat. Persky închise uşile, trase aer în piept şi bătu în cutie de trei ori. Urmă obişnuitul pocnet; cînd se uită înăuntru, cutia era goală. Madame Bovary se afla din nou în romanul ei. Kugelmass răsuflă uşurat şi îi strînse mîna lui Persky.

— S-a terminat. M-am învăţat minte. N-am să-mi mai înşel niciodată nevasta.

Îi strînse din nou mîna şi-şi puse în gînd să-i trimită o cravată.

Peste trei săptămîni, spre sfîrşitul unei frumoase după-amieze de primăvară, cineva sună la uşa lui Persky. Era Kugelmass, nevinovat ca un mieluşel.

— O.K., Kugelmass. Acum unde mai vrei?

— Încă o dată şi gata. E o vreme minunată şi eu îmbătrînesc. Ascultă, ai citit Portnoy's Complaint? Ţii minte Maimuţa?

— Viaţa s-a scumpit, preţul a crescut. Douăzeci şi cinci de dolari. Pentru început nu-ţi iau nici un ban, n-am uitat cîte necazuri ţi-am pricinuit.

— Eşti un tip de treabă, spuse Kugelmass, aranjîndu-şi cele cîteva fire de păr în timp ce intra din nou în cutie. Funcţionează bine?

— Sper. N-am prea folosit-o de atunci.

— Dragoste şi plăcere, strigă Kugelmass din cutie. Ce nu facem pentru o mutrişoară drăguţă.

Persky îi aruncă un exemplar din Portnoy's Complaint şi bătu de trei ori în cutie. De data asta, în loc de un pocnet, s-a produs o explozie surdă, urmată de pîrîituri şi un şuvoi de scîntei. Persky se trase înapoi, suferi un atac de cord şi căzu mort la pămînt. Cutia luă foc şi în cele din urmă întreaga casă fu mistuită de flăcări.

Kugelmass, care nu-şi dădea seama de acest dezastru, avea propriile lui probleme. Nu fusese expediat în Portnoy's Complaint sau în alt roman. Fusese proiectat într-un vechi manual de limba spaniolă şi fugea acum să-şi salveze viaţa pe un teren arid şi stîncos. Verbul **tener** — un imens şi stufos verb neregulat — îl urmărea, gonind pe picioarele-i crăcănate.

(Din volumul Side Effects)

Traducere de OVIDIU HUROUZEU

* **Tony — premiu anual decernat pentru realizări deosebite în domeniul teatral [După Tony, porecla lui Antoinnette Perry (1888—1946)]**

SUPER - MAŞINI, SUPER - RECORDURI

AUTO

În secolul vitezei, maşina e mai grăbită ca oricine să ajungă în viitor! Fireşte, nu numai ea, maşina cea de toate zilele, care trage cu ochiul la radarul de pe toate şoselele lumii, care „se strecoară" prin afluxul de la orele de vîrf şi care-i fericită cînd găseşte locul de parcare! Maşina de oraş a devenit comună şi are peste tot aceleaşi probleme, dar surorile ei mai mari (şi mai tari) care se-ntrec pe circuite de formulă, prin deşert şi cine mai ştie unde e loc de toţi caii lor putere, devine pe zi ce trece un obiect tot mai greu de recunoscut. Ba seamănă cu o rachetă sau un avion, ba chiar cu un buldozer sau cu un car blindat, oricum, e ceva (frumos!) de speriat! Iată în imaginile alăturate cîteva asemenea maşini care seamănă tot mai puţin a ceea ce sîntem noi obişnuiţi să vedem pe drum.

THRUST 2 — din fotografia 1 — este deţinătoarea recordului mondial oficial de viteză terestră pentru „automobile"!? Dacă vi se pare cumva că acesta e un automobil, atunci e bine să ştiţi că el a realizat, la 4 octombrie 1983, în Deşertul Black Rock, din Nevada (S.U.A.), viteza de 1 019,4 km/h, avîndu-l la volan pe englezul Richard Noble, cel care, cu mîinile în şold, are tot dreptul să zîmbească pentru pozna sa şi pentru miracolul că n-a decolat pur şi simplu spre înălţimi, la viteza aceea care întrece regimul de croazieră al unui obişnuit avion cu reacţie, de pasageri!

1

2

MAI MARELE CAMIOANELOR din lume se află în fotografia 2. În poza noastră poate părea mic şi drăguţ, mai ales şi dacă aflaţi că el este una dintre cele mai invidiate vedete de la... Hollywood, dar respectul cu care-l veţi trasa o să crească vertiginos cînd o să vă spunem că frumuşelul de camion e capabil să dezvolte o viteză de peste... 300 km/h în orice moment şi asta cu o încărcătură de exact 36 300 kg! Fireşte, starul nu se-ncurcă niciodată cu transportarea de marfă. El pozează sau toarnă cadre de film, dar vă asigurăm că proprietarul său, care nu mai e demult simplu şofer, foloseşte în mod curent o limuzină „Cadillac" de ultimă oră. Ca să nu uzeze camionul!

UN „MONSTRU SACRU" a fost şi va rămîne în lumea raliurilor „Lancia Montecarlo", cu cîţiva ani în urmă campioană a lumii la Grupa a 5-a. Despre această maşină se spunea că a reunit nu mai puţin de 300 de inovaţii majore, pornind de la caroserie şi suspensie, pînă la motor. Priviţi-o (în fotografia 3) şi recunoaşteţi că profilul ei e cu totul neobişnuit, impresionant de-a dreptul!

UN „PORSCHE" MAI SPECIAL. La volanul lui se află S. Belloff, un pilot care avea să treacă repede la formula 1. Şi cum să nu fie aşa, de vreme ce bolidul Porsche 956 s-a dovedit de neîntrecut pe circuitul celor 1 000 de kilometri de la Spa sau pe pista altei mii de kilometri de la Nurburgring, ca şi la infernalele 24 de ore de la Le Mans. Zburînd la numai cîţiva centimetri deasupra pămîntului, acest Porsche... mai special e o „fiară" greu de struns, pentru că, după cum spunea chiar pilotul său, dacă n-o ţii bine, fuge de sub tine! (Fotografia 4)

ECHIPA TEHNICĂ sau echipa de asistenţă, cum i se mai spune, a devenit de multă vreme o componentă la fel de importantă ca şi pilotul însuşi în întrecerile automobilistice. În formula 1, cel puţin, de priceperea şi rapiditatea echipei contează totul şi iată, în imaginea nr. 5, celebra trupă de mecanici a echipei „Brabham-B.M.W." care l-a condus pe tra-

3

4

zilianul Nelson Piquet spre titlul mondial din 1983. Precum vedeţi, mîinile ridicate ale mecanicilor arată că pneurile au fost deja schimbate, ultimii care mai trebăluiesc fiind cei care fac plinul cu carburant. Puteţi să credeţi, însă, că totul a durat — cronometrat! — doar... 9,2 secunde?! Şi, totuşi, aşa a fost. La această oră echipele coborînd frecvent chiar sub 9 secunde!

SUPER-MAŞINILE stîrnesc pe drept curiozitatea tuturor. Şi, ca să vă mai oferim cîteva amănunte interesante din această lume fascinantă a automobilismului, vă mai prezentăm cîteva excepţii. Cea mai... lungă maşină din lume se numeşte „Vis american" şi măsoară exact 18,3 metri! Construită de atelierele lui Jay Ohrberg, din Newport Beach, California, limuzina dispune, între altele, de... loc de plajă şi, bineînţeles, piscină, lampa interioară fiind nici mai mult nici mai puţin decît un candelabru de cristal! Cea mai... joasă maşină din lume se numeşte „Mini", îi aparţine britanicului Andy Saunder şi este înaltă de numai 86,4 cm! Despre maşina care a rezistat cel mai mult la o folosinţă cotidiană se spune că este un Mercedes 180 D care-i aparţine lui Robert O'Reilly, din Olympia — Washington. Între 1957 şi 1978, acest automobil a rulat exact 1 906 879 km!

Grupaj realizat de
T. ALEXANDRESCU

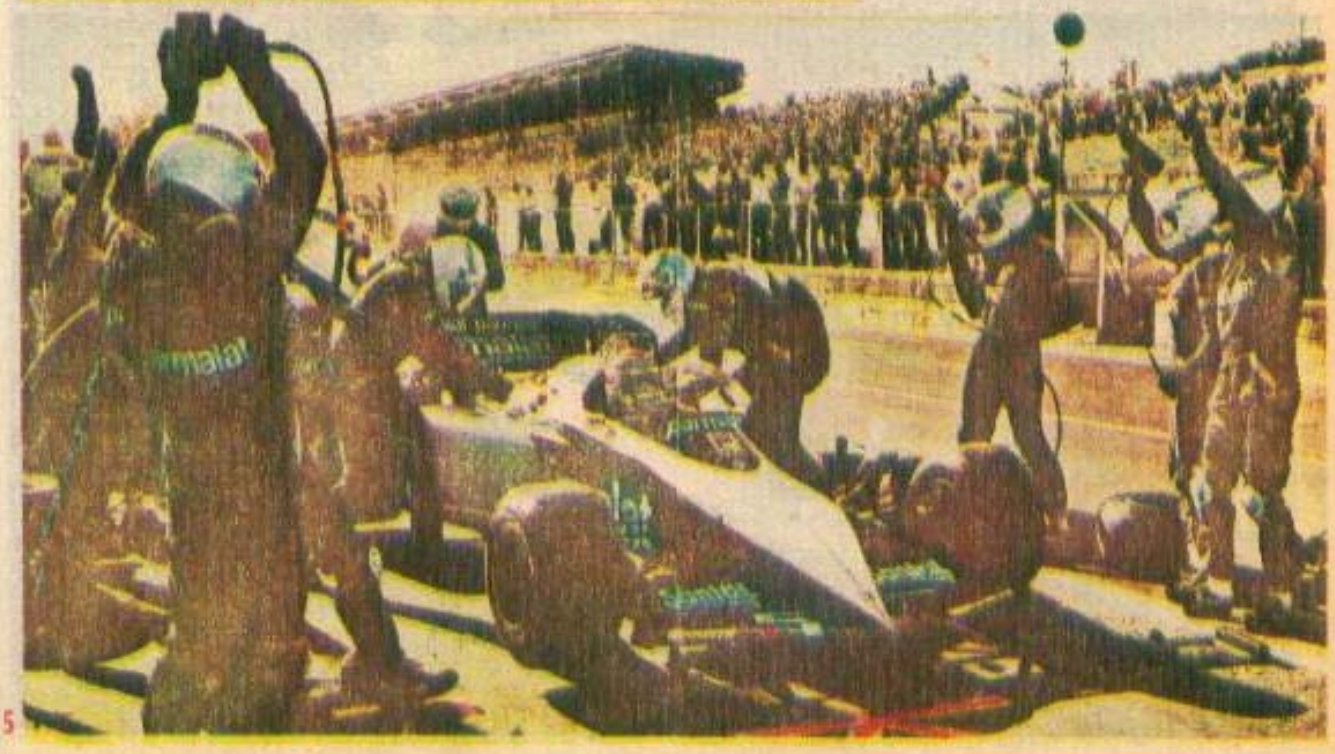

5

Cu „Voyager" în jurul lumii

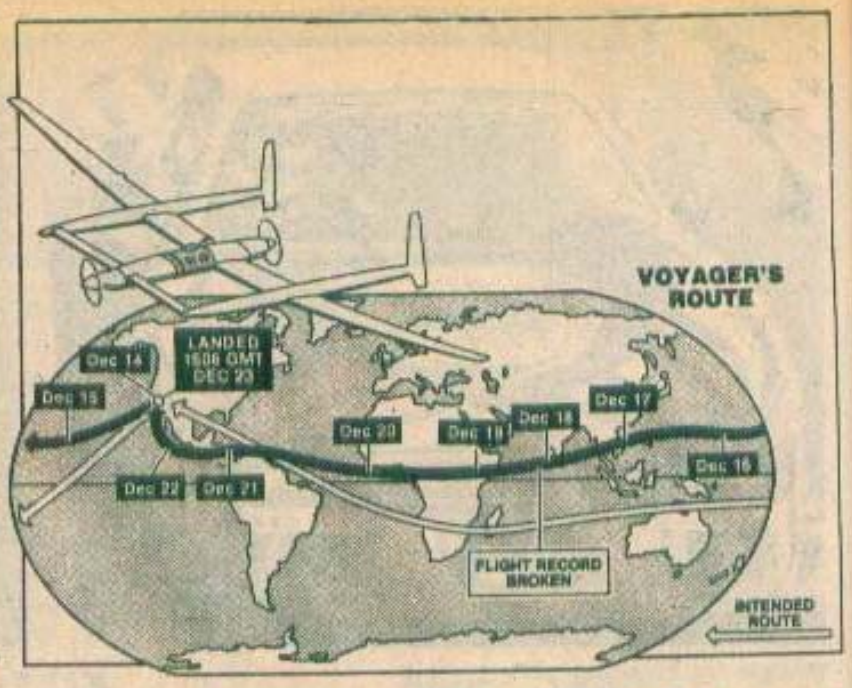

Un zbor considerat de specialiști, istoric, s-a încheiat cu succes la 23 decembrie 1986. În acea zi, avionul experimental american „Voyager" a ajuns la baza aeriană Edwards din California, terminînd astfel prima călătorie efectuată în jurul globului de către un aparat de zbor, fără escală și fără a se reaproviziona cu carburant. Bimotorul (deosebit de ușor, gol cîntărea numai 850 kg) pilotat de Dick Rutan, în vîrstă de 49 de ani, și Jeana Yeager, în vîrstă de 34 de ani, a reușit o aterizare perfectă în fața a mii și mii de spectatori, pe un timp superb, după un periplu de circa zece zile care a însumat 42 000 de kilometri. După aterizare, primii pași făcuți pe pistă de piloți au fost ezitanți. Se simțeau din plin cele zece zile de zbor fără întrerupere.

La decolarea care a avut loc la 14 decembrie, avionul încărcat cu 6 000 de litri de carburant dispuși cu excepția minusculei cabine în întreg avionul, 17 mici rezervoare aflîndu-se chiar și în aripi, a înfruntat mari dificultăți pînă s-a înălțat. Astfel, o aripioară situată la extremitatea aripei drepte s-a dezagregat. Incidentul compromitea stabilitatea, însă piloții au hotărît să continue zborul. „Voyager" a survolat succesiv Oceanul Pacific, Filipinele, Oceanul Indian, zona centrală a Africii, Oceanul Atlantic, America Centrală, pentru ca apoi să revină la locul de

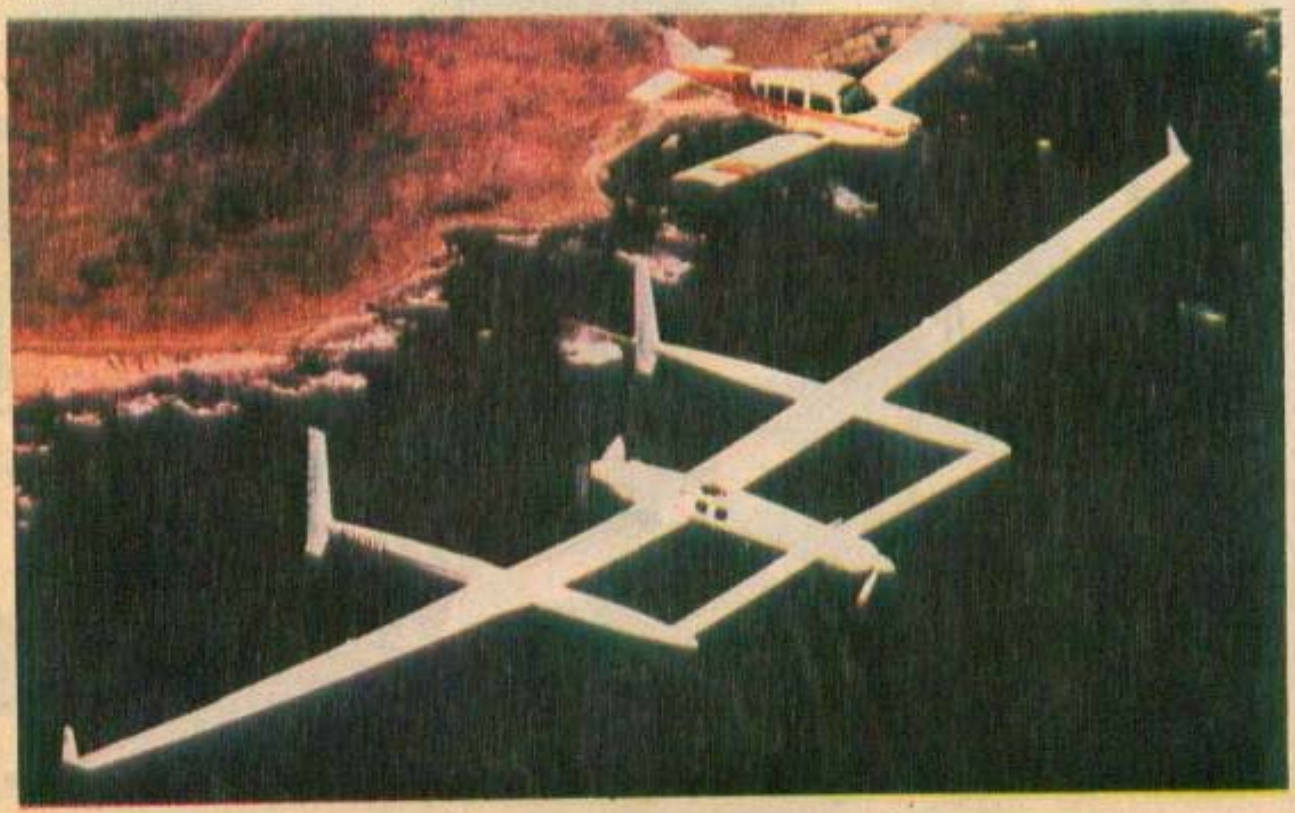

unde a plecat dinspre Oceanul Pacific. Pe parcursul acestui traseu, avionul a trebuit să facă față la numeroase turbulențe atmosferice. „Voyager" s-a confruntat cu un taifun, cu mai multe furtuni, precum și cu o serie de incidente tehnice. De pildă, la un moment dat, piloții nu au urmărit nivelul uleiului, astfel că a crescut temperatura motorului din spate. Echipajul a redus puterea motorului, a răcit radiatoarele și a adăugat uleiul necesar, prevenind în felul acesta o posibilă avarie. Durata călătoriei a fost scurtată cu o zi și în consecință, s-a redus și ruta stabilită inițial. Una din cauze a constituit-o starea de extremă oboseală a piloților. Confortul cabinei (1x2 m) era absolut rudimentar, cînd unul din piloți era la comenzi, celălalt se lungea la podea, încercînd să doarmă cu o parașută sub cap. Chiar și respirația devenea o problemă și atunci deseori trebuiau să folosească măști cu oxigen. În afara zgomotului continuu pe care au trebuit să-l suporte, cu atît mai mult cu cît aparatul nu a fost dotat cu instalații de presurizare, ei au avut de suferit în urma parcurgerii zonelor de puternică turbulență atmosferică, fiind literalmente izbiți de o parte sau de alta a carlingii avionului. Loviturile au fost atît de puternice, încît Jeana Yeager a suferit numeroase contuzii. Meniurile liofilizate ale echipajului erau „spartane", amintind de ale primilor cosmonauți. Scurtarea călătoriei a fost determinată și de teama că aparatul nu ar fi putut dispune, în ultima parte a călătoriei, de combustibilul necesar, ca urmare a faptului că în ultima parte a zborului s-a consumat mai mult carburant decît era prevăzut. Un moment deosebit de dificil s-a produs la încheierea călătoriei, cînd „Voyager" se apropia de coasta dinspre Oceanul Pacific a S.U.A. Unul din motoare s-a oprit brusc. Avionul a planat 1 100 metri pînă cînd piloții au reușit să facă să pornească motorul din față, care a fost anterior decuplat pentru economisirea de combustibil.

Avionul a fost proiectat de Burt Rutan, supranumit „Leonardo da Vinci al timpurilor moderne", frate al pilotului Dick Rutan. „Voyager" a fost prevăzut cu aripi extrem de lungi, fiecare măsurînd 37 de metri, cu două motoare cu piston, unul în față de 130 CP și altul în spate de 110 CP. Singurele piese metalice se găseau în motoare. Avionul a fost construit din materiale compozite extrem de ușoare. Spre a cîștiga în ușurință, „Voyager" nu a fost nici măcar vopsit. Cabina piloților a fost proiectată în formă de bulă de apă pentru a asigura în timpul zborului o vizibilitate deosebită. Piloții au fost în permanent contact cu o echipă de la sol. Avionul „Voyager" ar putea avea un impact semnificativ asupra concepției viitoarelor aparate de zbor. Wolfgang Demisch, expert aero-spațial, declara că „Un Jumbo-jet, fabricat din noile materiale testate cu „Voyager", ar zbura de trei ori mai departe și ar fi de două ori mai ieftin".

„Voyager" a bătut recordul mondial deținut din 1962 de un bombardier „B-52" care a zburat fără escală 20 000 de kilometri, între Okinawa și Madrid. Dar „Voyager" a stabilit, pe lîngă recordul de a fi primul avion care a reușit să facă înconjurul lumii fără escală și fără a se reaproviziona cu carburant, încă alte două noi recorduri absolute. Astfel, „Voyager" a făcut cea mai lungă călătorie în linie dreaptă și, totodată, cea mai lungă călătorie în circuit închis. În opinia unor specialiști, zborul lui „Voyager", al cărui proiect a început în urmă cu șase ani, a însemnat îndeplinirea ultimei mari aventuri a aviației.

TUDOR PRELIPCEANU

Mozaic cinematografic

Laura Marsac, deținătoarea „Cesar-ului" pentru cea mai bună speranță feminină a ecranului francez, între examenul de bacalaureat și lecțiile de saxofon.

Sam Shepard: cow-boy-ul intelectual

Aceşti copii minunaţi ai gimnasticii româneşti

Privind frumoasele fotografii care ilustrează paginile acestea s-ar putea să credeţi că vă voi oferi o retrospectivă a gimnasticii româneşti. Retrospectiva, însă, o constituie chiar alăturarea atîtor staruri cu care ne-am mîndrit şi ne vom mîndri întotdeauna! S-a întîmplat, însă, că, privind şi el fotografiile, reporterul a fost furat de amintiri şi, de aici, un reportaj de inimă, despre aceşti copii minunaţi ai gimnasticii româneşti, pe care cronicarul a avut privilegiul de a-i cunoaşte îndeaproape şi de a le fi alături, la atîtea şi atîtea confruntări de anvergură...

...Aş putea să-ncep cu anii aceia cînd, fiind eu însumi copil, intram

CELESTINA POPA

DANIELA SILIVAŞ

„doi pe un bilet" la „internaţionalele" de gimnastică ale României, găzduite de Sala Floreasca. Ce greu mi se părea totul, cîtă dificultate găseam într-o simplă „rondă" sau într-o „Danilovă", cît mă impresiona o „gigantică" la bara fixă sau un „echer" la inele!... Fermecătoare rămîneau, însă, fetele de atunci, care se numeau **Lenuţa Leuştean** şi **Sonia Iovan** sau, mai tîrziu, **Lia Ceampelea** şi **Rodica Apăteanu**, pentru că ele au fost cele dintîi generaţii, liderele unor generaţii care puneau bazele şcolii româneşti de gimnastică! Aş face prinsoare că sînt foarte puţini cei care ştiu sau care-şi amintesc că echipa de fete a României cucerea în 1956, la Olimpiada de la Melbourne, o primă dar preţioasă medalie de bronz. Ce strălucitoare ni se părea ea atunci, la început, dar ce puţin înseamnă acum, cînd am putea s-o comparăm cu zecile de medalii de aur dobîndite de gimnastica noastră la Olimpiade, „mondiale", „europene" şi „Universiade"! Şi, totuşi, cît de frumoasă a fost şi rămîne acea primă medalie olimpică de bronz!...

Dar, anii au trecut, iar cînd **Alina Goreac** şi **Anca Grigoraş** deveneau „abonate" la podiumul european, gimnastica ajunsese dintr-o dată mult mai complicată, iar exigenţele arbitrelor crescuseră şi ele, în mod substanţial. Era ora strălucitoarelor stele ale gimnasticii internaţionale care s-au numit Ludmila Turisceva şi Olga Korbut, de neînfrînt în aparenţă şi, totuşi...

La Skien, în 1975, Alina Goreac a plecat însoţită de o fetiţă, Nadia Comăneci, pentru ca, la încheierea acelei ediţii a „europenelor", din Norvegia să se întoarcă... **Nadia Comăneci** şi Alina Goreac! Ştafeta fusese pre-

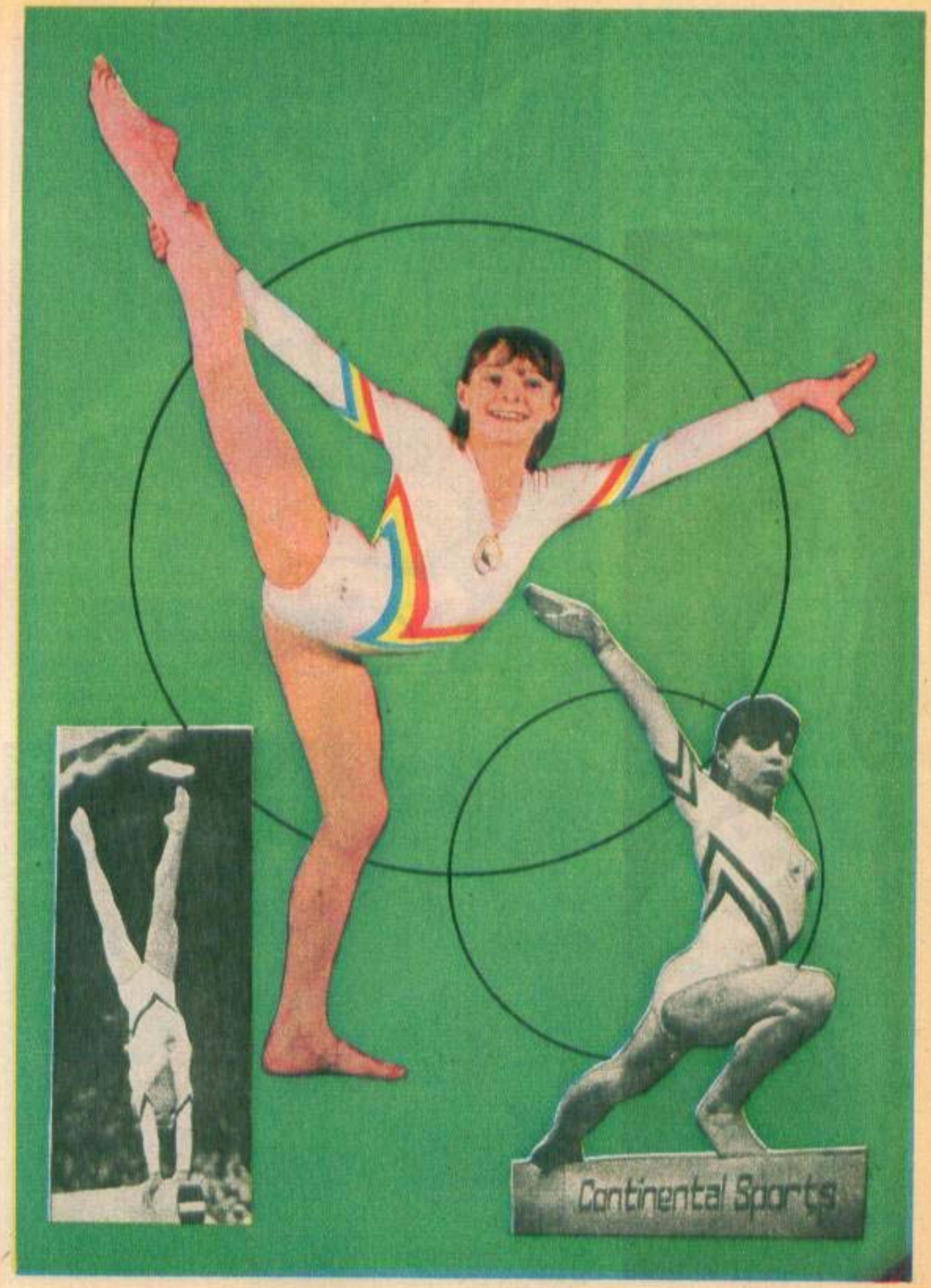
Continental Sports

luată din mers și, pe neobservate, ridicată direct pe culmile înaltei performanțe. S-a născut un copil-minune, a spus toată lumea despre Nadia, mai ales după triumful ei la Montreal, la Olimpiadă, dar ideea aceasta de copil-minune, rarissim adică, vă rog s-o rețineți, pentru că ne vom întoarce la ea. Deocamdată, însă, reamintindu-ne-o pe Nadia Comăneci, să rememorăm cariera ei de

NADIA COMĂNECI

ELENA LEUȘTEAN

TEODORA UNGUREANU

excepție... Montreal, deci, cu primul 10 absolut și cu revoluționarea gimnasticii... Apoi, întoarcerea aceea de la Praga, în miez de noapte, apoi reintrarea de la Strasbourg, cu titlu mondial, și-apoi al treilea titlu absolut continental, și primul titlu suprem al echipei României, la Fort Worth, în Texas, și-apoi 25 de minute de

așteptare a notei de la bîrnă, la Olimpiada '80, și-apoi Universiada de la București, cu alt triumf, și la sfîrșit retragerea emoționantă din activitate. Copilul-minune devenea antrenor, iar în locul său aveau să vină alți copii-minune. Cel puțin la fel de minunați!

Întîi a fost **Emilia Eberle**, micuța și fragila Trudi, din Arad, fiică de gimnastă, considerată și numită chiar de la apariție „a doua Nadia". Campioană europeană de junioare, apoi de senioare, campioană mondială și laureată olimpică, Emilia Eberle s-a dovedit un alt... copil-minune al gimnasticii românești. Dar i-au urmat copii la fel de minunați și de admirați în toate colțurile lumii, pentru că Dumitrița Turner și Rodica Dunca au fost, fără îndoială, alți copii-minune, dovadă fiind medaliile și titlurile lor, cum au mai fost, apoi, **Melita Rühn, Cristina Grigoraș, Camelia** și **Simona Ranciu** și **Mihaela Stănuleț**. Cînd s-a impus în perioada următoare marea gimnastă care a fost **Lavinia Agache**, părea că nu poate avea rivală pe măsură prea curînd, iar titlurile și medaliile ei se și grăbeau să ne confirme acest lucru, dar iată, din exact aceeași generație cu a ei s-a propulsat un nou copil-minune, **Ecaterina Szabo**, al cărei

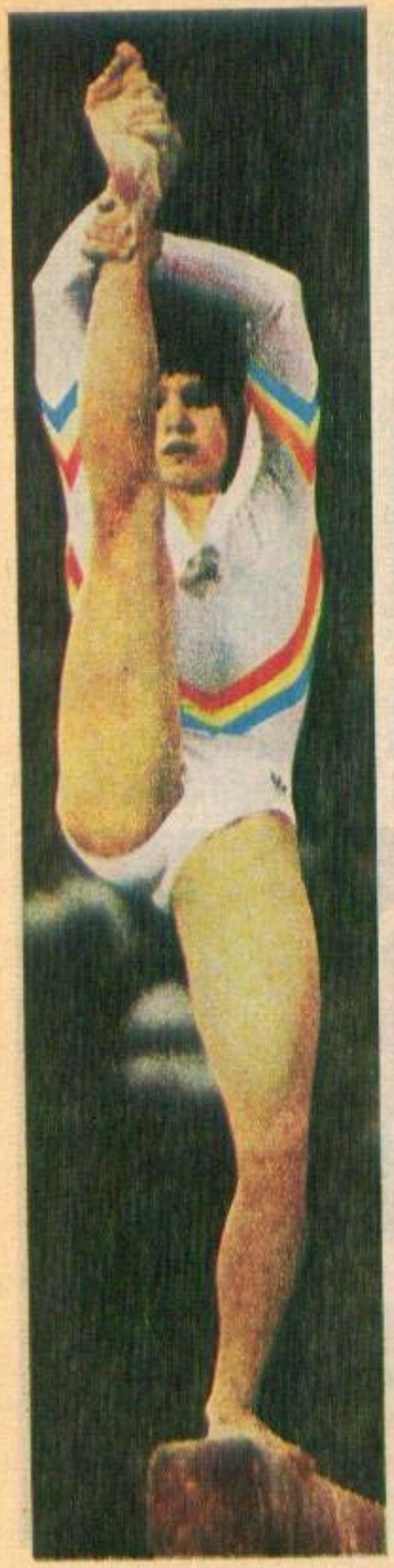

ECATERINA SZABO

SIMONA PĂUCA

palmares avea să ne impresioneze: multiplă campioană olimpică şi mondială şi europeană, multiplă campioană mondială universitară... Kati, spunea din nou mai toată lumea, e o a doua sau a treia sau a patra Nadie Comăneci, deşi... Ecaterinei Szabo aveau să i se alăture alte mari valori ale gimnasticii româneşti şi internaţionale, numele dublei campioane olimpice **Simona Păuca** fiind o certitudine, ca şi cel al campioanei olimpice **Laura Cutina**. Dar au mai fost şi o **Mirela Barbălată** şi-apoi, la Universiadă, o **Dana Dumitru**, pentru ca, din nou pe neobservate, să intre pe rol o nouă generaţie de copii-minune.

În primăvara acestui an am fost la Moscova, în Sala Olimpiiski, acolo unde gimnastica internaţională rămînea mută de admiraţie în faţa româncei **Daniela Silivaş**. Noua campioană europeană absolută reuşea un incredibil marş de forţă şi, deopotrivă, triumfal, cîştigînd aproape tot ce era de cucerit chiar pe „terenul" principalelor ei adversare, valoroasele gimnaste sovietice. E bine să ştiţi că, în anul care a trecut, codul internaţional de punctaj s-a schimbat considerabil, exigenţele crescînd, în ideea de a face perfecţiunea cît mai... inaccesibilă. Şi, totuşi, Daniela Silivaş a atins perfecţiunea, fiind notată de două ori cu nota 10! Iar marele succes al gimnasticii româneşti repurtat la „europenele" de la Moscova nu face decît să confirme că o nouă generaţie de copii-minune s-a lansat viguros în arena internaţională, unde nu numai că s-a lansat, dar s-a şi impus, avînd în vedere victoria categorică a Danielei şi medaliile dobîndite, alături de ea, de **Eugenia Golea** şi **Camelia Voinea**.

La ora cînd almanahul nostru vede lumina tiparului, bat la uşă Campionatele mondiale de gimnastică de la Rotterdam, competiţie în care, sîntem convinşi, copiii noştri minune vor face alte lucruri minunate, pur şi simplu pentru că toate aceste minunăţii nu sînt altceva decît roadele talentului şi muncii, ale priceperii antrenorilor noştri şi, nu în ultimul rînd, ale condiţiilor minunate asigurate de conducerea partidului şi statului nostru practicării sportului de înaltă performanţă. Şi iată cum mai toţi copiii noştri sînt copii-minune, pentru că sînt talentaţi şi sîrguincioşi şi harnici şi au dascăli de cel mai înalt nivel şi tot ce le trebuie pentru a urca vertiginos treptele măiestriei şi a învinge. Cum învinş mereu şi cum vor învinge întotdeauna!

T. ALEXANDRESCU

MIHAELA STĂNULEŢ

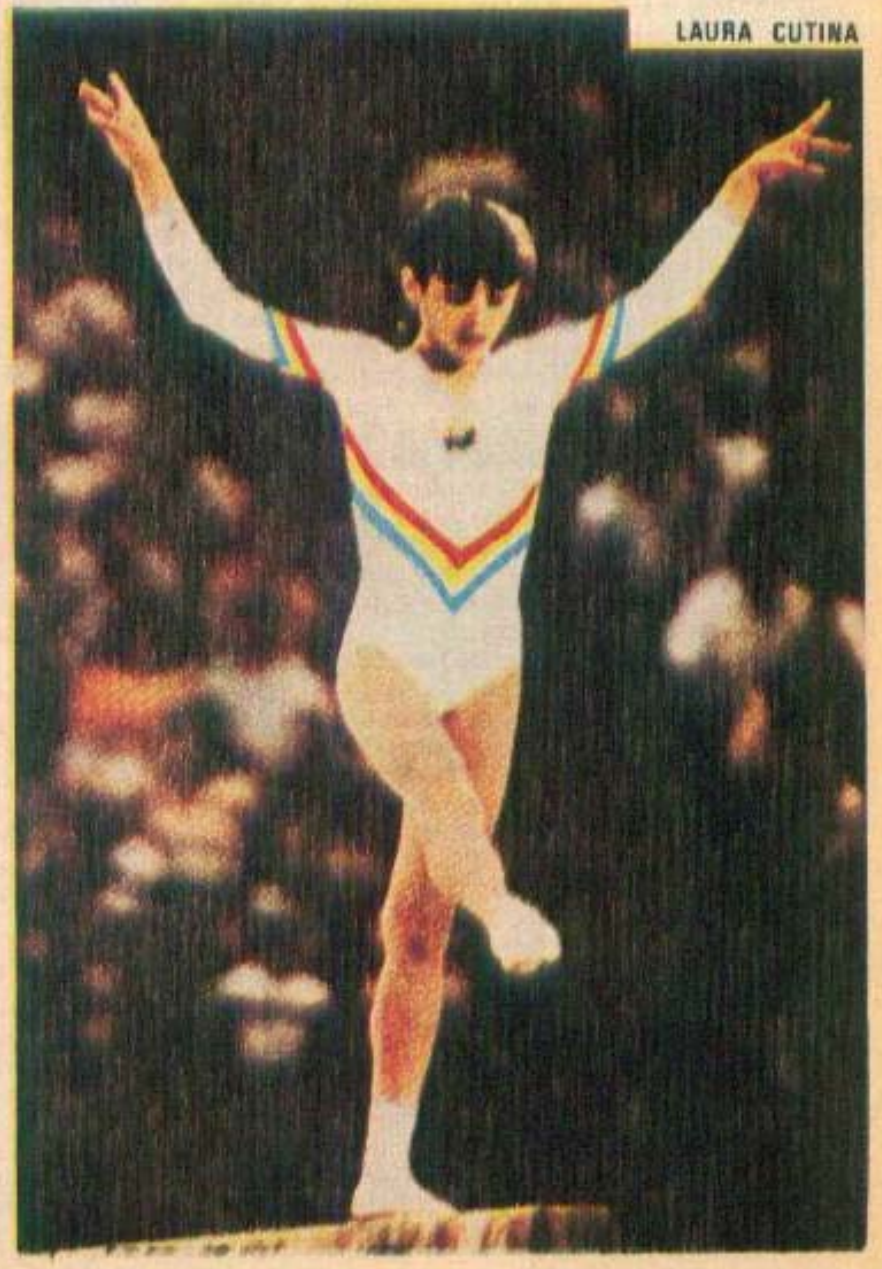

LAURA CUTINA

Strămoşii noştri - extratereştrii?

Botezată de romani cu numele unui zeu al lor, planeta Marte a înfierbîntat dintotdeauna mintile şi imaginaţia pămîntenilor care nutreau speranţa că mai devreme sau mai tîrziu va fi dovedită existenţa vieţii pe planeta aflată la 42 milioane de kilometri de Pămînt.

În 1877, Marte s-a apropiat foarte mult de Pămînt, astfel încît observarea planetei cu ajutorul unor aparate optice a fost posibilă. Italianul Giovanni Schieparelli face senzaţie cu raportul său privind existenţa unei vegetaţii pe Marte şi a unor „canali" (canale de irigaţie) care brăzdează suprafaţa planetei, însă inexistenţa unor dovezi materiale, ca de pildă fotografiile, face ca subiectul să fie controversat vreme îndelungată.

30 mai 1971 — această zi este înregistrată de oamenii de ştiinţă ca fiind data lansării spre planeta Marte a sondei spaţiale americane „Mariner — 9". Parcurgînd orbita planetei de două ori pe zi, începînd cu 13 noiembrie 1971, „Mariner — 9" a cartografiat întreaga suprafaţă a lui Marte, a luat probe din atmosfera sa, i-a măsurat temperatura şi i-a analizat compoziţia chimică. Dar nici de această dată cercetătorii nu pot răspunde afirmativ la întrebarea: „Există viaţă pe Marte?"

Pînă în 1976 americanii au construit la laboratoarele Martin Marietta Corporation din Denver două sonde spaţiale, „Viking" — 1" şi „Viking — 2", pe care le-au lansat la scurt timp una după alta în direcţia „planetei roşii". Aceste sonde erau alcătuite din două părţi principale: „Lander" şi „Orbiter". În timp ce „Lander", dotat cu minilaboratoare, a avut misiunea de a coborî pe Marte şi de a lua probe de sol marţian, „Orbiter" a rămas pe o orbită circulară în jurul planetei, la 2 200 kilometri înălţime, de unde a fotografiat planeta, apoi a trimis fotografiile pe Pămînt. În total au fost obţinute 300 000 fotografii (faţă de 7 300 obţinute de „Mariner — 9"), care au fost înmagazinate la National Space Science Data Center din Greenbelt — Maryland pe computer.

Datorită unei tehnici de prelucrare computerizate foarte costisitoare nu au putut fi analizate decît 60 000 din fotografiile trimise de „Viking", pe restul părînd că se va depune, încet, praful. Dar nu a fost să fie aşa! Începînd din 1980 acest „rest" de 240 000 de fotografii a început să fie cercetat de specialistul în analiză pe computer Vicent Di Pietro. Pe cîteva din fotografiile de început a avut surpriza să constate existenţa unor forme de relief neobişnuite. Prelucrate printr-o tehnică specială, fotografiile şi-au dezvăluit secretele. Pe una din ele, care reprezintă o zonă de 63 x 58 kilometri din regiunea Cydonia, lui Di Pietro i s-a înfăţişat o formă de relief care reprezintă o copie fidelă a feţei unei fiinţe asemănătoare omului, pe fundalul unui peisaj marţian. Această formaţiune de piatră l-a făcut curios pe Di Pietro. Capul de piatră măsoară 1 500 metri în diametru, dar proasta calitate a fotografiei nu lăsa să se observe elementele componente ale feţei. Fiind ajutat de specialistul în computere Gregory Molenaar, Di Pietro a introdus o nouă tehnică de analiză prin care s-a ajuns la îmbunătăţirea calităţii fotografiilor. Rezultatele au fost uluitoare: pe jumătatea feţei luminate de Soare apar clar scobitura ochiului, partea din spate a nasului, gura, bărbia şi urme de păr. Analizînd a doua fotografie din Cydonia-Region luată de „Orbiter", însă de pe o circumferinţă mai joasă, apăreau şi pe jumătatea umbrită a figurii un lăcaş al ochiului, urme de păr (tunsoare „page") şi se distingeau foarte bine liniile bărbiei. Dar senzaţie: pe aceeaşi fotografie, la 15 kilometri depărtare de figura de piatră, Di Pietro şi Molenaar au descoperit o uriaşă piramidă complet simetrică, cu conturul exterior ascuţit şi cu colţuri, identică din punct de vedere al construcţiei cu piramidele egiptene de pe Pămînt. Mai tîrziu au fost descoperite şi alte piramide în imediata apropiere. Una dintre ele era în aşa fel înclinată încît îngăduia privirea în interiorul ei, putîndu-se observa şi o cameră interioară. Cei doi cercetători au fost siguri că, avînd atît de multe similitudini arhitectonice cu piramidele de pe Pămînt, este exclusă naşterea întîmplătoare a acestei construcţii. Pentru siguranţa deciziei lor, Di Pietro şi Molenaar au introdus toate datele pe care le aveau în computer: răspunsul acestuia a fost clar: „Sînt obiecte nenaturale, construite de fiinţe inteligente". Continuînd seria cercetărilor, Di Pietro şi Molenaar au folosit un procedeu special, foarte costisitor, numit „codificarea falsă a culorilor". Astfel a fost dezvăluit şi ultimul secret al figurilor de piatră: orbitele ochilor ascundeau globul ocular cu pupila în centru, gura avea o expresie melancolică (în această gură, specialistul în computere dr. M.J. Carlotto, a descoperit în 1986 dinţi), iar în partea luminată de Soare ieşea la iveală o lacrimă sub ochi.

Dar seria surprizelor nu s-a terminat: analizînd o fotografie din zona Mars-Utopia, Di Pietro a descoperit încă o figură de piatră asemănătoare cu prima, iar NASA a propus cercetarea a încă 10 figuri descoperite pe „planeta roşie".

Dar Marte mai avea şi alte surprize de oferit: o serie de fotografii, dintr-o regiune apropiată de polul sud al planetei, scot la iveală structuri cu colţuri drepte şi pătrate care înfăţişează zidurile de fundaţie ale unui oraş. Experţii NASA l-au denumit „oraşul incaşilor", deoarece asemănarea între el şi vestigiile vechii capitale incaşe Machu Picchu, din Anzii peruani, este uluitoare.

Şi pentru ca seria surprizelor să fie completă nu trebuie uitate ciudatele structuri descoperite în apropierea ecuatorului lui Marte: uriaşe roţi de căruţă, fără anvelope, avînd fixate de un butuc central, deosebit de puternic, cîte 5 spiţe.

Consecinţa logică care rezultă din aceste descoperiri este opera unor fiinţe inteligente care, fie că arătau ca oamenii la înfăţişare, fie că au copiat ceea ce au văzut în vizitele lor pe Pămînt. Cine au fost constructorii? Marţienii care au populat „planeta roşie" cu mult timp în urmă? Călători din alte sisteme planetare? Sau proprii noştri strămoşi, oamenii unei civilizaţii pămînteşti demult dispărute care, de departe, stăpîneau mai bine decît noi astăzi călătoriile în spaţiu, şi de ce nu, poate şi în timp?

Cercetătorii americani propun o altă variantă: datele ştiinţifice actuale arată că, odinioară, între Marte şi Jupi-

ter, a existat o altă planetă care, printr-o catastrofă înspăimîntătoare, a fost distrusă. Oare locuitorii, singurii supraviețuitori, s-au „mutat" pe Marte și au construit monumente avertisment pentru alte ființe inteligente, ca să nu facă aceeași greșeală pe care au făcut-o ei? Poate există o legătură directă cu figurile uriașe de pe Pămînt, care pot fi recunoscute numai din avion: calul alb, lung de 110 metri, pista în pămîntul calcaros de la Uffington, din comitatul englez Berkshire; o figură bărbătească supradimensionată de pe așa numita „colină a giganților" din localitatea Cerne Abbes, de pe coasta de sud a Angliei, care agită o măciucă amenințătoare spre cer; puternicul Symbol de circa 800 metri mărime, din mijlocul pustiului arabo-saudit; o piramidă triunghiulară cu un coș în vîrf, împărțit în 5 sectoare egale, peste care este un cerc mare cu un punct în mijloc; sau liniile trasate artificial, lungi de kilometri, și figurile de pe platoul Nazca din America de Sud. (Corespunzătoare acestora ar putea fi liniile misterioase de pe platoul Tharsis din Marte).

Acea civilizație care întreprindea călătorii spațiale trebuie să fi cunoscut demult secretele fuziunii nucleare, secrete pe care le cunosc și pămîntenii în mare parte. Pămîntul este azi un „butoi de pulbere" nucleară: o apăsare greșită pe un buton și reacția atomică în lanț rezultată va face ca bătrîna noastră planetă să fie distrusă. Vor rămîne în urmă o mulțime de roci în Univers și un gol de neumplut între Soare și Marte. Se închide oare aici cercul? — se întreabă experții. A fost oare aceasta soarta acelei planete misterios dispărute, pe care astronomii au numit-o Phaeton?

În versiunea oamenilor de știință americani, cu mult timp în urmă existau în sistemul nostru solar trei planete pe care era posibilă viața: Phaeton, Marte și Pămînt. Phaeton era atunci patria unei înalte culturi străvechi, cu cuceriri științifice și tehnologice avansate, ca de exemplu călătoriile interplanetare. În călătoriile lor galactice ei coborau pe Marte și Pămînt. În timp ce phaetonienii au găsit pe Pămînt numai ființe primitive asemănătoare omului, Marte era populat cu ființe inteligente, fie marțieni, fie colonișți de pe Phaeton. A sosit apoi ziua groaznicei catastrofe: fie că un uriaș planetoid s-a ciocnit cu Phaeton, fie cultura de acolo s-a autoanihilat printr-o utilizare neglijentă a energiei atomice. În orice caz, Phaeton a explodat în fața ochilor locuitorilor de pe Marte, într-un infern de flăcări. Cu aceasta a început sfîrșitul atmosferei lui Marte, atmosferă care pînă atunci fusese favorabilă vieții. Rămășițele lui Phaeton au lovit solul de pe Marte având efectul unor meteoriți giganți și au schimbat radical clima și solul „planetei roșii". Numai puține nave spațiale erau la dispoziția locuitorilor lui Marte și numai o mică parte dintre ei a putut părăsi planeta cu destinația Pămînt, singurul loc unde puteau să supraviețuiască și să continue păstrarea tradițiilor culturale, științifice etc. Cei care au rămas pe Marte au ridicat în amintirea culturii lor dispărute uriașe piramide și chipuri de piatră, figuri care, îndurerate, priveau la supraviețuitorii de pe Pămînt și totodată atenționau generațiile viitoare. Atmosfera lui Marte s-a deteriorat din ce în ce mai mult. Loviturile meteoriților s-au înmulțit provocînd enorm de multe cutremure și erupții vulcanice. Temperatura de pe planetă a crescut continuu și prin aceasta s-a redus cantitatea de oxigen din atmosferă. În final a rămas o atmosferă constituită din bioxid de carbon, atmosferă care astăzi stăpînește „planeta roșie".

Să fi fost „sinistrații marțieni" veniți pe Pămînt locuitorii vechiului continent scufundat, Atlantida? De la ei să fi moștenit sau să li învățat vechile civilizații toate secretele referitoare la construcția piramidelor? În anul 1976 un pescador detecta, cu ajutorul sonarului, o construcție pe fundul uneia dintre mările lumii. Această construcție avea forma exactă a unei piramide, fiind comparabilă ca dimensiuni (140 metri înălțime, 180 metri latura bazei) cu marea piramidă a lui Keops. Și cazul nu este izolat: de-a lungul timpului au fost observate de către piloți și pescari cîteva construcții asemănătoare. În 1970 „Daily Telegraph" scria: „Pietre ascuțite misterioase pe Lună... au fost observate în fotografiile luate de stația sovietică «Luna — 9» și de stație americană «Luna Orbiter — 2»... Stațiile au fotografiat grupuri de structuri solide în două locuri separate, situate la mare distanță. Aceste două grupuri de obiecte sînt aranjate în modele geometrice definite, și par să fi fost plasate acolo de ființe inteligente".

O fotografie făcută de astronauții misiunii „Apollo 14", în zona craterului Fra Mauro, înfățișează un cap de om sculptat în stîncă, izbitor ca asemănare cu chipurile descoperite în fotografiile obținute de pe suprafața lui Marte.

Să fi fost „strămoșii noștri marțieni" cei care au lăsat toate aceste urme pe suprafața lui Marte, a Lunii și pe Pămînt? Oricum, cîștigă tot mai mult teren ideea că nu numai Pămîntul, ci și alte corpuri cerești apropiate lui, au fost vizitate cîndva de ființe inteligente, adeverindu-se astfel vorbele filosofului grec Metrodoros din Chios (secolul 4 î.e.n.): „A considera că Pămîntul constituie singura lume populată din spațiul infinit este la fel de absurd ca și cum ai accepta ca de pe o vastă cîmpie să răsară doar un singur spic de grîu".

OVIDIU MIHUȚI

ANUL 103 AL EPOCII AUTOMOBIL

Incursiune în perioada începuturilor

CÎND ROLLS L-A ÎNTÎLNIT PE ROYCE

La sfîrşitul secolului trecut, pe celălalt mal al Mării Mînecii, un tînăr student britanic se amuza şi îi uimea pînă la stupefacţie pe colegii şi profesorii săi de la Cambridge, deplasîndu-se la bordul unui vehicul ciudat, care nu era altceva decît un automobil Peugeot sau Panhard „ultimul răcnet" în materie, care se putea procura la Paris.

Acest tînăr, un pic cam excentric, onorabilul C.S. Rolls, era acuzat de familie că secătuieşte veniturile acesteia pentru satisfacerea devorantei sale pasiuni pentru mecanică.

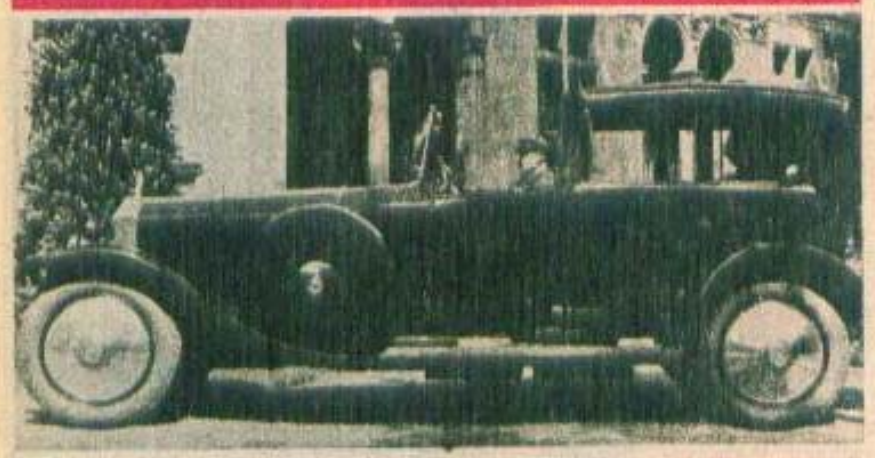

Rolls-Royce model „New Phantom" realizat în 1926 şi echipat cu o caroserie specială tip cabriolet a fost şi a rămas unul dintre cele mai admirate modele ale cunoscutei firme britanice.

Dar, împotriva tuturor incriminărilor celor din anturajul său, tînărul Rolls rămînea consecvent unei idei fixe: construirea unui automobil tipic britanic, luxos, impozant, imperial. Cea mai frumoasă maşină din lume. Pe scurt, el gîndea să fabrice un Rolls.

Nu-i lipsea însă decît un inginer care să-l ajute la realizarea acestui vis, acestei minuni, a fost suficient ca Rolls să-l întîlnească pe Royce, electrician de profesie, pentru ca din conjugarea dorinţei acestor doi oameni să se nască un lucru cu adevărat remarcabil. Primul lor automobil s-a bucurat de aprecieri dintre cele mai bune, astfel că un om ca Hervé Janwick aprecia după cum urmează: „Îmi aduc încă bine aminte primul Rolls pe care l-am văzut. Astăzi ne-ar face să zîmbim. Atunci însă era o minune. Se deplasa atît de silenţios, încît m-am întors exact la timp ca să nu fiu călcat. Pînă atunci erai obişnuit ca zgomotul să te avertizeze cu mult timp înainte de trecerea unui automobil. Această maşină minune se deplasa într-o linişte asemănătoare unui mers de pisică."

Societatea Rolls-Royce a fost în mod oficial fondată la 15 martie 1906. Doi ani mai tîrziu a apărut pe capota primelor exemplare ale acestei prestigioase mărci, mica fantomă de argint subliniat de cele două litere intersectate R.R. care au rămas pînă în zilele noastre simbolul celei mai frumoase maşini construite în lume.

LEGENDA ROLLS

Rolls avea să moară puţin timp mai tîrziu într-un accident al avionului pe care îl pilota: noua sa pasiune. Royce a preluat singur flacăra acestei întreprinderi, nevrînd să abandoneze. Cînd a murit, la rîndul său, în 1934, Rolls-ul era deja intrat în legendă, devenise automobilul regilor, reginelor, maharajahilor, starurilor. Şi aşa a rămas pînă în zilele noastre.

O adecdotă rezumă spiritul care animă celebra marcă. Un gentleman, posesor al unei astfel de maşini minunate, rămîne în pană, într-un loc foarte îndepărtat de lume. I s-a trimis urgent un inginer care în scurt timp a remediat defecţiunea. Gentlemenul, văzînd că nu-i mai parvine factura aferentă reparaţiei, scrie uzinei, pentru a semnala această lipsă şi a-şi achita datoria. Cu poşta următoare i-a sosit răspunsul: „Scuze, domnule, cu regret sîntem nevoiţi să infirmăm cererea dumneavoastră după cunoştinţele noastre nici un automobil cu marca noastră nu a rămas vreodată în pană."

TOŢI ÎMPOTRIVA LUI FORD

Pînă la Henry Ford I, toţi producătorii nu visau decît o singură clientelă: burghezia, oamenii bogaţi, care-şi puteau permite achiziţionarea şi întrebuinţarea noului simbol al bogăţiei — automobilul.

Henry Ford avea o altă optică în problema aceasta. În jurul anului 1900 el a anunţat consiliului de administraţie al noii sale societăţi: „Eu vreau să construiesc un automobil pentru toată lumea, pentru oamenii de rînd." De la început el s-a lovit de opoziţia vie a acţionarilor firmei, şi nu numai a lor. Nimeni nu-şi închipuia atunci că, 50 de ani mai tîrziu, unul din doi cetăţeni americani va fi posesorul unui automobil. Pentru a se debarasa de toate aceste piedici, Ford a renunţat la toţi asociaţii săi. Şi, din 1908, el va scoate din uzinele sale — un modest hangar din Detroit — primul fenomen din industria automobilului: un „model T", maşina care „face orice şi trece pe oriunde", pentru preţul modest în acele vremuri de 850 dolari. În 8 ani de producţie acest preţ va scădea la numai 360 de dolari pe bucată. Şi, cînd, în fine, acest model a fost scos din fabricaţie, în 1927, Ford se putea mîndri cu un record foarte puţin banal (care nu a fost de-

pășit decît mult mai tîrziu, de către „VW Cocinelle"): 15.007.033 exemplare vîndute!

Pentru a urgenta livrările, Ford a adus o serie de perfecționări epocale în industria automobilului: el a inventat linia de montaj și a întrevăzut primul avantajele standardizării. Acest om, „care gîndește cu mîinile" a calculat totul, a codificat fiecare reper, a pus bazele sistemului de producție și gestiune în serie. Iată cîteva din replicile rămase celebre ale acestui întreprinzător și genial constructor de automobile: „Un lucrător nu trebuie niciodată să facă mai mult de un pas dacă poate să-i evite pe ceilalți" sau: „Eliminînd doi pași inutili, la fiecare din cei 12 000 de lucrători din uzinele noastre, vom economisi 80 km de deplasări inutile și, în același timp, un consum prețios de energie."

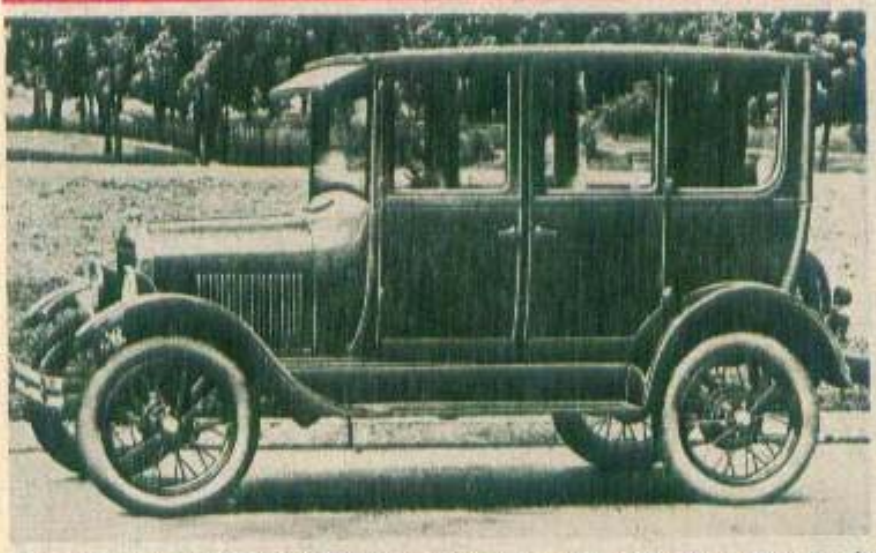

Celebrul model „T" al firmei Ford, automobilul care va deschide o nouă eră în industria automobilului.

ZIARIȘTII URMĂREAU PE BICICLETĂ DESFĂȘURAREA PRIMELOR CURSE DE AUTOMOBILE

Păstrînd proporțiile, constructorii europeni au tras concluziile necesare din „marea lecție Ford".

André Citroën, care a vizitat Detroit-ul, patria de ieri și de azi a automobilului american, în 1926, a fost primul care va aplica în Europa, în zilele sale, regula care era lege la Ford: interzicerea fumatului. Această decizie a determinat o grevă generală.

Coborînd însă, în istoria automobilului francez, la finele secolului trecut, Franța număra 800 de fabricanți de automobile — Louis Renault era unul dintre cei mai cunoscuți. primul automobil realizat, în 1898, făcea minuni cu puterea sa de 1/3 cai putere cu cei 2 cilindri și cei 50 km/h, fiind prima mașină capabilă să desfidă orice coastă abruptă din regiunea pariziană.

Din 1900, Renault s-a distins în nenumărate încercări sportive. Cu atît mai mult cu cît la începutul secolului se înmulțiseră cursele de viteză și anduranță. Se năștea spectaculosul sport care astăzi deține unul dintre primele locuri în lumea atracțiilor sportive: automobilismul. Prima cursă din istoria automobilismului a avut loc în 1984, pe ruta Paris-Rouen. Un ziarist a reușit să o urmărească pe bicicletă pentru a o comenta. Media de viteză, 23 km/h. Panhard — Levassor și Peugeot și-au împărțit ex-aequo primul loc: dar la acea vreme motorul cu care erau echipate era încă Daimler!

Curse din ce în ce mai disputate — cum ar fi cea Paris—Berlin, au antrenat o creștere constantă a cilindrelor. Renault lansează primul său automobil cu 4 cilindri. Competiția Paris—Madrid 1903 este cea mai sîngeroasă. Zeul automobilului începuse deja să-și ceară ofranda. Printre cei care și-au pierdut viața: fratele lui Louis Renault, Marcel, care a ieșit din circuit la 130 km/h. În fața resturilor de tablă și fier, a numărului în creștere a victimelor, regulile de condus devin tot mai severe. Greutatea maximă a automobilelor nu poate depăși 1000 kg. Astfel, piloții renunță de multe ori la cabină, la scaunele suplimentare, la aripi, pentru a scădea greutatea bolizilor sub cea admisă.

Rivalitatea dintre mărci nu încetează să sporească. Se apărau culorile uzinelor. Cu toate riscurile cursa către gloria sportivă, dar mai ales a firmei, continuă, tot mai acerb. Ea continuă astăzi pe pistele Grand Prix-urilor celebre.

TAXIURILE DE LA MARNE

Ciudat, dar cît se poate de real, primul război mondial, a permis zeului automobil să facă un pas uriaș. Episodul „Taxiurilor de la Marne" rămîne în istorie mai presus de orice ca o faptă de arme pentru a transporta pe frontul franco-german trupe proaspete, toate taxiurile pariziene au fost rechiziționate. Și, dacă această acțiune nu a dus la cîștigarea războiului, ea a făcut ca automobilul să intre în istorie.

După război a început o altă bătălie, cea a luptei dintre producători pentru acapararea unei piețe prospere, de mare perspectivă — piața automobilului. Renault se vrea popular, Citroën caută soluții originale. Pentru a-și informa clienții despre opțiunile sale, unele revoluționare, acesta din urmă își întețește campania publicitară. El închiriază turnul Eiffel, pentru a-și înscrie numele său cu litere uriașe, luminoase, formate din mii de becuri, cumpără ultimele pagini ale marilor cotidiane și magazine și finanțează două mari croaziere automobile, care au devenit faimoase.

Prima a fost celebra „croaziera neagră" (1924) un raid de 28.000 km, pe o rută care a traversat Sahara și Africa neagră, cu autoșenile Citroën. „Cămila a murit, Citroën-ul a înlocuit-o", se extazia patronul. A fost apoi „croaziera galbenă", traversarea Asiei, mult mai dramatică. Șeful expediției își va pierde viața. Dar vehiculele echipate cu dublă tracțiune vor învinge stîncile Mongoliei și nisipurile deșertului Gobi (în care scheletele cămilelor erau singurele urme ale vieții și civilizației), triumfînd și împotriva celor — 40° Celsius ale Siberiei, loc în care era interzisă oprirea motorului pe timpul nopții din cauza pericolului înghețului.

CRISTIAN DUMITRESCU

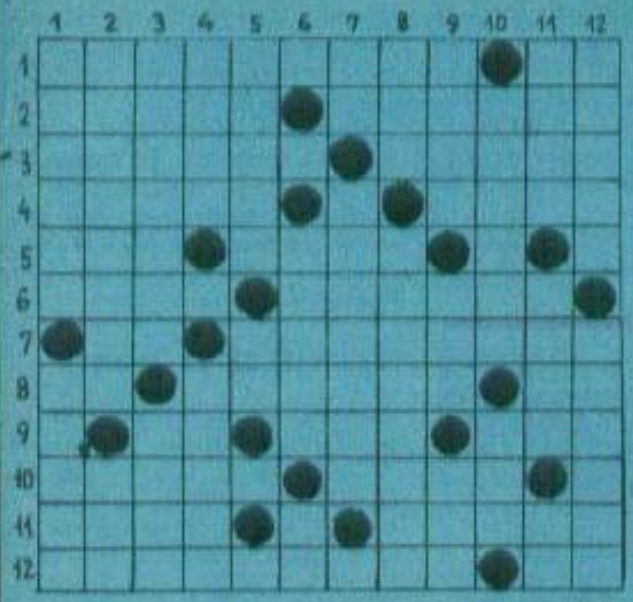

Păsări

ORIZONTAL. 1) Altă denumire dată berzei — Cap de hecaţă! 2) Sine qua non al păsărilor (pl.) — Se ocupă printre altele şi cu ornitologia. 3) Povestită — Păsările sacre ale Egiptului antic. 4) Pleză rară şi subţire — Fabulist antic grec, autorul pildelor **Privighetoarea şi eretele, Porumbeii şi cioara** etc. 5) Răpitoare, dar nu de tot! — Pasăre de curte. 6) Nedrept — Adăposturi pentru păsări. 7) Caiet! — Păsări din Delta Dunării. 8) Simbolul nichelului — Păsări din regiunile tropicale ale Africii — Enet! 9) Simbolul cobaltului — Papagal din America de Sud — Prescurtare telegrafică. 10) „A cînta" ca ciocîrlia — Scripete la războiul de ţesut. 11) Personaj principal din opereta **Vînzătorul de păsări** de Zeller — De forma ouălui (masc. pl.) 12) Păsări de pradă — Vorba gîştei.

VERTICAL. 1) Cîntăreţi în colivie — Pasăre numită şi „alunar" 2) Păsări de curte — Munte în Creta. 3) Cîntecul păsărelelor — Peşte de apă dulce. 4) Prin care nu trece lumina — Păsări răpitoare. 5) Pasăre călătoare, căutată de vînători — Capete! 6) Vultur — Notă muzicală. 7) Miros particular — Formaţii de păsări în zbor. 8) „Stol" de albine — Incitator. 9) Boală a unor păsări de curte — Numele rusesc al Adigeiului — Salut roman. 10) Pasăre de baltă, cu pene negre — Vorba ciorii. 11) Localitate în India — Eroul „Eneidei" — Culegel 12) Patria ibişilor — A se umfla ca un curcan în pene.

Fapt divers pe mapamond

TOATĂ VIAŢA nu a făcut nimic decît să cerşească. Cu toate acestea povestea lui Francesco Krimi, din Torino, este un exemplu viu de ceea ce înseamnă să devii peste noapte prin nemuncă miliardar şi tot peste noapte să te trezeşti acelaşi pirlit vagabond al străzii. Ani de-a rîndul, timp de 14—15 ore zilnic, Krimi a stat la colţul drumului, cu mîna întinsă, cîştigînd, cum bine recunoaşte, şi 100 000 de lire pe zi, în timp ce alţi prieteni ai săi abia cîştigau prin muncă 30 000 de lire. Alăturînd prosperităţii „în afaceri" zgîrcenia, tipică unor astfel de indivizi, Krimi a reuşit să adune la 64 de ani ai săi aproape un miliard. Fericirea ca şi averea se au avut însă — cum se întîmplă întotdeauna în astfel de cazuri — o viaţă scurtă. Soarta s-a purtat tîlhăreşte cu Krimi scoţîndu-i în cale o „prietenă" de 42 de ani, funcţionară la poştă, care s-a oferit să-i administreze averea, să-i ajute în plasarea banilor în afaceri cît mai avantajoase. Şi astfel milioanele credulului Krimi au fost transformate în blănuri scumpe, în bijuterii şi în alte asemenea fleacuri, cerşetorul fiind jefuit de toţi banii, cum se spune, la drumul mare. Cazul a fost preluat bineînţeles de justiţie, în faţa căreia Krimi a declarat că ar vrea să lase banii celor doi copii ai săi. Dacă-i va mai redobîndi vreodată, bineînţeles. (N.M.)

Istoria incredibilă dar adevărată a obiectelor cotidiene

„Bunicul meu, un cultivator de viță de vie căruia nu-i lipsea umorul nici în perioadele grele ale culesului, spunea adesea ducîndu-se la culcare: «Dacă l-aș cunoaște pe inventatorul patului, aș pune să fie decorat!» Crezîndu-l, luam Le Petit Larousse în speranța că voi găsi discretul personaj căruia bunicul meu voia să-i facă dreptate. Cîte lucruri la fel de banale ca și patul nu au origini puțin cunoscute? Aveam s-o aflu mai tîrziu. În acest sens viața noastră de zi cu zi este populată de obscurități, de echivocuri, de enigme. De aici mi-a venit ideea acestei cărți — alfabetică, așa cum trebuie — care încearcă să precizeze de cînd există diferite obiecte din mediul familiar nouă."

Aceste cuvinte aparțin lui Pierre Germa, autorul cărții-dicționar „Depuis Quand? Les origines des choses de la vie quotidienne" — „De cînd? Originile lucrurilor din viața cotidiană." Este o listă alfabetică — „așa cum trebuie" — dar mai ales un roman al lucrurilor celor mai banale care ne marchează existența, în care anecdoticul se îmbină plăcut cu științificul, în care ni se dă dimensiunea istorică a unor noțiuni pe care sîntem obișnuiți să le considerăm numai în imediatul cel mai apropiat. Am spicuit din acest dicționar cîteva articole cu speranța că vor fi citite cu plăcere, dar și că, în același timp, vor stîrni și în cititorii Almanahului aceeași curiozitate care l-a împins pe autorul dicționarului la elaborarea lui.

ALBINA

Albina este cel mai vechi prieten al omului. Apărută pe pămînt acum 45 milioane de ani, albina sălbatică este probabil originară din India. Omul, ca și ursul și vulpea, a început prin a degusta mierea albinelor sălbatice. Se pare că s-a obținut mierea de la albine domestice în mileniul al III-lea î.e.n. în Mesopotamia. Iar apicultura este o tehnică stăpînită deja din mileniul al II-lea î.e.n. „Codul hitiților" condamnă apropierea de faguri în cazul în care aparțin unor particulari. În orice caz, mierea a fost prima sursă de zahăr cunoscută de om, singura pînă în vremea Renașterii, iar ceara a fost prima materie plastică.

În Occident, începuturile apiculturii moderne, cu exploatarea intensivă a mierii, datează din a doua jumătate a secolului al XIX-lea; în 1789 naturalistul elvețian François Huber a pus la punct primul stup cu rame mobile. Pe acest principiu, americanul Langstroth creează, în 1851, tipul de stup pe suporți care permite o extragere ușoară a mierii cu centrifuga. În America de Sud albinele fără ac, cîteva zeci de specii, au fost folosite de popoarele precolumbiene și sînt și astăzi folosite de cîteva etnii descendente din acestea. Există chiar o „civilizație a mierii", cea a indienilor Guayakis din Paraguayul de est, la care mierea reprezintă alimentul principal și ceara este folosită în loc de argilă.

AEROSTAT

Trimiterea în aer a mici baloane umflate cu aer cald pare a fi o distracție foarte veche dacă ne gîndim că era deja practicată de chinezi din cele mai vechi timpuri.

Frații Montgolfier, inspirați, după cum spun legendele, de nori, focul din sobă sau fluturarea unei fuste, au făcut, începînd cu 1782, experiențe cu baloane de pînză acoperită cu hîrtie, menținute pline cu aer cald de un foc de paie și lînă, întreținut sub orificiul balonului. În 1783 François Pilâtre de Rozier se ridică la 84 de metri la bordul unui montgolfier ținut în sfori; Ludovic al XVI-lea nu consimte la o ascensiune liberă a unui om decît cu condiția ca aeronautul să fie un... condamnat la moarte. Marchizul François-Laurent d'Arlandes reușește să-l facă pe rege să revină asupra deciziei sale cu condiția ca Pilâtre de Rozier să accepte să-l ia și pe d'Arlandes pe montgolfier. Tîrgul a fost acceptat, interdicția ridicată, și, la 21 noiembrie, cei doi oameni traversează Parisul ridicîndu-se la o înălțime de 1000 m.

Fizicianul Charles a adoptat hidrogenul (ale cărui proprietăți pentru umplerea balonului fuseseră relevate de scoțianul Black încă din 1767) pentru prima dată în încercarea făcută la Paris tot în 1783. După primele demonstrații ale lui Pilâtre de Rozier, la 1 decembrie 1783, el a reușit, la rîndul lui, să se ridice în aer din grădinile Tuileries, cu unul din frații Robert, constructorii baloanelor. Charles a inventat și echipamentul pentru balon: lacuri cauciucate pentru pînză, supapa, lest, nacela din nuiele, plasa de susținere, altimetru barometric. Canalul Mînecii a fost traversat de Blanchard și Jeffries, primii aeronauți de cursă lungă, la 7 ianuarie 1785. În 1794 s-a înființat o companie de aerostate militare și primul balon cu legături pentru observații a fost folosit în bătălia de la Fleurus (26 iunie 1794). Ascensiunile în scopuri științifice au adus recorduri de altitudine: 7200 m, în 1803 — francezul Robert, numit și Robertson. În 1852, H. Giffard a creat balonul dirijabil înzestrîndu-l cu motor cu aburi și o elice (forma lunguiață pe care a luat-o balonul nu era nouă, fusese proiectată încă de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea). În 1882 s-a construit un dirijabil cu motor electric. În 1887 s-a folosit primul motor cu explozie și s-a inventat dirijabilul cu carcasă rigidă. În 1910 germanii au inaugurat legăturile comerciale regulate care au încetat însă după catastrofa zepelinului „Hindenburg" în 1937.

Prima traversare a Atlanticului a fost reușită (după 17 încercări eșuate și cu prețul a 7 dispăruți) de către trei americani: Maxie Anderson, Ben Abruzzo, Larry Newman cu aerostatul numit „Double Eagle II" (5 000 m³ heliu, 4,8 tone din care 2 lest). Plecați de pe malurile rîului Maine la 11 august 1978, ei au aterizat la 17 august aproape de Evreux după 137 de ore și 6 minute de zbor peste aproximativ 5 000 km, avînd o viteză

medie de 36,5 km. pe oră.

Un document găsit la Universitatea din Coimbra, Portugalia, arată însă că în 1709 (74 de ani înaintea fraților Montgolfier) un misionar iezuit născut în Brazilia, Bartholomeu de Gusmao, a mers la curtea de la Lisabona și a prezentat un model de baloane despre care se crede că erau utilizate de indienii sud-americani Nazca. Umplut cu fum și ridicat de aerul cald degajat de niște cărbuni care ardeau într-un vas de argilă balonul-replică se ridică din mîinile lui Gusmao pînă la tavanul palatului. În orice caz, membrii societății „International Explorers Society" au ajuns la concluzia următoare: indienii Nazca din Peru nu ar fi putut desena pe pămînt celebrele lor figuri geometrice uriașe decît plecînd de la indicațiile date de observatori suspendați deasupra lor în baloane umplute cu aer cald. Fără indicațiile lor ar fi fost imposibil să fie desenate acele figuri.

ASCENSOR

Comoditatea fiind una din calitățile omului, urcarea pe verticală fără efort a fost, se pare, și una din primele sale griji. Romanii și apoi specialiștii Evului Mediu au pus la punct sisteme de scripeți manevrate prin forța animală pentru a satisface această dorință milenară; secolul al XVI-lea a construit, pe același principiu, „mașini zburătoare" care nu erau altceva decît mașini care ridicau. În sfîrșit, în 1852 americanul Elisha G. Otis a construit primul lift cu troliu acționat cu aburi. Și tot Otis, în 1856, instalează la New York primul „elevator" (ascensor) destinat oamenilor.

BENZI DESENATE

Benzile desenate au o istorie lungă. Li se pot găsi strămoși îndepărtați în anumite documente iconografice din Egiptul faraonilor, sau în vreo friză dintr-un templu grec, sau pe tapiseriile din Bayeux! Dar banda desenată „clasică", adică cea compusă dintr-o secvență de desene cu „norișori" în care sînt texte, este relativ recentă. Prima s-a intitulat „The Yellow Kid" și a fost publicată de ziarul „New York World" în 1896—1897, avîndu-l drept autor pe R.F. Outcault. Ca strămoși ai benzilor clasice este citată seria de caricaturi ale lui William Hogarth din secolul al XVIII-lea, ca și „Les Amours de M. Vieux Bois" ale elvețianului Rodolf Toepfer publicate în anii 1830. „La Famille Fenouillard" a lui Christophe (Georges Colomb după numele său adevărat), editate la Paris în 1889. Aceste albume aveau în loc de „norișori" scurte legende explicative care nu erau în mod obligatoriu dialoguri. „Les Pieds nickelés", desenate de Louis Forton în 1908, sînt o inovație căci „norișorii" apar din loc în loc. În 1934 a luat ființă prima bandă desenată franceză care va apărea cotidian — „Profesorul Nimbus" de André Daix.

BASCHET

Este unicul joc cunoscut și practicat la scară mondială care a fost imaginat de un singur om. Inventatorul, James Naimsmith, un canadian din Ontario, devenit cetățean american, este și creatorul măștii protectoare pe care o poartă jucătorii de fotbal american.

În 1891, la colegiul din Springfield, unde era profesor de sport, Naimsmith a creat baschetul pentru a activiza orele, stabilind și reguli care nu s-au schimbat de atunci. Jocul a fost admis la Jocurile Olimpice la Berlin, în 1936.

BERE

Descoperirea fermentației este de dată ceva mai recentă cultivării orzului și a celorlalte cereale; omul de la sfîrșitul neoliticului obținea probabil băuturi foarte bune din cereale.

În antichitate se semnalează consumarea de băuturi fermentate preparate pe bază de cereale, în Mesopotamia, Caldeea și Asiria. Egiptenii beau curent astfel de băuturi și le dădeau ca ofrandă și zeilor. Mai tîrziu acest obicei s-a răspîndit în Grecia și în Imperiul Roman.

Odată cu cruciadele în Europa sosește gustul mirodeniilor și apare ideea de a se introduce în acele băuturi fermentate piper, ghimber, dafin; cei din nordul continentului au preferat să adauge mei. Astfel s-a născut berea; prepararea ei s-a ameliorat de-a lungul secolelor, dar principiul de fabricare a rămas același (etimologie:. din cuvîntul olandez — bier).

BICICLETA

Celeriferul, în întregime din lemn, fără roată de direcție și care era condus trăgîndu-se și zguduindu-se partea sa din față, construit de contele de Sivrac (1790) poate fi considerat strămoșul bicicletei. În 1813, la Manheim, baronul Drais von Sauerbronn prezintă „drezina" sa cu roata din față orientabilă, care are o oarecare vogă la Paris, după o demonstrație din 1817. Apoi apare velocipedul, pus în mișcare de rotirea pedalelor atașate direct la axul roții din față, pedala este invenția spontană (1855) a tînărului Ernest Michaux (ideea i-a venit — se spune — pe cînd repara drezina domnului Brunel). În 1868 marsiliezul Rousseau inventează spițele de fier și în 1869 lionezul Thévenon propune îmbrăcarea cu cauciuc a roților; ulterior ceasornicarul Suriray preia din meseria sa ideea rulmenților cu bile și o aplică axului roții.

În 1869, primul ziar de specialitate, „Velocipedul ilustrat" organizează prima cursă ciclistă de fond, între Paris și Rouen, cîștigată de englezul James Moore (123 km. în 10 ore!). Evoluția către bicicleta de metal, așa cum o știm astăzi, va avea loc în vreo zece ani. Este opera englezilor: Lawson 1879 — roată motrice în spate grație transmisiunii mișcării prin lanț; James Kemp Starley — 1885 — diametru egal pentru ambele roți; veterinarul John Boyd Dunlop — 1888 — pneurile: o reinvenție însă căci un alt englez, Robert William Thomson brevetase ideea în 1845. De altfel, era și vremea unei astfel de invenții căci pe șosele se zdruncinau deja 500 000 de posesori de biciclete englezi, 300 000 francezi și 100 000 belgieni.

CAUCIUC

În mileniul al II-lea înflorește în Mexic prima mare civilizație americană, aceea a Olmecilor, adică „oamenii cauciucului". Europa va cunoaște cauciucul numai în 1736, mulțumită ofițerului de marină francez La Condamine. Matematician și astronom, el fusese trimis de Academia de științe să măsoare un grad al unui meridian în America ecuatorială. După ce și-a îndeplinit misiunea, La Condamine a coborît de-a lungul Amazonului, ocazie cu care a și făcut prima hartă exactă a fluviului. În plus, a adus în Europa cauciucul, curara, chinina și tehnica inoculării. Către anii 1780 se vindea deja în librării „pielea neagră", mici bucăți de gumă decupate din perele de

cauciuc importate din Brazilia. Cauciucul a început să fie folosit în industrie de abia în 1820. Cauciucul vulcanizat, tratat cu sulf, a fost fabricat pentru prima dată în apropiere de Londra, de Ludersfoff și Hancock. La începutul secolului al XIX-lea, Marckintosh a fabricat la Manchester o țesătură impermeabilă tratînd un material de bumbac cu cauciuc, dar această țesătură, care devenea rigidă la frig, nu a făcut vîlvă decît după inventarea vulcanizării.

CARTE POȘTALĂ

Poșta austriacă a creat, pentru prima dată în 1869, cartea poștală neilustrată, utilizabilă pe teritoriul național. Succesul a fost imediat. Inventatorul este un oarecare Ludovic Zrenner. Anglia a urmat exemplul austriac în anul următor. Apoi s-a dat autorizație unor firme particulare să editeze cărți poștale, fapt ce a declanșat tipărirea de cărți poștale ilustrate.

CARTE DE VIZITĂ

În secolul al XVIII-lea exista obiceiul de a se merge acasă, la prieteni și cunoștințe pentru a face urările de An Nou. Dar adesea această vizită, cerută de etichetă, era foarte plictisitoare așa încît toți făceau în așa fel încît să treacă într-un moment al zilei cînd erau șanse ca ușile să fie găsite închise. Pentru a-și marca totuși trecerea, abilii care se eschivau de la corvoadă lăsau o carte de joc pe care scriau cîteva cuvinte. Puțin cîte puțin, folosirea cărților de joc pentru urări s-a răspîndit: au început să se tipărească cărți cu numele propriu — și obligația era astfel mai repede rezolvată decît atunci cînd se scria repede o formulă de urări și numele pe o carte de joc. Apoi, către 1844, a apărut cartea de vizită pe care o cunoaștem.

CIRCULAȚIA RUTIERĂ PE PARTEA DREAPTĂ

Cucerind Europa, Napoleon impune circulația pe partea dreaptă a drumurilor. Numai Anglia și-a păstrat independența și circulă pe partea stîngă, obicei ce venea de departe: impusă lumii antice de Cezar, ea permitea cavalerilor să scoată cu eficacitate sabia împotriva unui dușman venit din față.

CHIBRITURI

Încă din Antichitate se vindeau chibrituri făcute din lemn alb dat cu sulf la ambele capete; vînzătorii ambulanți le ofereau pe străzile Romei, legate ca un snop. În Evul Mediu, cele mai căutate chibrituri erau cele făcute din trestie și date cu mult sulf. În 1680 chimistul Robert Boyle obține un amestec de sufl și fosfor care lua foc la cea mai mică frecare. Dar chibritul fabricat pe acest principiu nu va fi pus la punct decît între 1805—1831. Imediat după aceea apare și cutia de chibrituri; cea mai veche, inventată de farmacistul englez Walker, datează din 1830. Însă francezul Charles Sauria perfecționează atît de bine invenția încît poate fi considerat inventatorul chibriturilor cu fricțiune.

CONSERVE ALIMENTARE

Procedeul care permite conservarea în vase de sticlă (apoi în cutii metalice), ermetic închise, a alimentelor aseptizate prin căldură a fost pus la punct de Nicolas Appert. Pînă atunci, încă din antichitate, conservarea alimentelor se făcea prin uscare sau afumare, sărare sau frig (zăpadă sau gheață), fermentare acidă sau adăugare de zahăr. Fiu al unui hangiu din Chalons-sur — Marne, Nicolas Appert s-a stabilit la Paris în 1780. În grija de a-și hrăni soldații, palizi și zdrențăroși, Directoratul oferă un premiu de 12 000 franci (de aur!) celui ce va descoperi o modalitate de conservare a alimentelor destinate armatelor de pe uscat și de pe mare. În 1796 Appert renunță la meseria de cofetar și se stabilește la Ivry și apoi în 1804 la Massay, unde deschide o mică uzină, prima din cele care vor crea succesul uriașei industrii de conserve alimentare. Din acel an există dovada, dată de navigatorii de cursă lungă, că procedeul lui Appert este eficace. Dar numai în 1811 Appert va primi premiul și va tipări o lucrare asupra conservării, care va deveni o carte de referință; tehnica lui de conservare va fi numită „apertizare".

DISC

Reproducerea sunetelor a stat de mult timp în atenția oamenilor: o poveste chineză de acum două secole înaintea erei noastre imagina o cutie în care vocea era prizonieră. Mai aproape de noi, Rabelais și baronul Munchhausen vorbesc de posibilitatea de a îngheța sunete pentru a le dezgheța apoi și a le reda urechilor.

În 1807 fizicianul englez Thomas Yong reușește să înregistreze vibrațiile unui corp sonor cu ajutorul unui ac, pe un cilindru rotitor vopsit cu negru de fum. În 1857 muncitorul tipograf Edouard Scott adaugă la această invenție „fonoautograful" capabil să înregistreze vorbe și cîntece. În 1877 Charles Cross cu „paleofonul" și în 1878 Thomas Edison cu „fonograful" inventează, pe rînd, un aparat capabil să înregistreze și să restituie sunetul. Iar în 1887 Emilie Berliner inventează discul de zinc vopsit cu ceară și șanț în spirală și aparatul care dă lectura de pe disc — „gramofonul". Din 1910 se normalizează diametrul discurilor — 30 cm. pentru cele mari și 25 pentru cele mici. În 1927 se generalizează viteza de rotație de 78 de ture pe minut.

POMPIERI

În mod tradițional i se atribuie lui Ctesibios, contemporanul lui Arhimede, inventarea, în secolul al treilea înaintea erei noastre, a pompei care aspiră și apoi împrăștie apa. La începutul erei noastre apare seringa romană montată pe roți pe care **siphonary** romani o acționau cu manivele. Abia în secolul al XVII-lea aceste manivele vor fi înlocuite cu supape și pistoane. În 1657 Hautsch din Nurenberg pune la punct o mașină căreia, în 1672, olandezul Jan Van der Heide îi aduce o îmbunătățire importantă: o țevărie de piele flexibilă care permitea pomparea apei de la distanță. În 1661, călugărul Michel de Saint-Martin, vizitînd orașe flamande este uimit să găsească acolo un corp de pompieri organizați sau „stăpînitori ai focului". La Londra, în secolul al XVIII-lea, companiile de asigurări împotriva incendiilor au cîte un corp de pompieri pentru a combate focul. De-a lungul secolului al XIX-lea se vor face căutări pentru a înlocui forța umană cu un motor — cu aburi, cu petrol sau electric. Prima pompă cu aburi este construită în 1829 de Braithwaite. În Franța, către sfîrșitul secolului al XIX-lea au loc primele încercări de a se construi mașini-pompe.

Cronica noutăților... imposibile

■ Decizîndu-se, după o perioadă îndelungată, să concureze din nou campionatele naționale de atletism, apreciata campioană Maricica Puică i-a făcut cursa Paulei Ivan, care a obținut astfel o mult-așteptată și meritată victorie! ■ În ultima ședință a Colegiului central de antrenori s-a consemnat pentru prima oară în istoria atletismului nostru un lăudabil consens între specialiști apr

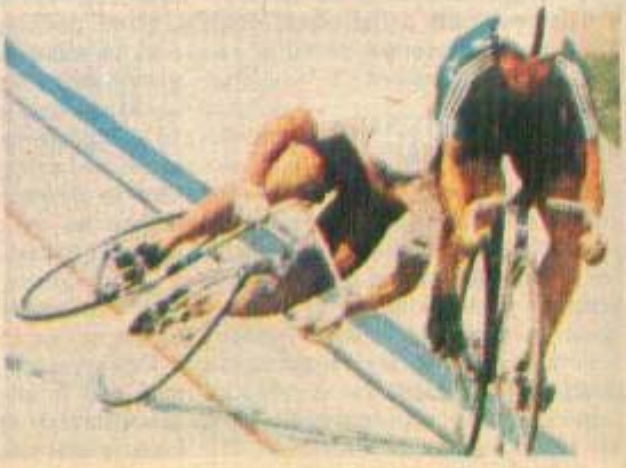

ciaţi care sînt Nicolae Mărăşescu, Mihai Zaharia, Dorin Melinte, Silviu Dumitrescu şi Ion Puică. Toţi cinci se au ca fraţii! ■ Hurdlerul Liviu Giurgian s-a angajat că nu-şi va mai lua niciodată nici un angajament şi că va refuza să mai plece în deplasările la care-l obligă federaţia, în permanenţă! ■ Potrivit unei decizii luată acum cîteva zile de F.R. Fotbal, în returul campionatului nu vor mai fi acordate puncte echipelor care fac meciuri nule. Meciurile egale rămîn, în continuare, valabile. Pentru toată lumea! ■ Orice transfer care se va efectua de-acum în fotbalul nostru va avea caracter definitiv, măsură înţeleaptă, care va stăvili apetitul plimbăreţilor ■ Nici un antrenor de fotbal nu va mai putea fi destituit de la cîrma echipei decît după expirarea contractului (pe minimum doi ani). În caz contrar, odată cu antrenorul va fi schimbat şi preşedintele clubului! ■ Salutăm hotărîrea C.N.E.F.S. de a desfiinţa orice fel de tichete care să însoţească legitimaţiile de intrare la competiţiile sportive. În acelaşi timp, se anunţă că tradiţionalele parbrize, din carton, vor fi înlocuite cu parbrize din sticlă „Securit"! ■ De la Centrul de cercetări ştiinţifice se anunţă că, din această toamnă, brigăzile pluridisciplinare, care aveau o contribuţie evidentă la realizările sporturilor fruntaşe şi ale sportivilor de elită vor încerca să se ocupe (în timpul liber) şi de disciplinele care bat pasul pe loc de ani şi ani! ■ Totodată, evidenţiem şi dorinţa Centrului de medicină sportivă de a se ocupa de sportivii sănătoşi, toţi cei accidentaţi sau cu probleme fiind recuperaţi! ■ O ştire cu tentă de senzaţional ne parvine de la I.E.A.B.S. care, împreună cu cluburile din toată ţara, au decis ca pe toate stadioanele noastre, în locurile rezervate pentru presa sportivă, să nu mai aibă acces decît cronicarii sportivi (cumsecade!) ■ ***Confraţeşti*** ■ Fănuş Neagu l-a criticat aspru pe valorosul antrenor Cornel Dinu, pe motiv că Metalul încă n-a promovat în Divizia A ■ Poetul Corneliu Vadim Tudor lucrează la un poem fotbalistic intitulat frumos şi sugestiv „Dinamo, eşti Steaua inimii mele!" ■ Dramaturgul Ion Băieşu ar fi declarat, la întoarcerea de la Aalborg, că acel 8—0 cu care au pierdut olimpicii noştri înseamnă pentru el exact cei 8 ani de cînd nu mai vrea să scrie nimic despre fotbal ■ Exasperat de tratamentul la care a fost supus timp de două luni, timp în care a semnat în revista „Săptămîna" sub pseudonimul Corneliu Vadim Tudor, doctorul Dan Claudiu Tănăsescu pregăteşte o campanie împotriva confratelui său Fănuş Neagu, prin care-i va reproşa public scriitorului giuleştean că-l plagiază! ■ De la Timişoara aflăm că scriitorul Teodor Bulza a primit cu greutate să transmită ziarului „Sportul", cronici de la meciurile echipei de fotbal „Poli", tot aşa cum şi crainicul Nicolae Secoşan ar fi declarat că vrea să transmită numai de la Suceava, în loc de Timişoara! ■ Supărat pe Lucescu, din cauză că Orac a ratat un penalty în finala „Cupei României", scriitorul Eugen Barbu a solicitat clubului din Şos. Ştefan cel Mare ca numitul Orac să fie repus pe extremă numai după ce va fi jucat un timp şi în postul de portar, întrucît ca fundaş şi-a îndeplinit stagiul! ■ Cu această propunere nu este de acord Marcel Popescu, care susţine că degeaba ar fi Orac extremă, dacă pe partea aflată nu e şi impetuosul Ţălnar, drept pentru care M.P. nu va mai scrie nimic nici despre Dinamo, nici despre Victoria, ci numai despre speranţele tenisului nostru: Tete Hărădău şi Tache Caralulis (plus Ion Gavrilescu) ■ Vi se va părea greu de crezut, dar autorul acestor noutăţi recunoaşte că este

HORIA ALEXANDRESCU

Mozaic cinematografic

O revenire care bucură pe toată lumea: Elisabeth Taylor.

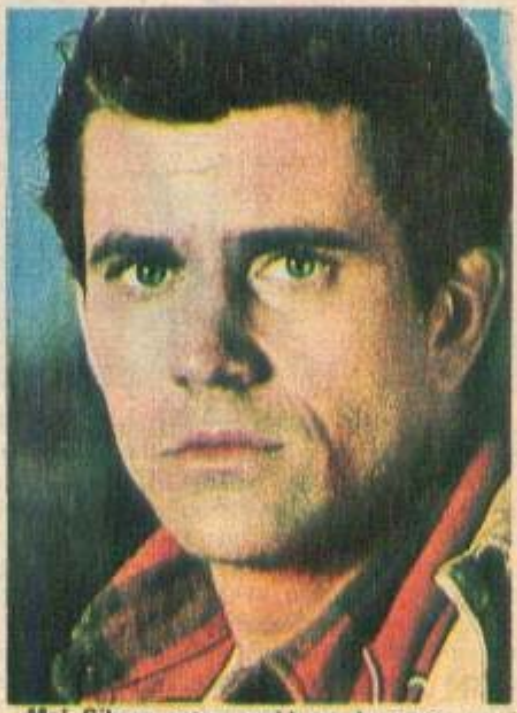

Mel Gibson este considerat de presa americană urmaşul lui Henry Fonda.

DALLAS

ficțiune și realitate

Sute de milioane de telespectatori ținuți săptămînal în fața micilor ecrane și așteptînd cu sufletul la gură să se întîmple ceva care să-l potolească pe omul intrigant, rău și nesuferit, mereu „la pupitrul" ciudatei țesături de fapte și întîmplări aproape fantastice, dar, vai, atît de reale, de asemănătoare cu viața lumii pe care o zugrăvea filmul. Un om, unul singur — J.R. — apare peste noapte în mod aproape inexplicabil pentru toți — dar ce nu se explică într-o lume unde banul este atotstăpînitor, mai puternic decît tot ce însemna pînă atunci faima și mîndria Texasului: Centrul spațial NASA, companiile „Texas Instruments", modernele clinici de chirurgie coronariană. În 1980, după doi ani de la apariția primului episod al filmului, cînd într-una din secvențe J.R. este împușcat, fiind rănit grav, în America se înregistrează o adevărată culme a fanatismului. Dorința publicului spectator de a afla cine a tras în John Ross, fiul perfid, corupt pînă în măduva oaselor al familiei Ewing, este atît de mare, încît, în timpul alegerilor prezidențiale, unul dintre principalii candidați democrați promite alegătorilor săi să le dezvăluie secretul în cazul în care îl vor alege președinte. Numai că, în replică, rivalul său republican răspunde prompt: bine dar, lucrul ăsta eu vi-l pot spune imediat — a tras un democrat

SALVAREA SE AFLĂ ÎN SENZAȚIONAL

În dorința de a nu-și pierde telespectatorii, proprietarii marilor rețele de televiziune americane ajung la concluzia că soluția stă în găsirea unor fapte senzaționale. Sînt gata să investească milioane pentru a-i ține țintuiți și speriați în scaune, în fața televizoarelor, de fapt pentru a scoate noi profituri. Se cere tuturor colaboratorilor și producătorilor să caute, să inventeze ceva. Primind o asemenea sarcină David Jacobs introduce în calculator următoarele elemente: păcate, pasiune, bani, sete de putere, perfidie, sexualitate. Așa au apărut ideile cunoscutului serial „Dallas", vizionat de milioane și milioane de telespectatori din aproape toată lumea. „Am schițat, în primul rînd — povestea Jacobs — portretul femeii frumoase, puțin nevrotice, măritată cu milionarul din Texas, apoi am conceput personajele unei întregi familii, mai bine zis, personajele a două familii pe care le-am situat într-un context shakespearian. În ce privește construirea intrigii, — în fapt o poveste simplă, unde sînt puse față în față răul și binele, de această dată răul ieșind mai mereu învingător — lucrurile au fost mai ușoare, viața de toate zilele oferind destule exemple, fapte nenumărate care privesc amestecul în organizarea și dezlănțuirea unor lovituri de stat, crime, afaceri dubioase. Cheia întregii povești o reprezintă personajul, pînă la urmă, atît de urît de toți și pentru care nu există nimic curat, respectiv fiul cel mare al Ewingilor — J.R.!"

Nici unul dintre actorii cunoscuți la care s-a apelat nu a acceptat rolul acesta, cerînd să se „îmbuneze", cît de cît, nota de răutate a personajului. Pînă la urmă a fost angajat mai puțin cunoscutul Lary Hagman, actor ce va repurta „în pielea" lui J.R. unul dintre cele mai mari succese înregistrate în istoria televiziunii americane. Publicul larg, săturat de emisiunile monotone de pînă atunci, înghite fără să respire noul cocteil de răutate și ură. Practic, milioanele de telespectatori sînt hipnotizați. Filmul începe să dicteze moda. Afacerile sînt croite pe tipicul celor din film. Mai mult, apar și alte seriale sau filme inspirate de fapte asemănătoare.

O POVESTE SIMPLĂ, DAR ÎN CARE ÎNVING RĂII

În ce constă, de fapt succesul acesta considerat, apropo de audiența largă la public, drept colosal? Dincolo de intrigile aproape de neimaginat, de încurcăturile care mai de care mai neverosimile, de fulgerele căzute din senin, povestea, cum spuneam este foarte simplă, de o parte stînd cei buni, iar de cealaltă răii, duri, însetați de

glorie, de bani şi putere. O familie din Texas, este drept o familie de milionari: capul familiei, bătrînul patriarh, îmbogăţit de pe urma creşterii vitelor, exploatării petrolului, dar şi prin mijloace nu întotdeauna curate; o mamă bună, doi băieţi, două nurori frumoase, o nepoată blondă, plină de senzualitate, dar şi de griji, provocate de frumuseţea şi tinereţea sa. Doi fraţi, unul bun ca pîinea caldă, altul rău cum nu se poate care se întrec în a-l mulţumi pe tatăl lor pentru afacerile încheiate, pentru modul în care se descurcă în viaţă şi, de aici, o permanentă rivalitate, otrăvită adesea prin lovituri josnice, al căror mobil îl reprezintă banul, ambiţia nemăsurată, setea de putere, de înavuţire continuă. Cu alte cuvinte, fapte aproape obişnuite pentru viaţa unui Texas dezlănţuit, ce au constituit tema atîtor şi atîtor poveşti sau filme inspirate de lumea americană. Şi atunci în ce constă succesul „Dallas"-ului?

La această întrebare, Lary Hagman cel care a interpretat rolul personajului atît de urît de toţi telespectatorii, care, în schimb, abia aşteptau să-l revadă simbătă de simbătă, a răspuns: „«Dallas», la prima vedere, pare un basm special scris pentru oamenii mari. În realitate întîmplările din film sînt copiile «originalelor» pe care le întîlnim zilnic în societatea americană de astăzi, mai ales în Texas. Cred că de aceea filmul a avut săptămînal un număr de circa 400 milioane telespectatori. J.R. este răul în film, dar un rău învingător aşa cum se întîmplă să vedem sau să auzim tot mai des azi. Este şarmant, are putere, bani şi cea mai frumoasă soţie din Texas. Săvîrşeşte o faptă rea după alta, şi toţi aşteaptă ca în episodul următor să fie pedepsit. J.R., este un personaj nou în istoria spectacolului. În viaţa de toate zilele însă am întîlnit zeci de asemenea oameni perfizi şi hidoşi în ceea ce fac, pe lîngă care atît de celebrul J.R. „este un «săracu»".

NU BANII SÎNT CEI MAI IMPORTANŢI, CI MODUL ÎN CARE TREBUIE ADUNAŢI

Cu alte cuvinte, nu putea exista un „Dallas" de televiziune fără un Dallas adevărat, unde trăiesc cei mai bogaţi oameni din America. Se spune că drept model pentru zugrăvirea principalelor personaje, autorul scenariului serialului a avut o asemenea familie de miliardari texani. Familie căreia îi lipseşte însă tocmai ceea ce dă strălucire serialului T.V., respectiv, dorinţa de a epata, de a fi în centrul atenţiei şi interesului tuturor. Întemeietorul acestei familii, de asemenea mare magnat al lumii petrolului, al antreprenorilor ce construiesc pe toate meridianele lumii, îşi aducea spre sfîrşitul vieţii masa cumpărată de la magazinul de autoservire într-o clasică pungă de hîrtie. Murind la vîrsta de 85 de ani a lăsat moştenitorilor mai multe miliarde precum şi deviza, pe care este clădită de fapt întreaga lume căreia îi aparţin asemenea oameni: „nu sînt importanţi banii, ci modul cum trebuie adunaţi".

Deviză adoptată la terminarea filmărilor şi de proprietarul cunoscutei ferme texane, în cadrul căreia au fost turnate cele mai multe secvenţe ale serialului de televiziune. Acesta a deschis în incinta fermei Southfork un mare parc de agrement, ce constituie astăzi o atracţie deosebită pentru turişti şi o afacere bănoasă pentru proprietari. Practic, pentru o taxă de 5 dolari poţi vizita ferma, avînd pe deasupra posibilitatea de a mîngîia vaca lui J.R. sau de a te aşeza pe aceleaşi fotolii pe care s-au odihnit Sue Ellen şi Pamela, cea care în film avea permanent motive temeinice să fie nefericită, dar care în viaţa de toate zilele este aşa cum singură declară...

O ADEVĂRATĂ VRĂJITOARE

Victoria Principal, scandaloasa Victoria, cum o numesc ziariştii, deţine un adevărat record în ce priveşte logodnicii aleşi pînă acum din lumea filmului. „Îmi place să mă aflu împreună cu cei care au reuşit în viaţă. Nu folosesc însă faima şi puterea lor pentru a-mi face publicitate. Am fost împreună cu Frank Sinatra un an. Legătura noastră a fost aproape secretă. Nu avem împreună nici măcar o fotografie."

Victoria s-a măritat la 18 ani cu miliardarul Bernie Kornfield, care a înconjurat-o cu lux şi dragoste nemărginită. Avion personal, Rolls Royce, sînt doar cîteva daruri dintre cele oferite cu mărinimie de soţ. Tot acesta i-a oferit şi posibilitatea (a se citi banii) de a studia la cea mai scumpă şcoală de actorie din Londra. Dar într-o zi căsătoria s-a desfăcut, Victoria părăsindu-l pe Bernie, care între timp a dat faliment.

Chiar cînd filma în „Dallas" Victoria a mai avut două idile scurte, cu actorul Kristopher Skiner şi apoi cu Andy Gybb, membru al grupului „Bee Gees", împreună cu care a scris şi un cîntec: „Tot ce ar trebui să visez". La despărţirea de Andy, acesta a încercat, se spune, să se sinucidă, fapt dezmînţit de impresarul său, care a declarat că tînărul interpret se află internat la „Santa Monica" din cu totul alte motive.

În „Dallas", Victoria a fost tot timpul geloasă pe Linda Grey pentru rolul primit, care ar fi interesat-o mai mult, atît pentru că i se potrivea ca o mănuşă, cît şi pentru că nu a reuşit să se înţeleagă prea bine cu Patrik Duffy, bunul şi simpaticul Boby din serial. A primit multe scrisori de la telespectatoare care o rugau să nu-l părăsească pe Boby, un băiat atît de bun şi să-i rămînă soţie credincioasă, atunci cînd Pam era curtată de Alex Word. Cel mai mult însă dintre colegi, l-a iubit pe Lary Hagman, fără de care, spune Pamela, serialul nu ar fi cunoscut succesul repurtat.

SÎNT FERICITĂ ÎN SINGURĂTATEA MEA

Lucru confirmat şi de Linda Grey, frumoasa Sue Ellen, soţia lui J.R. care, după două decenii de căsnicie — cea adevărată nu cea din film — a hotărît să divorţeze luînd totul de la început. Plînsă de milioanele de telespectatoare, compătimită pentru faptul că este înşelată pe ecran, Linda este condamnată pentru hotărîrea de a-şi părăsi soţul şi cei doi copii. „Am făcut acest pas într-un moment de furie, cu toate că am avut o căsnicie fericită. Am realizat ce mare greşeală am făcut abia cînd m-am trezit singură şi am văzut că nu mai am nici-un program, nici o obligaţie. Şi asta după ce înainte ştiam exact ce voi face împreună cu copiii şi soţul după ce aproape o viaţă mă dedicasem familiei. M-am speriat de singurătatea mea şi am cerut un sfat prietenesc celui care îmi este ca un frate, lui Lary."

Linda care acum declară că acum s-a obişnuit şi se simte totuşi fericită în singurătatea ei, s-a dovedit încă din timpul filmării „Dallasului" nu numai un bun actor ci şi un regizor talentat. Pe lîngă actorie şi regie ea se ocupă acum, cu pasiune, de ferma personală de la Malibu, situată lîngă Hollywood, unde cultivă legume şi creşte... găini.

ACTORUL ÎN VIAŢĂ — OPUS PERSONAJULUI DIN FILM

Paradoxal, cel mai puţin contradictoriu în viaţa personală din întreaga trupă de actori care au realizat „Dallasul", este tocmai enervantul J.R., adică Lary Hagman. Ziariştii îl descriu ca neavînd nimic comun cu personajul care l-a făcut celebru. Se spune despre el că este foarte simpatic. Este vegetarian, îi place să-şi petreacă multe ceasuri în bucătărie unde găteşte cu mult talent, îşi alege cu mare grijă îmbrăcămintea pentru care are un cult. Vizitînd Europa, după succesul repurtat în „Dallas", a descoperit spaghetele italiene, care nu-i mai lipsesc acum de la masă. În ce priveşte sentimentele lui Lary, acesta este căsătorit de mulţi ani cu o suedeză energică, mai în vîrstă decît el cu 6 ani, cu care are doi copii, un băiat şi o fată. Lary recunoaşte că i-a surîs norocul, producătorii „Dallasului" avînd nevoie în serialul lor exact de el, de omul cu faţa puţin pătrată cu ochii albaştri şi reci, agasant, energic şi atrăgător pentru femei, inteligent. Un rol greu care a cerut mult talent pentru că rar s-a întîmplat ca personajul principal al filmului să fie un om cu trăsături negative, un om puternic marcat de sentimentul individualismului, care să nu ţină seama de absolut nimic în atingerea scopurilor sale, adesea josnice. Un rol însă situat, după cum s-a văzut, mult sub adevăratele chipuri ale marilor magnaţi ai lumii capitalului.

Traducere şi adaptare
VELINCA MILITARU

● Doi domni îşi fac confidenţe.
— Femeile sînt incapabile de a păstra un secret, zise unul dintre ei.
— Afară de-a mea, răspunse celălalt. De douăzeci de ani refuză să-mi spună ce face cu banii mei.

● Un articol din regulamentul asociaţiei internaţionale a transporturilor aeriene precizează că: „Nimeni nu are voie să pătrundă sau să încerce să pătrundă într-un avion în zbor".

● Cum aţi călătorit?
— Excelent!
— Automobilul l-aţi dus în garaj?
— Parţial...

● Ospătar, pe fundul ceştii mele este o muscă. Ce înseamnă asta?
— Nu ştiu, domnule, întrebaţi-o pe colega mea. Ea ghiceşte în cafea.

● La o serată dansantă de binefacere, un umorist invită la dans pe o matroană mare în ani şi în volum.
— Oh, de ce m-aţi invitat? zice încîntată matroana. Nu dansez prea bine...
— E o serată de binefacere, doamnă, răspunse grav umoristul.

Mozaic cinematografic

Filmul „Platoon", realizat de Oliver Stone, recompensat cu patru premii Oscar, este considerat evenimentul cinematografic al anului 1987 în S.U.A. În acest film, Oliver Stone a pus în imagini experiența sa personală trăită în războiul din Vietnam. În fotografie, alături de soția sa Elisabeth și de fiul lor Sean.

Un alt nume celebru: Isabella Rossellini, consacrată deja în lumea filmului. Părinți: Ingrid Bergman și Roberto Rossellini.

OFENSIVA VIRUȘILOR

Omenirea a nutrit, secole de-a rîndul, speranța că, pe măsură ce știința va progresa, majoritatea obstacolelor pe care le înfruntă, a relelor care i-au pricinuit atîtea suferințe de-a lungul evoluției sale milenare vor fi îndepărtate, vor deveni „relicve" ale trecutului. Speranța a fost îndreptățită, iar salturile spectaculoase ale civilizației contemporane confirmă această dimensiune esențială a istoriei umane: progresul. Pe acest fond, unul din domeniile în care lupta împotriva determinărilor naturii a fost încununată cu remarcabile succese este medicina; ultimele secole și îndeosebi deceniile din acest secol XX au adus realizări spectaculoase, au emancipat omul de sub dominația naturii, au oferit vieții posibilități nelimitate de afirmare. S-a creat astfel sentimentul că omul care pășește către mileniul III a ieșit învingător din înfruntarea sa cu boala și că, în viitor, existența și sănătatea sa nu vor mai putea fi amenințate de nici una din „relele" care au adus atîtea nenorociri în veacurile trecute. Deloc naivă și totuși în esența ei plină de naivitate, această credință ignoră un aspect al realității care, în ultimii ani, a ieșit cu pregnanță la iveală: capacitatea agenților care provoacă diverse boli de a se adapta la medicamentele inventate de om și, corelată acestui fenomen, capacitatea — în acest caz negativă — a acestor medicamente, de a slăbi resursele organismului, posibilitățile sale de a se apăra singur în fața unor factori declanșatori de îmbolnăvire. Pe acest fond, au apărut în ultima vreme o seamă de boli produse de viruși și bacterii pînă nu demult inofensive: organismul uman producea, în condițiile unei existențe mai puțin supuse igienizării excesive, substanțele necesare anihilării efectului acestor viruși, reușind să se apere singur în fața acțiunii distructive a acestora. Se pare însă că administrarea abuzivă de medicamente și folosirea nediferențiată a unor substanțe cu efect sterilizator au declanșat apariția unor noi tipuri de boli, de neconceput în trecut, rod al mediului și ritmului de viață specifice civilizației moderne.

ATUNCI CÎND BACTERIILE ÎNVAȚĂ SĂ SE APERE

Este binecunoscut faptul că bacteriile au reușit să „învețe" să se apere de antibiotice, să găsească „soluții" de a anihila efectul distrugător al acestora. Acest mecanism ciudat, care a produs consternare la început, pare a-și fi găsit explicația datorită experiențelor efectuate recent cu o ciudată „colecție" datorată medicului englez E.D.G. Murray. Acesta a adunat în Europa și Asia, între 1917—1954, sute de tulpini bacteriene provenind din diverse infecții umane. Aceste bacterii „antice" prezintă un interes deosebit, deoarece ele nu au fost niciodată expuse la antibiotice — spre deosebire de bacteriile patogene moderne, care, în majoritatea lor, au devenit deja rezistente la unul sau mai multe antibiotice. În felul acesta, prin compararea celor două grupe, savanții au putut descifra modul în care bacteriile „învață" să se apere.

Cercetările întreprinse au arătat că bacteriile realizează adevărate „acrobații", reușind să transfere cunoștințele de la un individ la întreaga populație cu ajutorul unor gene determinate numite de savanți „gene săritoare". În felul acesta, o întreagă cultură dobîndește în mod fulgerător rezistență în fața antibioticelor, reușind să anihileze efectul acestora și să se propage în ritmuri avansate. După opinia dr. Patrice Courvalin de la Institutul Pasteur, „genele rezistente sînt capabile să sară din cromozom în cromo-

zom" reuşind să obţină o răspîndire a rezistenţei faţă de antibiotice şi să declanşeze „veritabile epidemii de gene". Pentru a înţelege cum învaţă o bacterie să se apere, trebuie să vedem cum atacă un antibiotic. Penicilina (ca de altfel toate antibioticele) vizează membrana celulară a bacteriei. Aceasta este alcătuită din zaharuri şi acizi aminici, legaţi unii de alţii într-un fel de plasă „rigidă", cu ajutorul unor enzime al căror rol este, metaforic vorbind, similar aţei cu care se repară ochiurile unui năvod. Altfel spus, o asemenea enzimă ştie că trebuie să lege un acid aminic de altul. Penicilina se comportă ca o structură care seamănă cu aceea a unui acid aminic, înşelînd astfel enzima şi integrîndu-se în locul respectivului acid în membrana protectoare a celulei bacteriei. Se realizează astfel o membrană defectuoasă, care nu rezistă presiunii osmotice a bacteriei şi care „explodează", lăsînd să se scurgă conţinutul acesteia şi producîndu-i astfel moartea. Bacteria, însă, învaţă să se apere, producînd o altă enzimă, care caută moleculele de penicilină, le atacă şi degradează, astfel încît enzima ce construieşte membrana îşi poate continua munca „în condiţii normale". În consecinţă, pentru a ataca bacteriile devenite astfel rezistente trebuie găsită o altă penicilină sau alt antibiotic pe care bacteria să nu-l poată recunoaşte. Pe măsură ce apar aceste noi antibiotice, bacteria le descoperă şi anihilează şi, mai mult chiar, transmite coloniilor vecine „ştiinţa" sa. Se dovedeşte astfel capacitatea — de-a dreptul uimitoare — a acestor bacterii de a face faţă atacului cu medicamente, de a se imuniza şi de a declanşa forme noi de maladii, care adeseori lasă fără replică ştiinţa modernă. De aceea, tot mai mulţi cercetători şi medici recomandă folosirea moderată a antibioticelor, a medicamentelor în general, pentru a se putea limita astfel efectele negative pe care le-ar putea avea aceste generaţii noi de bacterii, capabile să înfrunte armele inventate de om pentru apărarea propriei sănătăţi.

Un exemplu similar a fost oferit de o bacterie considerată pînă în anii '60 cu totul inofensivă: versinia enterocolitica. Această bacterie, care a declanşat în numeroase ţări europene mii de cazuri de tulburări intestinale grave a devenit nocivă datorită — nici mai mult, nici mai puţin — frigiderului. Deşi cunoscută (a fost izolată la începutul secolului în Statele Unite) această bacterie nu a stîrnit interesul medicilor, deoarece ea genera extrem de rar infecţii, iar acestea nu declanşau niciodată complicaţii grave. După opiniile cercetătorilor, explozia acestei bacterii se datorează faptului că ea suportă şi chiar se înmulţeşte la temperaturi mai scăzute decît cele ale mediului ambiant. Bacteria, care este întîlnită în aproape toate substanţele vegetale şi animale pe care omul le consumă, nu a devenit virulentă decît numai după anii '60, ca şi cînd în această perioadă s-ar fi acumulat o seamă de condiţii favorabile, pe de o parte înmulţirii ei puternice, şi, pe de altă parte, creşterii acţiunii ei negative. S-a constatat astfel că bacteria se dezvoltă exploziv şi devine virulentă la temperaturi sub 25 grade, adică tocmai la acele temperaturi care există în frigiderele atît de răspîndite în ultimele decenii. Corelînd acest fenomen cu sporirea ponderii alimentelor crude în dieta cotidiană şi generalizarea conservării alimentelor la frig, obţinem astfel seria de cauze care a dus la apariţia unor adevărate epidemii de enterocolite, generate de o bacterie pînă nu demult inofensivă. Se vădeşte astfel cum un microb obscur a putut să profite de condiţiile de viaţă ale omului modern, devenind activ şi virulent; în aceste condiţii omul este obligat să îşi schimbe atitudinea faţă de bacterii, faţă de modul lor de viaţă, la limită faţă de propriul său mod de viaţă, pentru a inventa noi forme de apărare, noi mijloace defensive în faţa agresiunii acestora.

NOI EPIDEMII ŞI NOI ENIGME

În august 1976, mediile medicale constatau cu surprindere apariţia unei epidemii ciudate pe care nu ştiau nici cum s-o combată şi nici cum s-o clasifice. Ea s-a declanşat în timpul unui congres care a avut loc la hotelul „Bellevue Stradford" din Philadelphia, afectînd 180 din cei 250 de participanţi la forum. Este vorba de o pneumonie fulgerătoare, care a dus la moartea rapidă a 29 dintre bolnavi. Era prima manifestare a bolii denumită de atunci gripa „legionarilor" (datorită faptului că unii participanţi la Congres erau membri ai unei organizaţii numite „Legiunea americană", boală care avea să facă apoi numeroase victime. De-abia în 1979 a fost identificat agentul acestei boli, o bacterie numită ulterior „legionelle pneumophila". Aceasta trăieşte în apă, dar, pînă la evenimentul amintit, nu se dovedise niciodată că ar fi virulentă. Se pare că proliferarea ei s-a datorat mediului favorabil din conductele umede de condiţionare a aerului, mediu care i-a oferit condiţii de înmulţire rapidă şi, în acelaşi timp, a dezvoltat capacităţile ei distructive. Cu toate acestea, nici pînă astăzi cercetătorii nu au reuşit să dezlege mecanismele care au condus la transformarea unei bacterii inofensive, cu care omul s-a aflat adeseori în contact, într-un agent malefic, generator de epidemii cu efecte devastatoare.

În ianuarie 1980, la o clinică din New York o femeie a murit, în cîteva ore, din cauza unei septicemii provocată — paradoxal — de folosirea unui tampon igienic ginecologic. Au urmat apoi alte decese provocate de aceleaşi cauze. Se pare că, pe ansamblul teritoriului american, se înregistrează circa 4 000 de cazuri anual de asemenea şocuri toxice (dintre care 88 la sută mortale) provocate de proliferarea bruscă a stafilococului auriu, proliferare favorizată de folosirea excesivă a unor tampoane sterile, tampoane care duc la dispariţia anticorpilor secretaţi de organismul uman. Se pare că firmele producătoare de materiale de bandaje sterile şi alte produse cu caracter farmaceutic, în goana lor după profit, prinse în vîrtejul campaniilor publicitare, au supralicitat cantitatea de substanţe cu efect sterilizant, ajungînd la efectul contrar, adică la distrugerea rezervelor imunitare, a substanţelor defensive produse de organismul uman. Acelaşi efect negativ, datorat utilizării excesive a unor materiale igienizante a fost constatat şi în cazul herpesului genital, de care suferă 10 la sută din populaţia americană. Folosirea abuzivă a materialelor atît de ademenitor prezentate de reclamele respective a dus în final la scăderea rezistenţei organismului, la anihilarea mijloacelor de protecţie specifice lui, la sporirea spectaculoasă a unor boli şi epidemii necunoscute sau considerate a avea, pînă în ultimele decenii, o sferă limitată de acţiune. Printre specialişti cîştigă teren opinia că toate aceste îmbolnăviri se datorează unor dereglări imunitare „cîştigate", fenomen considerat a fi specific societăţii americane (de remarcat că bolile respective nu au fost înregistrate în celelalte ţări occidentale), societate supusă mirajului, reclamelor, fascinaţiei exercitate de produsele prezentate cu mare pompă ca cele mai noi, cele mai bune, cele mai eficiente ş.a.m.d. Pe acest fond, a fost posibilă apariţia acestor epidemii şi

alături de ele, a celei mai spectaculoase boli a acestui sfîrșit de secol, boală ce depășește, prin implicațiile ei, cadrele strict medicale, devenind un fenomen social cu ample ramificații — SIDA.

DE LA O MALADIE, LA O ADEVĂRATĂ PSIHOZĂ

„Sindromul imunodeficitar dobîndit" a declanșat în ultimii 4 ani o adevărată psihoză, mai ales în țările occidentale, în care opinia publică era convinsă că singura boală care mai trebuie învinsă, pentru a se elibera de amenințarea suferinței, este cancerul. După opinia specialiștilor, virusul căruia i se atribuie această boală a existat în stare latentă în mediul ambiant al omului, pînă în momentul în care a devenit virulent datorită unor mutații care au favorizat înmulțirea lui, mutații legate de marile concentrări urbane, de noile medii de viață. În prezent progresia bolii este explozivă, ea avansînd într-un procent de sută la sută pe an, în condițiile în care, pînă în prezent, nu a fost descoperită nici o modalitate de limitare a răspîndirii ei sau de tratare.

Înainte de a trece la discutarea fenomenelor specifice acestei maladii nu este lipsit de interes să urmărim implicațiile ei în mentalitatea opiniei publice occidentale, efectele psihologice pe care le-a avut răspîndirea acestei „ciume" a secolului XX. În mod paradoxal, în SUA, în loc ca boala să stîrnească înțelegere și compasiune, ea a declanșat un val represiv și chiar o adevărată criză de xenofobie. Mulți dintre părinți au cerut, spre exemplu, ca acei copii ai căror membri din familie sînt bolnavi de SIDA sau seropozitivi (ceea ce nici nu înseamnă o amenințare prea mare, deoarece numai 10 la sută din cei găsiți seropozitivi sînt potențiali bolnavi de SIDA) să fie eliminați din școli și grupați în clase sau chiar școli aparte. Nu au lipsit nici voci care au solicitat ca cei bolnavi de SIDA să fie exilați undeva, în zone izolate sau pe insule. Practică absurdă, amintind de mediile medievale! Și mai ridicolă este atitudinea unui judecător din Indianapolis care a retras unui tată divorțat, victimă a acestei boli, dreptul de a-și vizita fetița sa de doi ani — și aceasta în ciuda argumentelor aduse de medici care au subliniat că virusul nu se transmite decît prin contacte sexuale sau sangvine. Tot o reacție absurdă a fost și aceea a lucrătorilor unei bănci din Miami care au cerut destituirea unui coleg de-al lor, suspect de a fi bolnav de SIDA.

O altă dimensiune a acestei psihoze sociale este dată de revigorarea unor concepții cu caracter rasist; astfel numeroși studenți africani au fost expulzați din unele țări occidentale sub motivul că ar fi purtători ai virusului sau, adeseori, în mod abuziv, sub motivul că vin din țări în care a fost identificat acest virus. Acest lucru a stîrnit numeroase proteste din partea studenților, funcționarilor, oamenilor politici africani care au atras atenția, pe bună dreptate, că aspectele medicale nu trebuie confundate cu cele ideologice și că existența acestei boli afectează în egală măsură pe cetățenii din Africa, Europa și America.

SE NAȘTE O CERTITUDINE

În anii '80 medicii americani de la Centrul de combatere a maladiilor din Atlanta, descopereau o boală necunoscută pînă atunci, manifestată printr-o febră periodică, stare de rău generală, inapetență, scădere în greutate, transpirații nocturne, diaree apoase și tumefierea ganglionilor, în special la gît și subțiori. A fost considerată pe rînd mononucleoză infecțioasă, hepatită epidemică sau o formă nouă de leucemie. Dar înmulțirea cazurile, extrem de rapidă — dublarea la 7—8 luni — a alarmat lumea medicală, declanșînd un studiu clinic aprofundat. De la început, s-a remarcat prezența bolii la bărbați relativ tineri. Simptomelor observate li s-au adăugat altele: greutatea în respirație, tuse uscată prin pneumonii care nu cedează la nici un antibiotic, scăderea vederii pe retinite, dar mai ales tulburări nervoase periferice, cu pareze ale membrelor inferioare, pierderea memoriei pînă la demență. Numeroase semne de întrebare se nășteau din apariția pe gambe a unor erupții în formă de plăgi de culoare violacee. În ciuda tratamentului evoluția era gravă: mortalitatea 70 la sută. Deși oamenii își ascundeau viciul, s-a putut constata că peste 70 la sută din cazuri erau homosexuali, locuind în orașe, iar 17 la sută toxicomani de ambele sexe. S-a apelat, firește, la analizele de laborator care au adus primele date obiective: „scăderea numărului leucocitelor (globulele albe) pe seama limfocitelor, celule cu rol esențial în lupta antiinfecțioasă și antitumorală. Grație acestui complex de manifestări, bizara boală, survenind la indivizi pînă atunci sănătoși, a fost denumită Sindromul imunodeficitar dobîndit, prescurtat SIDA. Fondul bolii este pierderea imunității, dar simptomele sale majore, de tip infecțios, sînt consecința lipsei de apărare. În aceste condiții, o serie de germeni, pînă atunci pașnici, profită de starea precară, multiplicîndu-se în organismul bolnav. Incubația este lungă: de la cîteva luni, la cinci ani. De-a lungul istoriei marile epidemii și-au avut agentul lor de transmitere: țînțarul — la malaria care a făcut ravagii în Imperiul roman; șobolanul și puricele lui — la ciuma care a decimat Europa medievală; păduchele — la tifosul exantematic al războaielor. În cazul acestei maladii periculoase, practic fără apărare, s-a considerat ca foarte probabilă transmiterea unui agent infecțios prin contact sexual, pe cale intravenoasă (la cei ce se drogau) și prin sîngele transfuziilor. Cercetările au fost declanșate imediat, mai ales că microscopia electronică a leziunilor organice sugera originea virală. Prima vizată a fost grupa retrovirușilor, care provoacă leucemii la feline și rozătoare, păsări, vaci, maimuțe și om, după cum stabiliseră nu cu mult timp în urmă medicii japonezi. S-a trecut la izolarea simultană a aceluiași virus existent în limfocitele și sîngele bolnavilor, în salivă și în spermă, timus și creier. O echipă de medici din S.U.A., l-a denumit HTLV III, de la inițialele cuvintelor: virus, human, limfotrop, al celulei T. În paralel, specialiștii de la institutul Pasteur, l-a numit LAV: virus asociat limfodenopatiei. Cercetările ulterioare au pus în evidență faptul că virusul nu este numai limfotrop, ci și neurotrop, înmulțindu-se în sistemul nervos central, ceea ce explică dereglările psihice la mai toți bolnavii. Desigur, datele furnizate de către Organizația Mondială a Sănătății privind evoluția SIDA pe plan mondial vor fi modificate acum. De altfel, ele se modifică de la o lună la alta. Totuși, pînă în prezent au fost identificate circa 10 milioane de cazuri în peste 100 de țări. Potrivit unui raport al OMS majoritatea cazurilor au fost depistate în Statele Unite (după unele surse circa 1,5 milioane), 50 000 de cazuri sînt semnalate în 18 țări africane, 4647 în Europa, 1102 în Brazilia, față de 400 în Oceania etc. În Statele Unite, de pildă, se apreciază că această boală este principala cauză a mortalității bărbaților între 30—40 de ani, întrecînd cu mult infarctele cardiace și accidentele rutiere.

LUPTA ÎMPOTRIVA SIDA

Pentru diagnosticul maladiei, se foloseşte acum depistarea prin metoda Elisa, a anticorpilor pe care organismul îi creează pentru lupta împotriva virusului. Analiza este pozitivă sută la sută la cei bolnavi, dar într-o proporţie mare şi la grupele de risc: homosexuali, drogaţi, membri de familie aparent sănătoşi. Rezervorul de virus a fost descoperit la maimuţele ecuatoriale. Controlul sîngelui (ca şi la hepatita de tip B) la centrele de transfuzii îndepărtează la timp donatorii periculoşi. Deocamdată, realizările în acest domeniu sînt legate de stoparea transmiterii bolii pe anumite căi, mai cu seamă pe cea principală — sîngele. Specialiştii japonezi de la Universitatea niponă Yamaguti şi compania „Asahi Kasei" au construit un filtru — format dintr-o membrană cu mai multe straturi, sub formă tubulară, prin care plasma sanguină poate trece, dar reţine viruşii, mai ales cei care provoacă SIDA şi pneumonia. Mebrana este construită dintr-o fibră extrafină din bumbac. Diametrul microcelulelor sale este de 20—50 de nanometri (miliardime de milimetru), în timp ce dimensiunea virusului SIDA este de 90 nanometri. Profesorul Nakoi Yamamoto, de la respectiva universitate, a declarat că sîngele prelevat de la un bolnav de SIDA şi trecut prin acest filtru este curăţat practic în întregime de virus. De asemenea, profesorul francez Luc Montagnier a izolat pentru prima dată virusul maladiei. Se pare că virusul HIV1 sau VIH1 sînt răspunzători de SIDA. Echipa lui Max Essex a depistat un al treilea virus dar care, după părerea unora, nu ar fi patogen. Există în continuare divergenţe în privinţa rolului patogen al acestor viruşi. „Într-adevăr, mărturiseşte prof. Luc Montagnier, am izolat un al doilea tip de virus HIV2. El se deosebeşte de HIV1 şi în schimb se aseamănă cu virusul maimuţei pe care îl denumim SIV (sau STLV3). Echipa condusă de Max Essex a izolat virusul HTLV4. Ei afirmă că acesta nu dă SIDA, ci numai seroconversiune. Teoria lor este că HTLV4 nu poate fi geamăn cu SIV şi că este văr primar al HIV2: HTLV4 este foarte apropiat de virusul maimuţei sau chiar identic. După studiile făcute în Africa de echipa lui Max Essex, nici un anticorp specific al acestui virus nu a fost izolat la bolnavii afectaţi de SIDA. Consider, spunea savantul francez, că am demonstrat rolul patogen al HIV2: noi l-am găsit la bolnavi de SIDA. Numărul de purtători asimptomatici este mai ridicat decît cel al bolnavilor, ca şi pentru HIV1. Nu este surprinzător că se găsesc mai multe persoane infectate de virus şi puţini bolnavi. Mai ales cînd le aflăm la începutul epidemiei. Unii cred că HTLV4 găsit ar fi o contaminare de laborator cu un virus al maimuţei SIV şi că nu există HTLV4"

Datorită evoluţiei „galopante" a acestui nou flagel care face ravagii în primul rînd în ţările în curs de dezvoltare şi în zonele subdezvoltate ale lumii, OMS a situat combaterea acestui fenomen printre priorităţile sale. Din păcate, aşa cum s-a văzut, rezultatele sînt încă departe de a fi satisfăcătoare. Se încearcă interferonul şi suramina, fără rezultate prea încurajatoare. Deocamdată, măsurile esenţiale sînt cele preventive: izolarea bolnavilor (unii au emis părerea ca bolnavii de SIDA ar trebui să fie izolaţi în colonii ca cele destinate leproşilor), supravegherea grupelor de risc şi a membrilor familiei, controlul riguros al donatorilor de sînge, folosirea seringilor individuale. Specialiştii, participanţi la Congresul de la Washington, au emis părerea că un vaccin eficace împotriva SIDA ar putea fi pus la punct abia în următorii cinci ani. Speranţele în acest vaccin sînt justificate, întrucît calculînd pe baza progresiei actuale, cifra probabilă a bolnavilor de SIDA în anul 2000 va fi între 30 şi 50 de milioane. Eforturile organismelor specializate, în special ale OMS sînt conjugate cu cele pe plan naţional, mai cu seamă în domeniul cercetării. Şi în acest caz se pune cu acuitate problema fondurilor. Într-adevăr, se cheltuiesc milioane de dolari în vederea cercetării, dar sumele sînt, ca şi în cazul altor maladii, insuficiente. Jonathan Mann, medic american care conduce echipa OMS de la Geneva însărcinată cu urmărirea SIDA, a declarat: „În esenţă credem că toate ţările sînt afectate, mai mult sau mai puţin de epidemia SIDA. Cu adevărat important este ca oamenii să-şi dea seama că aceasta constituie o problemă generală şi că, în cazul fiecărei ţări, nu se mai pune problema prezenţei sau absenţei, ci doar a răspîndirii ei." OMS a elaborat o strategie globală, sprijinită de statele membre. Ea constă în principal în susţinerea programelor naţionale de preîntîmpinare a SIDA. În prezent, OMS colaborează în acest sens cu peste 35 de ţări în curs de dezvoltare la elaborarea, planificarea şi aplicarea programelor lor naţionale. Se aşteaptă ca acest număr să crească la 70 pînă la sfîrşitul acestui an. Celălalt aspect al strategiei implică programe de coordonare globală. În acest sens trebuie amintit că au fost organizate şi se organizează în continuare o serie de reuniuni în cadrul cărora au fost dezbătute subiecte cum ar fi virusul HIV, programele de protejare împotriva HIV, precum şi modalităţile de transmitere. De asemenea, o serie de ţări, ca de pildă R.F.G., au luat măsuri de ordin, am zice, administrativ. Ele se referă la împiedicarea tuturor persoanelor suspecte de a fi purtătoare ale virusului SIDA de a intra în ţară. Ministrul federal de interne al R.F.G., Friederich Zimmermann, a arătat că pentru această măsură este suficientă doar bănuiala întemeiată, şi nu neapărat dovada infestării — ceea ce evident este abuziv. Asemenea măsuri au fost luate de către alte state, dar ele nu comportă decît un act preventiv, la care se adaugă sfaturi medicale privind prevenirea transmiterii virusului.

Publicaţii din toată lumea redau mărturiile unor bolnavi care şi-au descris în amănunt suferinţele sau fotografii ale unor celebrităţi (ca actorul Rock Hudson, omul cu „sănătatea de fier" care se topea de la un an la altul). În Franţa o emisiune TV de largă audienţă a prezentat mărturisirile unui bolnav de SIDA. Mijloacele de informare în masă au consacrat programe ample explicării acestui fenomen, analizării cauzelor sale, prevenirii difuzării maladiei. Treptat ne îndreptăm spre momentul de depăşire a şocului iniţial, de înţelegere a situaţiei reale şi, implicit, de renunţare la „mitologia" ieftină cu care această boală a fost înconjurată, de identificare a unor soluţii medicale şi a unor atitudini sociale în măsură să permită frînarea răspîndirii galopante a maladiei, găsirea unor tratamente sau chiar vaccinuri, acceptarea ei ca o realitate, evident nedorită, a acestui sfîrşit de secol. Vor mai trece însă ani, decenii pînă cînd şi această maladie va deveni o amintire a trecutului, un fenomen revolut, un nume cu rezonanţe ciudate pentru oamenii civilizaţiei mileniului III, preocupaţi desigur cu alte probleme, mai complexe, mai imprevizibile, mai ciudate...

Grupaj realizat de
MIHAI COMAN şi ALEXANDRU IANCU

O întrebare inedită

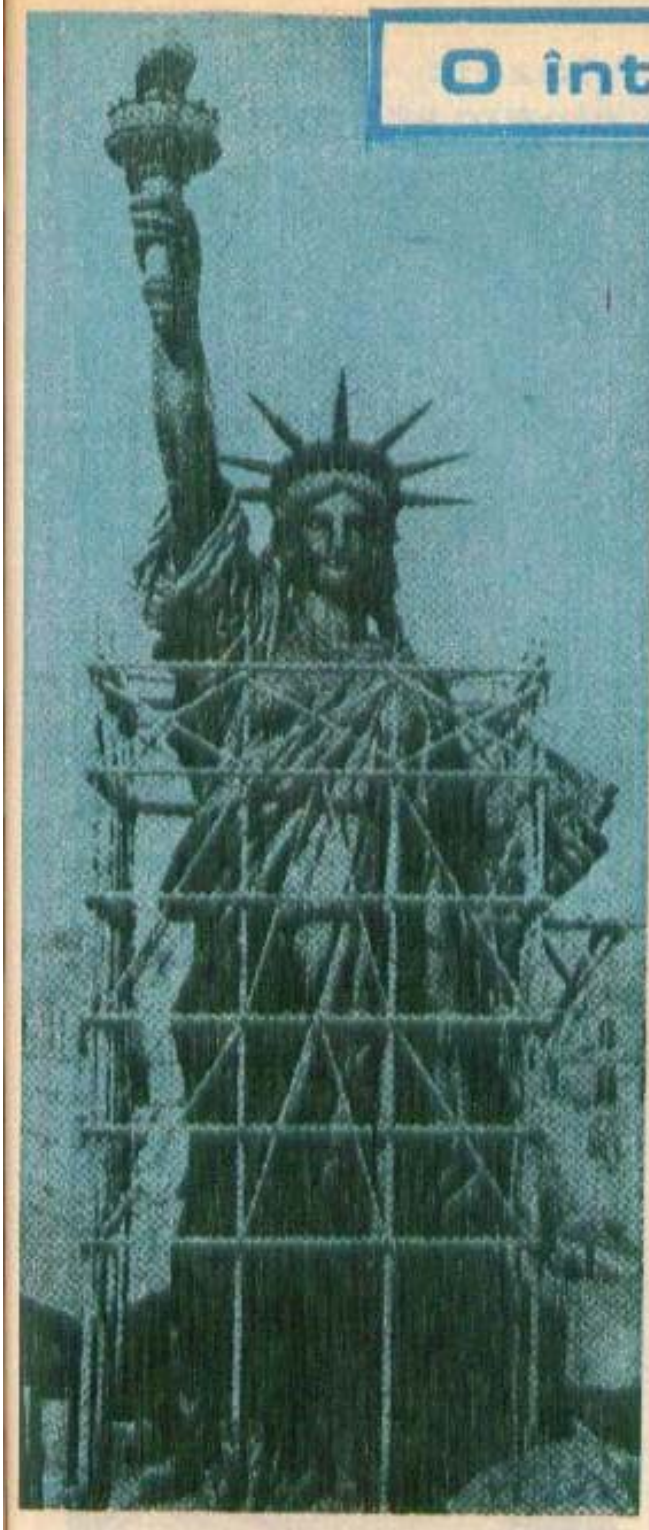

Construcţia impunătorului monument ce domină somptuos de mai bine de un secol în portul New York, monument cunoscut în toată lumea sub numele de „Statuia Libertăţii", are la origine ideea profesorului şi juristului Edouard René Lefebvre de Laboulaye de a se realiza o statuie simbol a prieteniei franco-americane. Profesorul a comandat sculptorului Frèdèric Auguste Bartholdi un asemenea monument care, la început, a fost conceput într-o formă total diferită de cea de astăzi.

Pe parcursul elaborării proiectului statuii şi mai cu seamă după un sejur în America, sculptorul Bartholdi renunţă la cea mai mare parte din ideile iniţiale. Astfel în toamna anului 1871 este definitivat un prim proiect intitulat „libertatea luminînd lumea", modelul acestui monument ce urma să fie amplasat în Bedloe's Island fiind realizat din lut şi măsurînd mai întîi 1 metru şi apoi modesta înălţime, comparabil cu originalul, de 3 m. Atît în Franţa, cît şi în Statele Unite sînt organizate mai multe campanii în vederea strîngerii fondurilor necesare construirii statuii. Aceste campanii sînt susţinute de nenumărate personalităţi ale vremii, precum John W. Eorney şi Joseph Pulitzer. Este organizată, special în acest scop, o loterie şi, în sfîrşit, în 1881 se anunţă că a fost strînsă suma de 400 000 de dolari, cît era necesar pentru transpunerea în viaţă a proiectului monumentului.

Practic, un lucru deloc uşor cum se va vedea, sculptorul şi colaboratorii lui avînd de întîmpinat serioase dificultăţi de natură tehnică. Aşa cum arătam la început, o singură idee a fost păstrată din proiectul iniţial, aceea potrivit căreia statuia urma să reprezinte o femeie învesmîntată într-o mantie lungă şi purtînd în braţul ridicat o torţă. Cum dimensiunile statuii erau foarte mari, trebuia găsită şi o altă soluţie decît aceea a turnării ei din bronz, metal foarte greu. Bartholdi a apelat atunci la inginerul Gustave Eiffel, cunoscut pentru colosul ridicat pe malurile Senei. Acesta propune realizarea unui schelet metalic, pe care să fie amplasate plăci din cupru. Sute de meşteri artizani vor lucra la modelarea respectivelor plăci, în număr de circa 300 şi la montarea lor pe o osatură ce cîntăreşte peste 90 800 kilograme. La începutul anului 1884 capul statuii se ridica deja peste acoperişurile Parisului, iar la 4 iulie, în acelaşi an, statuia întreagă este remisă cu mare pompă Statelor Unite, de către poporul francez, de faţă la eveniment aflîndu-se şi Ferdinand de Lesseps, conducătorul lucrărilor de construcţie a Canalului Suez şi iniţiatorul proiectului Canalului Panama, preşedinte al Uniunii franco-americane.

Ambalată în circa 200 de lăzi uriaşe, statuia pleacă spre Statele Unite în decembrie 1884. Circa 250 tone de metal şi lemn sînt transportate cu camioane speciale de la atelierele firmei Gaget, Gauthier et Cie la gara Saint — Lazare, de aici lăzile, încărcate în 70 de vagoane, sînt aduse la Rouen, unde au fost îmbarcate pe nava de război „Isere", cu destinaţia Statele Unite ale Americii. Ajunsă aici statuia este amplasată pe insula ce purta numele fostului ei propietar, valonul Isaac Bedloe, insulă rebotezată în 1956 „Liberty".

La 22 octombrie 1886, preşedintele Grover Cleveland prezidează ceremonia de inaugurare a statuii, ce străjuie şi astăzi rada portului New-York de pe un promomptoriu înalt de 20 de metri, în formă de stea, de fapt vestigiul unui vechi fort, amenajat în perioada 1806—1811, pentru a preîntîmpina un eventual atac dinspre ocean, construcţie cunoscută sub numele de Fort-Wood şi dezafectată în 1877 pentru a face loc statuii, ce se înalţă impunătoare la 93 de metri deasupra mării.

Toate aceste fapte care privesc istoricul construcţiei statuii, modul în care au fost colectate fondurile, tehnicile folosite, debutul şi desfăşurarea lucrărilor de construcţie, campaniile de presă, voiajul statuii, dimensiunile sale gi-

gantice au trecut recent, cu prilejul aniversării centenarului monumentului, într-un plan secund, presa de pretutindeni, cinematografia, televiziunea oprindu-se pe larg asupra unui alt element aproape nesemnificativ la prima vedere, în fapt un amănunt de culise: al cui este chipul reprezentat de statuie? Specialiştii care au cercetat primele proiecte realizate de Bartholdi au descoperit modele ce reprezentau o femeie deosebit de frumoasă, atrăgătoare. Adîncind căutările s-a ajuns la concluzia că acest chip o reprezintă pe Jane Baks, prietena şi apoi soţia sculptorului. Bartholdi s-a căsătorit cu această fată, al cărei chip a vrut să-l lase nemuritor, chiar în perioada cînd statuia se afla în construcţie. De ce atunci a schimbat în final trăsăturile fine, ale portretului iniţial cu noul chip al statuii, aşa cum este cunoscut el astăzi tuturor, un chip sobru, marcat chiar de trăsături severe? Pe cine înfăţişează deci statuia?

Răspunsul dat la această întrebare a fost acela că mama a învins iubita. Iubirea purtată prietenei sale, devenită apoi soţie, a fost învinsă de dragostea şi de puternicul sentiment de respect pentru mama care l-a adus pe lume şi l-a crescut singură pe Bartholdi. Practic, sculptorul ia chipul mamei şi-l întruchipează într-un mare monument pe care-l dedică iubitei. Un compromis al dragostei. Cu trei zile înainte ca statuia să fie revăzută în haină nouă, după ce a fost restaurată, înaintea centenarului, sărbătorit toamna trecută, a fost prezentat la New York un film care reconstituie toate întîmplările de acum o sută şi mai bine de ani, legate de construcţia monumentului. Filmul în care joacă cunoscuţii actori Frank Lengl — Bartholdi, Karin Tyze — Jane Baks, George Kenedy — Gustave Eiffel se încheie trist, ca şi viaţa celor plecaţi, spre lumea nouă, împinşi de mirajul fericirii: mama sculptorului, cea care împrumutase propriile trăsături chipului libertăţii, moare înainte de a vedea împlinită opera fiului său, înainte de a se vedea strălucind imortalizată în masivitatea metalică a impozantului monument.

NICOLAE MILITARU

Mozaic cinematografic

Kim Basinger, considerată noua Marlyn Monroe a Hollywoodului.

Lin Daiyu, una din interpretele principale ale filmului serial în 38 de episoade „Visul din Pavilionul roşu", realizat de Televiziunea chineză.

CAZURI ȘI NECAZURI ÎN DRAGOSTE

Începeam, într-unul din numerele „Scînteii tineretului" din toamna lui 1986, acest dialog cu tinerii noștri corespondenți. Din start ne propuneam nu un dialog *ex catedra*, ci unul de la aceeași altitudine a nedumeririlor, dintr-un motiv cît se poate de lesne de înțeles: în privința dragostei, a necazurilor și împliniriilor generate de ea, a situațiilor de viață pe care le iscă, nu există rețete. Nu pot fi găsite soluții salvatoare prestabilite. Fiecare „caz" își este propria sa cheie și propria sa enigmă. Cel mai complex, cel mai luminos, cel mai vijelios sentiment omenesc, făcînd să înflorească trandafiri într-o inimă aridă și pîrjolind și uscînd un suflet tumultuos, transformînd o fire de exactități într-una de visător, înălțînd la dimensiuni de generozitate și eroism suflete pitice, DRAGOSTEA deci nu-și are, decît în foarte mică măsură, ecuații stabile, aplicabile fără greș la mai multe întîmplări ale sufletului. Din acest motiv, lunga și intensa noastră corespondență cu adolescenți și tineri din întreaga țară s-a transformat treptat, treptat într-un schimb de meditații despre viață. Scopul — să ne scoată din impas atunci cînd se poate, să alăture, printr-o solidaritate a neîmplinirii, pe cei ce suportă complexul trădării, să transforme în rațional oluri adolescente de o clipă, ce par fără ieșire.

Am încercat să facem educație sentimentală? Mai degrabă am încercat să familiarizăm pe mulți dintre corespondenții noștri cu acel vechi, antic, etern uman exercițiu al cunoașterii de sine. Acel nosce te ipsum fără de care orice descoperire pe lună este ridicolă. Marile descoperiri pe suflet, pe suprafața planetei interioare sînt la îndemîna oricărui tînăr, iar dragostea este puntea cea mai directă către noi înșine. Iubind, începem să existăm cu adevărat. Primele suferințe în dragoste sînt uneori indiciul începutului maturizării, cunoașterii mecanismelor complicate ale vieții noastre interioare. Iar dacă dragostea înseamnă mai ales bucurie și înălțare sufletească, înnobilare prin redescoperirea ființei tale în cel căruia-i conferi aureola iubirii eterne, cu atît mai mult afirmația este valabilă. Dacă dragostea nu e, nimic nu e grăiește un text vechi, de mii de ani, preluat de regretatul Marin Preda în finalul romanului „Cel mai iubit dintre pămînteni".

Dintre sute de scrisori...

MARIA: „Aveți în fața dumneavoastră zeci de epistole. Fiecare poartă amprenta unei neliniști, semne de întrebare ori suișul anilor noștri tineri. Printre acestea este și scrisoarea mea. O confesiune? Un gînd venit de departe, din adîncurile sufletului? Nu știu! Vreau să vorbesc despre noi, adolescenții, despre visul, despre dragostea noastră. Despre toți aștrii, meteoriții ori cometele ce ne formează universul. Mă numesc Maria și sînt „mate-fiziciană" (denumire ce desemnează elevii clasei de matematică-fizică ai unui liceu cu vechi tradiții). Desigur, m-aș putea folosi de ecuații cu „n" necunoscute, de derivate ori formule „șablon". Dar ar însemna să mă ascund, să-mi pierd sinceritatea în spatele matricelor sau al legilor optici. Să nu fiu eu. De aceea am cules pe rînd cuvintele, le-am sărutat și le-am dăruit tuturor. Alături de toată poezia unei ființe care iubește viața, iar căpruiul ochilor ei se închină în fața frumuseților acestei vieți. Aș vrea să vă vorbesc despre dragoste. Cîndva am găsit-o. Dar timpul cerne uitare. Despărțirile, cît sînt ele de dureroase, rămîn undeva în urmă. Îți dorești mereu fericirea pierdută. Noi, adolescenții, știm cel mai bine să ne plimbăm mînă în mînă pe sub crengile încărcate de albul florilor, să ne fie dor de alint, de privirea ce mîngîie și spune atîtea. Aș vrea să iubesc așa cum am uitat s-o fac. Să prind tot soarele în mîini și să-l dăruiesc, iar pe obraji să curgă încet picurii de ploaie. Picuri de ploaie îmbrățișînd urmele sărate ale lacrimii. Lacrimi de fericire că l-am găsit, că peste tot golul lăsat de o despărțire se așternu urme proaspete. Aripa unui sărut. Aștept. Un semn, semnul fericirii. Aștept să-mi sînt inima-n palmă la simplul apel al telefonului. Să-mi rog scrisorile să vină. Să-mi rog somnul să viseze. Aștept! P.S. Aș vrea să rămîn doar Maria, o necunoscută printre alte mii. Fără identitate, fără oraș. O simplă mesageră a tinereții, a dragostei".

Veți rămîne Maria! Adresa, minuțios caligrafiată pe plic o păstrăm pentru noi, „ecuație de gradul următor" pentru posibile reveniri și dorințe exprimate de dialog. „Mate-fiziciana" din dumneavoastră se exprimă fără economie de gingășii stilistice, iar sufletul nu plătește tribut regulilor de trei simplă sau de doi complicată. Informați, ca de atîtea ori, prejudecata profesiilor, prejudecata existentă din păcate, ca și cînd meseria de visător s-ar învăța la școală. Sînteți o structură romantică și vă stă frumos: ușor înduioșată de o dramă care mai mult nu există decît există, ușor înlăcrimată de un iubit care trebuie să revină, după ce vi se pare că v-a părăsit, ușor singură, ușor tristă, ușor obosită de ecuațiile prea simple ale matematicii din liceu, ușor doritoare de alte ecuații, cu trimitere

spre suflet şi rezolvare pe sub castani înfloriţi. Vor veni şi scrisorile, va zbimiţi într-un fel anume şi telefonul, somnul vă va aduce visele tulburătoare. Puţintică răbdare, stimată mesageră a tinereţii şi dragostei!

CRISTINA D. „Dacă nu v-am scris pînă acum asta nu înseamnă că sînt timidă. Nu. Ba chiar îndrăzneaţă şi plină de viaţă. Am 15 ani, brunetă cu ochii albaştri spre verzi şi am cunoscut ce este dragostea. Un băiat, T., mi-a cerut prietenia. Eu i-am acceptat, dar totul între noi s-a spulberat ca un nor de praf îngrozitor de repede datorită unei fete. D. Eu m-am îndrăgostit de unul G., dar şi pe acesta l-am părăsit cu inimă de piatră. Acum a apărut în calea mea un băiat C., dar ceilalţi doi, T. şi G., s-au întors cu durere în suflet la poarta inimii mele şi sînt rugată cînd de unul cînd de altul să mă-mpac. Eu îi iubesc dar nu pot rămîne cu toţi trei. Dar mai bine să vi-i descriu: T. – fermecător, dar vagabond; G. – fermecător, dar mincinos, nu-şi ascultă părinţii şi este vagabond; C. – frumos cu ochii albaştri ca bolta cerească, bun la suflet, cuminte, nu este vagabond.

Acum vă rog să mă sfătuiţi pe măsura descrierilor făcute ce să fac. Vă rog să nu-mi publicaţi decît numele, nu şi localitatea pentru că s-ar putea ca tata să citească ziarul şi să vadă."

Să vadă ce? Că aţi cunoscut dragostea la 15 ani? Din luna cu care începeţi să epuizaţi alfabetul, am impresia că nu-i nici pe departe vorba de dragoste. Că sînteţi îndrăzneaţă şi plină de viaţă asta se cam vede la prima ochire. Că aveţi inimă de piatră sau de beton armat nu sîntem convinşi. Luaţi-o blînd, cu mai multă chibzuinţă, că e vreme pentru toate. Pe care să-l alegeţi din cei trei, din care doi sînt fermecători-vagabonzi şi unul frumos şi nevagabond? Morala şi un pic de prudenţă (în condiţiile în care declaraţi că-i iubiţi în mod democratic, fără părtinire pe toţi trei!) l-ar indica pe ultimul. Dar ştim noi totuşi spre care vă dă ghes pîrdalnica de inimă aprinsă şi iute sfinitorul călcîi? Pentru o discuţie serioasă, pe probleme de viaţă, v-aş sfătui să-l alegeţi pe al patrulea. Pe tatăl dumneavoastră. Sînt convins că o discuţie sinceră ar fi de folos amîndurora: ei să-şi cunoască mai îndeaproape fiica, aflată, iată, la vîrsta unor insurmontabile întrebări, iar dumneavoastră să vă alegeţi cu o îndrumare înţeleaptă. Da?

DAN SORIN IONESCU, Timişoara: „Îmi pare rău că am ajuns pînă la vîrsta de 23 de ani şi nu mă pot descurca singur, ci trebuie să apelez la dumneavoastră. Într-o anumită împrejurare am cunoscut-o pe Liliana. Ce-i drept, gusturile nu se discută, dar nu-i numai părerea mea ci şi a altor prieteni, fata e foarte frumoasă, blondă cu ochi căprui, studentă şi ea tot la o facultate a Institutului politehnic timişorean, redactor al revistei studenţeşti din centrul nostru universitar. Nu ştiu cum s-a întîmplat şi ce s-a întîmplat cu mine fiindcă m-am îndrăgostit cum se spune la prima vedere. Iată că deşi nu cred că există o astfel de dragoste, am găsit fata care emană o astfel de căldură încît mi-a topit gheaţa din inimă. Deşi fusesem avertizat că n-am şanse (nu ştiu de ce fiindcă am 1,85 m, 75 kg, brunet, sportiv, ochi albaştri) am început s-o ard mereu în faţa ochilor. Mă comportam ca un adolescent la prima iubire. O visam mereu, iar la cursuri, la seminarii, la proiecte obţineam note mai mici. Căutam mereu s-o întîlnesc, eram în panică, ştiam de la colegi tot ce face, tot ce gîndeşte. Cu mine se purta frumos, povestea nemaipomenit, mă fascinase complet. Din păcate nu m-am putut face înţeles. Mă tratează ca pe un prieten oarecare. În jurul ei se învîrt o serie de pretendenţi căutînd să-i cucerească inima, dar pînă acum nu pare să iubească pe cineva. Ştiţi ce mi-a spus într-o zi? Că unicul lucru unde ne asemănăm este scrisul: un scris de repetenţi! Nici vorbă de aşa ceva. Amîndoi avem rezultate bune la învăţătură. Ce să fac?

Vă rog, întindeţi o mînă de ajutor unui student care luptă cu sesiunea, cu căldura şi mai ales cu dragostea".

Cinstit să fiu, mă aşteptam la mai multă maturitate din partea dumneavoastră. Nu pentru că sînteţi student, dar la 23 de ani începi să ştii ce ai de făcut cînd te îndrăgosteşti de-o fată. De pildă — ceea ce este foarte la îndemînă — să-i spui acest lucru. Să-i spui, găsind o modalitate mai directă sau mai ocolită, că o iubeşti. Testarea asta prin prieteni, ocolişurile interminabile, urmărirea „din avion" cînd învăţaţi în acelaşi amfiteatru, mi se par ridicol de nepotrivite în condiţiile în care inima dumneavoastră nu are nici un dubiu asupra sentimentului ce-o stăpîneşte. Apoi — iar aici chiar că-i vorba de-o anume superficialitate — cine v-a spus dumneavoastră că dacă aveţi 1,85 m şi nu ştiu cîte kilograme, gata, orice fată, studentă sau nestudentă, cade-n brînci pentru a vă atinge vîrful adidasului? Mă rog, aveţi şi o pereche de ochi albaştri! Sînteţi fortoş (sportiv!)! Şi?! Nu cumva fata, ştiind-vă această părere despre dumneavoastră şi despre ce calităţi trebuie să impună un sentiment (cam de suprafaţă toate) se ţine deoparte şi se face că nu vă observă dragostea ce vă încearcă? Programaţi o sesiune rapidă de examene cu propria dumneavoastră conştiinţă şi mergeţi iute la fată să-i spuneţi ceea ce atît aţi ocolit să-i spuneţi.

ANCA MUREŞAN, Cluj-Napoca: *„Sînt elevă la Liceul „Emil Racoviţă" din localitate. Aş vrea să vă spun tot ce mă nelinişteşte cît mai pe scurt, astfel încît să nu devin plictisitoare. Dar iată despre ce este vorba: îndrăgeam foarte mult şi îndrăgesc încă muzica. Părinţii mei, văzînd aceasta, m-au înscris la Şcoala de Muzică pe care am absolvit-o. Anii petrecuţi aici au fost cei mai frumoşi din viaţa mea. Iubeam foarte mult vioara şi eram nespus de fericită cînd cîntam. În ultimul an m-am împrietenit cu un băiat, violonist şi el. Foarte talentat. El voia să urmeze Liceul de Artă. Şi eu doream acest lucru, dar părinţii mei nu au fost de acord. Aşa că, fiind la alt liceu, ne vedeam foarte rar. Ne înţelegeam perfect şi ţineam foarte mult unul la altul. Dar acum a apărut ceva ce mă pune pe gînduri. Era foarte sincer cu mine (ceea ce mi-a plăcut foarte mult la el), dar totuşi mi-a ascuns ceva şi anume că el este de altă credinţă, adică pocăit. Lucrul acesta l-am aflat de la un coleg al lui. Vă întreb pe dumneavoastră, poate că îmi puteţi da un sfat, cum se procedează în astfel de cazuri? Eu nu ştiu ce să fac, iar faptul că-i iubesc încurcă mult lucrurile."*

Faptul că îl iubiți descurcă mult lucrurile. De mult motivele religioase au încetat să mai opereze drama în viața tinerilor, iar dacă se mai întîmplă uneori, ele-s o probă de anacronism păgubos. Deocamdată nu știți decît un zvon, o vorbă aruncată de un coleg. Poate că așa stau lucrurile, dar la fel de bine poate fi neadevărată această alarmă. În afară de asta, nimic din comportamentul băiatului (violonist talentat) pe care-l iubiți nu încurajează ideea unui habotnicism ce v-ar obstrucționa dragostea. Prin dragoste, Orfeu o recuperează pe Euridice din Infern (e adevărat că o și pierde pripindu-se, încălcînd regula zeului soliei Hermes). Prin dragoste, dumneavoastră îl puteți ajuta pe acest băiat talentat și luminos să-și învingă preceptele obscurantiste spre care cine știe cine l-a împins: familia, mediul în care s-a mișcat. Prin luciditate și dragoste, dumneavoastră sînteți și trebuie să fiți salvarea, sprijinul lui. Dragostea îmblînzește fiarele pădurilor, face să înflorească arborii iarna. Dragostea poate, cu atît mai ușor, să lumineze calea unui suflet rătăcit pe căi neguroase. Procedați cu tact, cu răbdare. Procedați cu dragoste. Și va fi bine.

M. GEANINA BIHOLARI, Caraș Severin: *„Știu că scrisoarea mea va fi lungă pentru dumneavoastră și știu că va rătăci zile, săptămîni, luni, printre sutele de scrisori. V-am mai scris o scrisoare nu de mult, dar nici așa de curînd și ceva mă îndeamnă să o scriu și pe a doua. Îmi pare atît de rău că nu am talent la scris, gîndesc multe, dar nu îmi pot așterne gîndurile pe hîrtie așa cum le gîndesc. Unii scriu cuvinte mari care-i fac celebri, iar eu nu mă simt în stare să găsesc cîteva cuvinte care să-mi alcătuiască o scrisoare. Am 19 ani, mă numesc Geanina și iubesc un băiat cu șase luni mai mic ca mine. Sînt absolventă a 12 clase și în prezent lucrez ca laborantă, în timp ce el e încă elev în clasa a XII-a. Îl cheamă Dorin, e înalt, are părul blond și ochii parcă sinceri. Știe să se poarte, să răspundă la întrebări, dacă nu prin cuvinte, printr-un surîs. E modest, romantic, liniștit, detestă lucrurile extravagante, iar un asemenea băiat în ziua de azi pot spune că-i o raritate. Nu l-am văzut nervos ci doar trist, și parcă în tristețea lui îl iubeam și mai mult. Nu m-a jignit niciodată, nu a țipat la mine. Eu sînt din Caraș-Severin, el din Suceava și drumul e lung nu numai pe șosea și pe linia ferată, ci și pe linia alfabetului de la inițiala județului meu la inițiala județului lui. (...) Au trecut patru luni și el rămîne rece la scrisorile pe care i le trimit și care rămîn fără răspuns. Mi-am dat seama că nu mă mai iubește, dar de ce nu mi-o spune. „Geani, nu te mai iubesc!" Credeți-mă aș fi mai fericită să-mi spună adevărul. De ce să trăiesc mereu cu speranța că poate, poate mă iubește dar nu are timp să-mi scrie. Într-una din scrisorile sale îmi scria: „Dacă tu ai să fii la mine așa cum ești eu, atunci nimic nu ne poate despărți" și tocmai el a fost cel care ne-a despărțit.*

Și pentru că, într-una din rubrici cereați corespondenților dumneavoastră cîteva cuvinte despre dragoste, chiar o definiție a ei pentru „Almanahul Scînteii tineretului" am să încerc și eu să scriu ceva.

Pentru mine dragostea este o mare cruzătă. Ne naștem pe țărmurile ei fără să o vedem, ne bucurăm de viață, de soare, de lumină și zicem că sîntem fericiți. Dar deodată soarele ne arde pielea și nisipul tălpile. Abia atunci descoperim marea din fața noastră, fremătătoare, limpede, ademenitoare. Coborîm pe nisipul rece al țărmului, în apa rece a mării. Tot începutul e fermecător căci nu ne dăm seama ce ascunde sfîrșitul. Credem că peste tot apa e ca lîngă țărm. Înaintăm în larg, apoi simțim că apa îngheață sau începe să clocotească. Teama ne înconjoară din toate părțile, am vrea să ne întoarcem, dar e prea tîrziu. Începem din toate puterile lupta. Dacă izbutim să ajungem la țărmul celălalt sîntem fericiți. Dacă ai pierdut, te întorci resemnat de unde ai plecat și încerci să uiți. Marea nu ucide, nu te înghite. Ea ne ucide numai bucuriile, tristețile, speranțele sau visele noastre. Noi sîntem mereu deasupra, dar ne doare fiecare speranță înghițită de val și fiecare vis destrămat.

Unii spun că dragostea e oarbă. Dragostea nu e oarbă. Ea are ochi, mii, milioane, miliarde de ochi. Ochii ei sînt peste tot și ne văd oriunde ne-am ascunde. Nu, dragostea nu este oarbă, ci numai noi sîntem orbi în dragoste. Aceasta e dragostea și nimeni nu o poate schimba. Ea nu moare, ea e mereu tînără, poate chiar mai tînără ca acum cîteva mii de ani, căci așa cum o știm noi, așa au știut-o și părinții părinților noștri. Am spus prea mult sau poate prea puțin, pentru mine însă asta-i totul"

Ceea ce ne-ați scris este aproape un poem despre dragoste, iar un poem nu poate fi atins decît de propriile lui cuvinte. Într-o primă strofă cu o anume desfășurare epică, poeta pare a vorbi despre sine. Dar forța de generalizare dintr-a doua te convinge că totul n-a fost decît un pretext. Tălăzuirea mării șterge urmele izolate, nu-i loc pentru cazuistică aici. Așa dacă ar sta lucrurile sau altcum, înșelîndu-ne, scrisoarea dumneavoastră tot deosebit de frumoasă rămîne. Vă dorim să iubiți și să fiți iubită așa cum scrieți despre dragoste, sentimentul atoateveăzător, cel cu un miliard de ochi, cel care ne ține mereu deasupra, chiar și atunci cînd speranțele sînt, una cîte una, înghițite de val. Poate că în dragostea dumneavoastră pentru sucevean nu e totul pierdut. Nu uitați că județul dumneavoastră are și o a doua inițială, iar distanțele — chiar intergalactice — dispar cînd viforul dragostei adevărate le colindă.

Întrebări pentru invitații noștri

Multe, destule scrisori de la tinere și adolescente, pășesc în tărîmul suav al melancoliei. Ne-am gîndit să înmînăm cîteva dintre acestea unei persoane feminine, apropiate prin structură sufletească de inima corespondentelor noastre. Am rugat-o deci pe actrița ADINA POPESCU să răspundă cîtorva dintre epistolele primite la redacție pe adresa „Cazurilor și necazurilor în dragoste". A făcut-o cu amabilitate.

VICTORIȚA — Focșani: *„Vă scrie o fată care nu peste mult timp va purta pe cap coroana celor 19 primăveri, este timidă, melancolică, puțin pesimistă. Pînă acum nu a cunoscut acel sentiment pur și înălțător, dragostea. A plecat tristă în căutarea acelui necunoscut pe care-l iubește. Pe stradă e alături de mine. Îl visez încadrat de petalele unei crizanteme, îl zăresc printre stele într-o noapte de vară. În vis vibrează toată ființa mea, sînt fericită, mereu cu zîmbetul pe buze, dar e de ajuns să cobor din visele mele și să deschid ochii să cad în melancolie cu inima sîngerînd. Va ajunge vreodată la mine acel om pe care-l iubesc?"*

ADINA POPESCU: Dragă Victorița, ceea ce simți, ceea ce visezi se apropie cu pași la fel de nerăbdători! La 19 ani vibrațiile unei iubiri ce va să vină sînt semn sigur că EL nu va întîrzia să apară, că trezindu-te din visurile tale de adolescentă vei vedea întîi un trandafir roz, apoi o mînă timidă și... în sfîrșit vei auzi un glas care-ți va spune: „Bună dimineața, te iubesc!"

VERONICA — Arad: *„O seară monotonă și tristă ca asta predispune la confesiuni. Ascult deci cum izbesc picăturile de ploaie în geam și sînt nevoia să mă descătușez de gînduri, obsesii... S-ar putea ca scrisoare mea să fie banală și asta îmi mai taie puțin elanul. Și totuși. Sînt un om obișnuit. Dar ce mă fac cu timiditatea mea neobișnuită, excesivă, maladivă? O privire mă înspăimîntă, un cuvînt mă rănește și atunci devin o ființă închisă, mă retrag în mine ca un melc în cochilie. Caut un suflet-frate și nu-l găsesc nicăieri. Tinerii de azi sînt în general mai grăbiți, mai expeditivi, iar eu mă simt în urma vremii"*

ADINA POPESCU: Da, tinerii de azi au, în general, alt ritm! Trebuie, vrînd nevrînd, să-ți potrivești pasul cu al lor, o rețetă aproape sigură pentru a-ți învinge timiditatea de care te plîngi. O timiditate excesivă, precum spui. Eu te-aș sfătui și nu cred că greșesc să merg mult în colectivitate, du-te la discotecă, la reuniunile școlii, la cenacluri, în parc, la cinema. Stai mult printre și cu cei din generația ta, de vîrsta ta și sînt sigură că la un moment dat vei simți o privire acută, tenace care te urmărește poate de multă vreme, neîndrăznind din aceeași timiditate adolescentină să-ți strige: „Iată sufletul-frate pe care-l căutai!"

C.D. — Baia Mare: *„Vă aduc în față un suflet deschis pe care să-l priviți cu ochi înțelegători și să încercați să-i dați o rețetă pentru acea boală care-l stăpînește și care se numește* dragoste. *Spuneți-mi e oare un lucru firesc să visezi cu ochii deschiși ziua în amiaza mare, să neglijezi timpul afectat învățăturii în favoarea plimbărilor singuratice și fără rost, să tresari la fiecare frunză suflată de vînt crezînd că auzi depărtîndu-se pași așteptării? Aceste neliniști interioare nu pot fi redate în scris și nu pot fi înțelese dacă nu au fost trăite. Și acum, pentru că v-am descris simptomele, să vă descriu și geneza lor: pînă acum nu am reușit să-mi găsesc un prieten cu care să mă înțeleg așa cum visez eu. Toți băieții pe care i-am cunoscut mi s-au părut prea vicioși. Prea nedemni de o dragoste pură. Nu doresc perfecțiunea pentru simplul fapt că ea nu există, dar nu pot tolera la infinit toate aspectele negative. Urmarea? Mă simt singură printre suflete lipsite de melancolie. Și sînt deznădăjduită."*

ADINA POPESCU: Deduc din scrisoarea ta că încă înveți. Deci, deși nu-ți spui vîrsta (eterna poveste feminină?!) trebuie că ești elevă sau studentă. Înclin să cred că stai încă pe băncile liceului. Mi se pare firesc să tinzi spre frumos, să-ți placă albul absolut și să sesizezi orice impuritate. Sînt de acord să faci unele concesii, dar nici un compromis. Viața nu este nici mai simplă, dar nici mai complicată decît crezi. Nufărul inimii tale merită o puritate asemănătoare! Nu se poate să n-o găsești într-o zi.

„LICEENII"

Luni în șir, cît a rulat pe ecrane filmul „Liceenii" am fost bombardați cu sute de scrisori pe adresa rubricii „Cazuri și necazuri în dragoste" legate de acest film. De la cereri în căsătorie pentru Ștefan Bănică jr. sau Oana Sîrbu, pînă la întrebări ținînd de viața particulară a protagoniștilor, de la întrebări despre film, pînă la întrebări despre viață; iată de ce, ținîndu-ne de cuvînt, publicăm în continuare două interviuri îndelung promise.

OANA SÎRBU:

„FETELE TREBUIE SĂ FIE CEREBRALE ȘI REALISTE CU EVENIMENTELE VIEȚII"

— Ești, Oana Sîrbu, unul dintre personajele principale ale rubricii noastre. Bănuiești de ce?

— Cred că da. Pentru „Liceenii".

— Întocmai. Mulți, foarte mulți adolescenți vor s-o cunoască pe Dana, eroina principală a filmului, să-i pună întrebări. Există chiar, în unele scrisori, confuzia între eroină și actriță.

— Nu sînt actriță.

— Știm. Vom vorbi și despre acest lucru. Cum ai ajuns să joci acest rol într-unul dintre cele mai simple, mai firești, alarmant de nespectaculoase filme, dar de-un imens, incredibil — pentru unii specialiști — succes. Succes credibil, perfect justificat din punctul de vedere al „Cazurilor și necazurilor în dragoste", rubrica noastră?

— Totul a plecat, n-o să vă vină să credeți, de la muzica ușoară care este o veche pasiune a mea. Pot să vorbesc despre cum am început?

— Chiar asta te rugăm!

— De fapt inițial am vrut să fac balet. Tata, Romulus Sîrbu, e balerin la Teatrul „Tănase". Mi-a plăcut foarte mult baletul, dar medicul mi-a interzis. Aveam un suflu sistolic.

— Cînd se petrecea acest lucru?

— Prin clasa a IV-a. Am încercat totuși ceva atletism, gimnastică artistică. N-a fost rău, dar oboseam repede. Am urmat cursurile Liceului de

filologie-istorei nr. 1 „Iulia Hașdeu". Între timp am intrat între componenții corului „Preludiu" al Ansamblului artistic al UTC. Treptat, treptat am simțit o tot mai mare atracție pentru muzica ușoară. Mi-am cumpărat chiar și o chitară. Mă acompaniam, cîntam cu dragoste, cu pasiune. L-am rugat pe tata să mă ia la teatru și l-am cunoscut astfel pe Petre Mihăescu, dirijor și compozitor. Prin el am ajuns pe scena primului concurs organizat de Teatrul „Tănase". Concursul se chema „Se caută o vedetă".

— Și a fost găsită vedeta?

— Am luat locul II. Cu același spectacol-concurs am mai luat locul I la Mizil și Tîrgoviște. Apoi am fost selectată pentru „Steaua fără nume".

— Unde ai obținut punctaj maxim. Am văzut emisiunea. Dacă Nicolae Corjos, regizorul de mai tîrziu al „Liceenilor", te-a văzut aici, nu-i exclus să-i fi venit ideea rolului pe care ți l-a atribuit.

— Nu, lucrurile au fost mai complicate. Am luat într-adevăr punctaj maxim, dar la etapa următoare am luat și un 9.

— E o notă mare!

— Da.

— Cine ți-a dat-o?

— Camelia Dăscălescu...

— Cînd Camelia Dăscălescu dă 9 înseamnă că e foarte bine.

— Da, dînsa crede că-s puțini care merită 10. Mi-a dat 10 la prima etapă. Cred că are dreptate să fie exigentă. Muzica noastră ușoară mai are și scăderi. Ne-am învățat, chiar și publicul, să cerem puțin, prea puțin.

— Mai concret.

— Nu putem merge la infinit cu „Drumurile noastre". E nevoie de o împrospătare a muzicii, a gustului. Spectatorii cer mereu „Drumurile noastre". N-am nimic cu interpretul, cu piesa. Vreau doar să spun că e nevoie de un progres muzical. Tînăra generație vrea altceva.

— Ai dreptate. Cîntecele vechi sînt frumoase. Dar trebuie create și cîntece noi, frumoase, iar dacă e posibil mai frumoase. E o lege a progresului artistic. Și chiar a progresului sensibilității. Crezi că există un progres al sensibilității?

— Întrebarea e dificilă. N-aș putea spune. Un progres al orientării, al mijloacelor de a obține un sunet de calitate — da.

— Să revenim la spectacole.

— Am jucat în „Eu vă fac să rîdeți". Tot la „Tănase". A fost o experiență pentru mine.

— Ce făceai aici?

— Cîntam două piese.

— Și?

— Și publicul mă aplauda. Am mai obținut și „Premiul tinereții" la Mamaia.

— Cum ai ajuns la „Liceenii"?

— Regretata Cornelia Mihalache, regizoarea secundă a filmului, m-a chemat la Buftea. Am dat probe. Peste cîteva zile am fost anunțată acasă că mi s-a distribuit rolul titular, rolul Danei.

— Unii dintre corespondenții noștri scriu că ai o candoare naturală, o anume gingășie netrucată. Să vedem în aceste calități un ideal moral?

— Dana este o fată cu calități. În multe privințe ea poate reprezenta un ideal. Cînd iubește nu uită de învățătură. Este și secretara organizației de tineret.

— Ți-a venit bine rolul, l-ai asimilat cu ușurință?

— N-aș zice. Era primul meu film. Aveam emoții. Emoțiile se vedeau. Dar Corjos este un regizor care știe să se apropie foarte mult de inimile tinerilor. Apoi întreaga echipă m-a ajutat și cuînd a început să mi se spună că este foarte bine. Că lucrurile merg bine.

— Nu crezi că aceste, acele emoții care se vedeau și se mai văd pe ici pe colo în film au dat adevărata naturalețe și putere de convingere Danei pe care-o joci?

— Poate. Dana e o fată sensibilă.

— Dana Sîrbu cum este?

— Mai bine să vorbim despre film.

— Ce ar mai fi de adăugat?

— Că toți trei băieții joacă foarte bine. Că sînt întîmplări dintr-un liceu pe care mulți le trăiesc sau le-au trăit întocmai. Ei sînt studenți la teatru și Ștefan Bănică (Mihai) și Mihai Constantin (Ionică) și Tudor Petruț (Șerban).

— Cum trebuie să fie un băiat care iubește?

— Ca Mihai din film. Să fie constant, sincer, sensibil, ambițios totodată.

— O fată? Cum trebuie să fie fetele azi?

— Fetele trebuie să fie cerebrale și realiste, cu toate evenimentele vieții.

— Nu te contrazici puțin?

— Nu, nu cred.

— Dana Sîrbu este cerebrală și realistă?

— N-aș putea spune cu tărie acest lucru. Eu am recomandat doar cititoarelor, colegelor mele de generație să încerce să fie cerebrale, să rămînă firește sensibile, dar cu multă grijă.

— Liceană fiind, ce pasiuni ai avut?

— Cele pe care le am și azi. Muzică adică, dans, literatură. Îmi plac româna și engleza.

— Mai joci în vreun film?

— Am început filmările la „Vulcanul cel stins", unde joc rolul Larisei, fiica eroului principal.

— Cum e Larisa?

— Cam ca Dana din „Liceenii". E o fată care-și iubește mult tatăl, ceea ce e un sentiment frumos și foarte omenesc. Partener mi-e Adrian Pintea. Începem filmările și la „Extemporal la dirigenție", cel de-al treilea film din serialul lui Nicolae Corjos.

— Unii tineri îți cer pentru rubrica de față o definiție a dragostei.

— Nu mă simt în stare s-o dau. Pot să dau o definiție la un fenomen fizic sau chimic, dar nu pot defini acest sentiment.

— Ce să transmitem cititorilor din partea Danei Sîrbu?

— Mult succes în tot ce fac și în privința vieții personale să nu-i părăsească cerebralitatea.

— Din nou?

— Întocmai!

ŞTEFAN BĂNICĂ-jr

„POŢI SĂ FII FERICIT PE ECRAN ŞI S-O ÎNCURCI ÎN VIAŢĂ"

— Înainte de a intra în tema propriu-zisă a dialogului nostru, cîteva date despre Ştefan Bănică jr. Să-l coborîm deci pe proaspătul erou din „Liceenii" cu picioarele pe pămînt, luîndu-i aureola.

— Păi, m-am născut pe 18 octombrie 1967 în Bucureşti. Să continui ca la Buletin?

— Întocmai!

— M-am născut din părinţi (doi!) care-au fost mama şi tata. Mama e redactor la Agerpres, iar tata actor.

— Dragostea pentru scenă, film vine dinspre tată?

— Da, şi de la tata care m-a influenţat destul de mult în alegerea meseriei.

— E timpul să informăm cititorii noştri că Ştefan Bănică jr. este student la IATC în anul doi, secţia actorie...

— Actorie-zi...

— Există şi actorie-noapte?

— Eu sînt la actorie la zi, la clasa profesorului universitar Ion Cojar.

— Liceul?

— L-am terminat în 1985 la „Caragiale" în Bucureşti.

— Ce fel de elev ai fost?

— N-am prea strălucit. Eram doar un elev bun.

— Năzbîtii? În film joci un rol cusut din seriozităţi şi ambiţii.

— O, ho! Filmul îmi spală multe păcate, ca o apă limpede. Făceam trăznăi cu nemiluita. Sper ca bunii mei profesori de liceu să citească acest interviu şi să-mi recunoască meritul sincerităţii.

— Poţi să ne spui o trăznaie de care-ţi aduci aminte?

— Omoram muşte!

— Asta a făcut Creangă mai întîi. A şi trecut-o în nemurire, prin literatură.

— Da, dar eu le omoram altfel. Eram patru băieţi în ultimele două bănci. Toţi ucideam muşte. Într-o zi eu am prins o muscă mare, verde, pe care am incinerat-o. După decesul ei, toţi patru ne-am ridicat în picioare, am părăsit ora ţipînd cu toată durerea pe care-o puteam exprima: „A murit, a murit!" Un profesor, cu care ne-am întîlnit, m-a întrebat speriat cine a murit? I-am răspuns că o muscă.

— Nu i-a prea plăcut gluma!

— Deloc. S-a simţit jignit şi astfel am luat 8 la purtare.

— În ce clasă erai?

— Într-a XI-a. Lucram pe atunci şi la un film serial pentru TV — „Eroii nu au vîrstă". Mihai Constantinescu a fost primul regizor cu care am lucrat.

— Ce făceai în „Eroii nu au vîrstă"?

— Păi, manifeste, întîlniri, mă întîlneam cu o fată. Eram pozitiv! De altfel mă cam paşte eroul pozitiv. La institut acum, într-un filmuleţ, tot erou pozitiv m-am nimerit. E foarte riscant fiindcă toată lumea ştie ce faci. Devii antipatic.

— Antipatici sînt totuşi negativii. Actorul care l-a jucat pe J.R. în cunoscutul serial american a avut, din cîte ştiu, chiar necazuri. Unii i-au pus foc la casă sau aşa ceva!

— Aşa este, dar publicul s-a săturat de Feţi-Frumoşi şi de cavalerul care-i împuşcă pe toţi. Îl interesează şi personajul negativ care produce intrigi. Dacă el reuşeşte să facă lumea să-l urască e foarte bine. Înseamnă că a jucat fără cusur. Cazul lui Lerry Hagman, respectiv J.R. din „Iving Oil Company Dalas".

— Ce model sau modele de actori ai?

— Îmi plac mai mulţi actori de la care încerc să fur cîte ceva. Petrică Gheorghiu, primul meu profesor de teatru, cu care m-am pregătit pentru institut, Victor Rebengiuc, Gheorghe Dinică şi taică-meu.

— Ştefan Bănică!

— Întocmai. Toţi aceşti mari actori sînt prentu mine ca nişte generatoare. Cînd îi văd parcă mă încarc şi eu. Cînd îi văd constat că meseria asta e superbă.

— Frumos spus. Să revenim la „Liceenii", filmul care ţi-a pus pe frunte o rapidă aureolă. Oricum, filmul cu cel mai mare succes de casă, deci de public din istoria cinematografiei româneşti. Poate pentru că este pe cît de simplu, pe atît de natural şi de omenesc. Deci, cum a fost?

— Păi, cinstit să fiu, la început n-am prea înţeles ce va ieşi. Principiul meu era să nu mă fac de ruşine. Cu această idee am jucat, l-am jucat pe Mihai. Fiind şi el un personaj pozitiv mi-a fost teamă că n-o să mă placă lumea.

— Lumea te-a cam plăcut. Rubrica noastră, „Cazuri şi necazuri în dragoste" îţi stă la dispoziţie pentru un argument suplimentar. Adolescenţii, liceenii au îndrăgit mult acest film şi, nu numai atît, îl consideră al lor, ceea ce este mult mai important. În acest context, Ştefan Bănică, alias Mihai, a cucerit simpatii, ai primit şi declaraţii de dragoste.

— Eu sau Mihai?

— Aici lucrurile nu-s tocmai limpezi.

— Vreau să vă spun că au venit oameni la mine, oameni în toată firea care mi-au spus că acest film le-a trezit o nouă poftă de viaţă, că au rîs şi au plîns, că s-au regăsit în personajul meu. E cea mai mare bucurie pe care ţi-o dă această profesie.

— Unii din corespondenţii rubricii se interesează dacă în liceu ai avut o dragoste similară celei din film!

— Am fost şi eu îndrăgostit în liceu, dar fata n-avea nimic comun cu cea din film. Poate că un pic de legătură ar fi avut, dar eu n-am fost aşa de insistent ca Mihai. Şi cu asta, dragostea mea din liceu s-a isprăvit!

— Eşti un personaj aproape celebru. Dragostea se vede altfel de pe înălţimea unui soclu de autografe?

— Da de unde? Sînt un om ca oricare, iar cazurile şi necazurile în dragoste sînt la fel pentru toată lumea. Poţi să fii fericit pe ecran şi s-o încurci în viaţă. De pildă Elvis Presley, idolatrizat de milioane de femei, necazul vieţii lui i-a venit tocmai de la cea pe care-o iubea. E un

paradox care se repetă însă tot timpul.

— Oare? Oricum, remarc faptul că ai învelit ultima spusă într-un fel de oltat. Nu de scenă şi nici de ecran. Cum sînt băieţii şi fetele care iubesc azi, generaţia adolescenţilor de care abia te-ai desprins?

— După părerea mea, un pic cam superficiali în privinţa sentimentelor. Nu meditează, ei, noi, nu meditäm suficient asupra vieţii. Înţelegi puţin la vîrsta liceului. Din acest motiv o fată vă scrie că s-a îndrăgostit azi de un băiat şi mîine îl iubeşte pe altul. Nici măcar prietenii nu se cheamă, nici măcar nu le poţi zice o aventură. Sînt lucruri puerile. Sentimentele adevărate sînt mai profunde.

— Cînd crezi că se conturează adevărata maturitate a unui băiat să zicem?

— Dacă ar fi să vorbim de însurătoare, aşa cum se interesează unii din corespondenţii rubricii, eu cred că un băiat e bine să-şi întemeieze o familie pe la 25 de ani.

— Ai picat pe vîrsta indicată de sociologi!

— N-am ştiut. Cert e că dacă vrei o familie şi copii acum e vîrsta potrivită. Dacă nu vrei copii, atunci un bărbat se poate însura pe la 35—40 de ani.

— Ştefan Bănică jr. cînd se va însura?

— Între 25 şi 40 de ani!

— Şi dacă marea dragoste va veni neţinînd cont de indicatori, cifre, studii sociologice? Dacă va veni mîine?

— Mîine n-are cum. Sau poate că a şi venit. Oricum e un lucru serios dragostea. Eu aşa gîndesc.

— Tot o întrebare din scrisorile primite la redacţie: „Liceenii" continuă?

— Facem continuarea cu toate personajele din „Liceeni" şi din „Declaraţie de dragoste". Dar continuarea propriu-zisă a filmului „Liceenii" va fi la anul. Eu însă îmi îngădui o pauză cu filmele.

— Motivul?

— Vreau să-mi văd de facultate, vreau să învăţ serios tainele acestei meserii.

— E aproape o profesiune de credinţă. Succes!

— Mulţumesc!

Grupaj realizat de LUCIAN AVRAMESCU

Fapt divers pe mapamond

Unul dintre cei mai mari pantofi din lume o reprezintă această „creaţie" a cizmarului olandez Henk van Ree din Kaatsheuvel. Are o lungime de 1,03 metri şi ar corespunde cu mărimea de pantof numărul 156,5. Dar unde să găseşti un proprietar cu asemenea picioare?

Ştiţi că în Marea Britanie există o zi în care este sărbătorit calul? În fiecare an, de „Ziua calului", acest vechi prieten al omului este tratat ca „VIP", adică drept persoană foarte importantă. În consecinţă cai sînt serviţi în acel moment, în faţa Hotelului Indiilor, de către personalul instituţiei, în veselă de argint, cu cel mai mare respect şi atenţia cuvenită pentru aceste valoroase fiinţe.

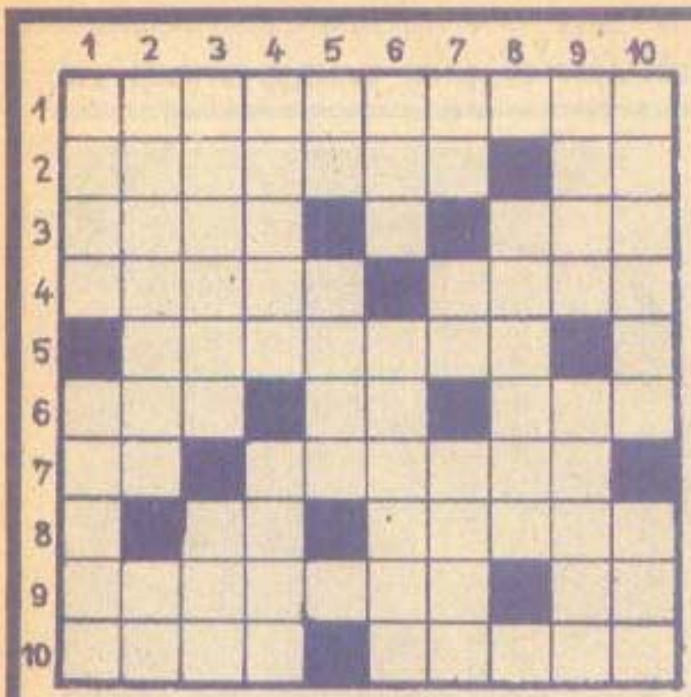

Sportive

ORIZONTAL:

1) Verificare, etapă cu etapă, a formei sportive (pl.) 2) Lovitură de jos în sus. — Punct marcat la mijlocul meciului! 3) Înfigăreți în limitele admise de joc — Combinație în alb-negru finalizată în mat 4) Mijloc de înaintare... pe extremă! — XV-le victorios într-o partidă în care s-au etalat toate valorile 5) Îți ia apărarea într-un moment de slăbiciune 6) Ture executate în timpul stabilit — Un 11 victorios într-o partidă, „ca la carte" — Strigăt de bucurie... la un atac susținut 7) În debutul reprizei la reluare, de pe extreme! — Selecționeri ai formației de bob 8) Pase laterale sau perpendiculare în față! — Grămadă ordonată 9) Recent introduse în echipă — Apărarea din față! 10) Pur și simplu, fără nici un amestec — Te prinde de picior la un fault grosolan

VERTICAL:

1) Răsplată ocazională pentru o victorie de prestigiu — Evoluează în echipă la mine 2) Contraatac... în fața porții — În colțul din dreapta al porții! 3) Argumentele învingătorilor — Luptă în alergare (sing.) 4) Desfășurare în viteză — Încercare de concurs 5) Practic, pe ultimele locuri! — Plasat în lung de linie 6) Ca o minge... (în afară de joc!) — A urmări cu atenție 7) Plasate-n spatele atacantului! — Pornit de la centru! — Vin în ultimul moment 8) Garnituri ce câștigă meciul 9) O formație englezească — Partener de întrecere 10) Formulă de joc... — ... și un teren de joc, cu valuri

UMOR

● Se spune că alpiniștii cad deseori de pe stînca aceea înaltă de trei sute de metri!

— Exagerări! De obicei cad numai o dată.

● — Nu te interesează nimic afară de fotbal. Pariez că ai uitat și data la care ne-am căsătorit!

— Cum aș putea să uit! A fost în ziua de 14 martie 1972, cînd s-a disputat o etapă intermediară și din cauza ceremoniei n-am prins decît repriza a doua, televizată, a meciului.

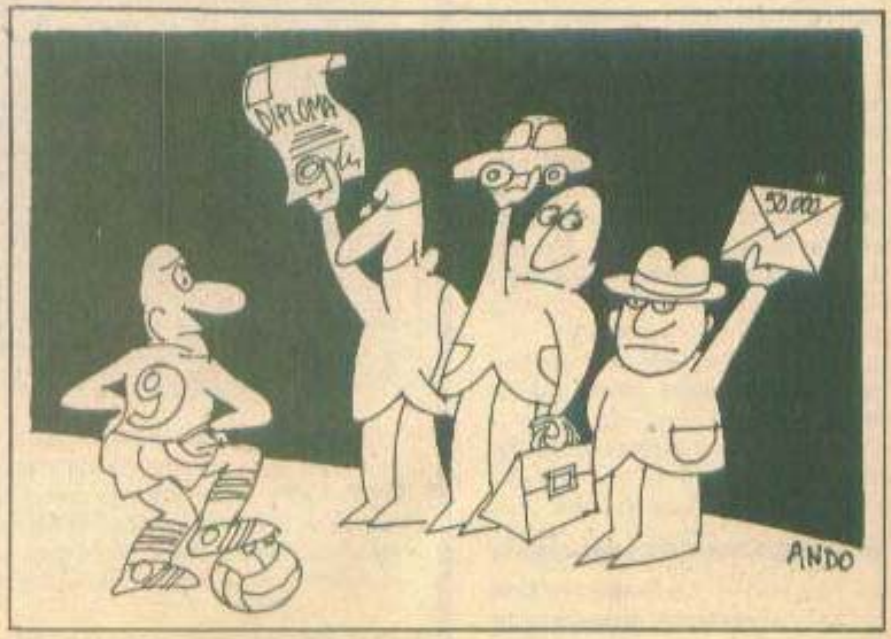

Competiția nr.1 a anului
EURO - FOTBAL '88

Cel mai important eveniment sportiv al anului '88 este de departe, *Campionatul European de fotbal inter-țări*, a cărui denumire în limbajul cronicarilor a fost prescurtată, numindu-se *„Euro '88"*. Pentru organizarea celei de a 8-a ediții a prestigioasei competiții UEFA a hotărît să acorde această onoare Federației de fotbal a R.F. Germania. Inutil să mai menționăm că gazdele au și anunțat, deși mai există încă un sezon de dispute decisive, cel din toamna lui 1987 — la data apariției *Almanahului* nostru el încă n-a început — că toate orașele-gazdă și toate stadioanele sînt gata de start, oferind cele mai bune condiții de joc, ca și facilitarea transmisiilor mass-mediei. Evident, va fi o competiție care stîrnește interesul major al întregii lumi fotbalistice, nu numai a continentului european. E suficient să arătăm că mulți specialiști consideră mai dificilă calificarea la „Euro-fotbal" decît la un Campionat Mondial și că valoarea turneului final este cel puțin la fel de ridicată ca la un C.M. Un calcul matematic argumentează afirmația noastră: la un turneu final al C.E. participă numai 8 echipe; la un turneu final al C.M. participă, cum la fel se știe, 24 de echipe, dar din acestea 14 sînt reprezentantele țărilor europene! Deci, la „Euro '88" vor fi cu șase mai puține ceea ce înseamnă bătălii temerare și în consecință o selecție riguroasă a valorilor.

Înainte de a prezenta situația la zi în actuala ediție, precum și alte amănunte legate de organizarea turneului final, să facem o scurtă incursiune în istoria competiției.

DIN „BIOGRAFIA" LUI „EURO-FOTBAL"

Aşadar, înainte de a cîntări şansele de calificare a componentelor celor 7 grupe preliminare, să vedem „isprăvile" echipei României în precedentele ediţii. Competiţia, al cărui turneu final se desfăşoară din patru în patru ani este, relativ, tînără. Trofeul întrecerii este, cum se cunoaşte, *„Cupa Henri Delaunay"*, denumire provenită de la numele iniţiatorului ei, fostul preşedinte ale Federaţiei franceze de fotbal (F.F.F.), care a avut ingenioasa idee a organizării acestei competiţii în anii de mijloc dintre turneele finale a două ediţii ale C.M. *Prima ediţie* s-a desfăşurat în 1960 cu numai 17 ţări prezente la start, şi cu un turneu final de „patru", finala şi primul titlu european, deci, fiind cîştigate de echipa *Uniunii Sovietice*, învingătoare în faţa lugoslaviei, cu 2-1, în ordine, apoi, intră în posesia titlului echipele *Spaniei* (1964, victorioasă cu 2-1 în faţa formaţiei Uniunii Sovietice), *Italiei* — 1968, cînd după 1-1, finala s-a rejucat şi „azzurii" cîştigă, apoi, pe stadionul olimpic din Roma, cu 2-0, în faţa fotbaliştilor iugoslavi, *R.F. Germania* — 1972 (3-0 cu URSS), *Cehoslovaciei* — 1976 (7-5 după prelungiri, executarea loviturilor pornind de la 2-2 după 120 minute de joc), *R.F. Germania* — 1980 (2-1, în finala cu Belgia), cînd se joacă pentru prima dată *un turneu de „opt"*. Urmează, „Euro '84" din Franţa, *cînd echipa lui Platini*, aflat în vîrf de carieră, cucereşte titlul european, cîştigînd finala cu Spania. Această ediţie, a 7-a, coincide cu *performanţa de vîrf a echipei României*, cînd tricolorii se califică la turneul final. Pînă atunci, am ajuns, în „sferturi", la prima ediţie, în „optimi", la a doua, în „calificări" la a treia, în „sferturi" la a patra (cînd am jucat trei meciuri cu Ungaria, dar după 1-1 la Budapesta, 2-2 la Bucureşti a urmat acel 1-2 pe teren neutru, la Belgrad), în „calificări", în următoarele două ediţii, a cincea şi a şasea, şi, în sfîrşit, prezenţa în turneul final din Franţa, cînd ne-am calificat, dintr-o grupă foarte puternică, cu Italia — campioană mondială en titre la ora aceea — Cehoslovacia, Suedia şi Cipru. Dar, după ce echipa lui Mircea Lucescu trecuse, cu brio, atîtea „examene" dificile, în grupa semifinală din Franţa, cu Spania, Portugalia şi R.F.G., n-a mai ocupat decît locul patru, din trei partide realizînd o singură „remiză", 1-1, cu Spania şi fiind învinsă la limită 0-1, în meciul cu Portugalia şi 1-2 în cel cu RFG, cu doar 2 goluri marcate şi 4 primite, ceea ce înseamnă un punct, în grupă şi locul 7, înaintea lugoslaviei, între cele 8 participante, adică o comportare şi rezultate sub aşteptări, sub promisiuni, sub posibilităţile echipei.

Într-un *clasament neoficial, pe puncte, al participărilor echipei României la C.E. ocupăm locul 13*, cu 43 jocuri susţinute în cele şapte ediţii, din care am cîştigat 17, am realizat 12 „egaluri" şi am pierdut 14; marcînd 68 de goluri şi primind 54, cu 46 puncte cîştigate şi 40 pierdute, ceea ce, una peste alta, oricum să recunoaştem înseamnă un bilanţ pozitiv. Cine credeţi că ocupă locul întîi în acest clasament? Cine alta decît echipa Spaniei, care, cum ştiţi, este principala adversară a noastră în grupa întîi preliminară a actualei ediţii a C.E. Linia ei în clasamentul amintit arată astfel: 54 jocuri, 29 victorii, 14 remize, 11 înfrîngeri, 102 goluri înscrise, 48 primite, 72 puncte!

Iată de ce, *mi se pare de prisos să mai amintim cîte speranţe se leagă de o nouă calificare a tricolorilor la „Euro '88"*, mai cu seamă că ne disputăm şansele într-o grupă considerată mai puţin grea decît în ediţia precedentă. Aceasta cu atît mai mult cu cît şi dorinţa şi ambiţia noastră de a obţine performanţe de mare prestigiu internaţional şi la nivelul echipei naţionale sînt în creştere după suita de izbînzi răsunătoare ale echipei Steaua

CUI SURÎD ŞANSELE?

Pentru că ne aflăm în ultima pauză a calificărilor pentru turneul final al celei de a 8-a ediţii (primele partide oficiale ale sezonului de toamnă sînt programate în septembrie) este un bun prilej să prezentăm situaţia la zi în cele şapte grupe, cunoscînd că se califică doar echipa clasată pe primul loc, cea a opta fiind calificată din oficiu — echipa RFG, ţara organizatoare.

Evident, ne interesează cel mai mult *grupa întîi*, din care face parte și țara noastră. Iată cum arată clasamentul:

1. România	4	3	0	1	12—3	6
2. Spania	4	3	0	1	7—6	6
3. Austria	4	2	0	2	6—7	4
4. Albania	4	0	0	4	2—11	0

E limpede că lupta pentru întîietate se va da între echipele aflate pe primele două locuri. Echipa noastră beneficiază de un avantaj, de un atu care poate fi decisiv în lupta pentru calificare — cel al golaverajului: plus 9 față de numai plus 1 al echipei Spaniei. Ce mai e de jucat? Tricolorii au de susținut ultimele două partide, în deplasare, cu Albania, la 28 octombrie, și cu Austria la 18 noiembrie, în vreme ce spaniolii joacă „la domiciliu" cu aceleași echipe. Astăzi, cînd meciurile decisive devin mai dificile pentru echipele care joacă acasă, decît pentru formațiile vizitatoare, și cînd *echipa noastră se recomandă* (după victoriile atît de categorice, 4-0 cu Austria, 5-1 cu Albania și 3-1 cu Spania) *„ca o formație puternică, valoroasă*, cu o „carte de vizită" impresionantă, o echipă din prima linie *europeană există mari șanse de calificare, există mari speranțe să fim prezenți la „Euro '88"*. În grupă, după toate datele, echipa noastră se prezintă în rolul principal pe care, nu ne îndoim, va ști să-l fructifice. Sigur, pentru jocurile rămase de disputat există „n" variante", nu ne hazardăm să facem speculații dar pornind de la premisa că și România și Spania vor obține victoria, în ambele partide pe care le au de susținut, conform datelor hîrtiei, nu vedem cum ibericii vor putea reface handicapul golaverajului. Apoi, să nu uităm, victoriile lor, la Viena și Tirana, au venit foarte greu, spre fluierul final și din situații întîmplătoare care nu se pot repeta la infinit. Dar, vorba românului, vom trăi și vom vedea...

În celelalte grupe situația se prezintă după cum urmează:

● *Grupa a 2-a are*, la fel, două protagoniste, Suedia și Italia, deznodămîntul calificării consemnîndu-se, mai mult ca sigur, în meciul dintre cele două „candidate" de la 14 noiembrie, programat pe stadionul San Paolo din Napoli, acolo unde joacă echipa lui... Maradona și unde „squadra azzurra" n-a pierdut nici o dată în ultimii 27 de ani! Iată situația în clasament:

1. Suedia	6	4	2	0	11—2	10
2. Italia	5	5	0	1	11—3	8
3. Elveția	5	1	2	2	8—8	4
4. Portugalia	4	0	3	1	4—5	3
5. Malta	6	0	1	5	3—19	1

Mai sînt de jucat: Suedia-Portugalia, Elveția-Italia, Portugalia-Elveția, Italia-Suedia, Malta-Elveția, Italia-Portugalia și Malta-Portugalia.

● *În grupa a 3-a*, s-a detașat decisiv echipa URSS (o specialistă a C.E. cu 5 prezențe în turneele finale!), campioana europeană en titre, Franța, ocupînd poziția a treia, fără nici o șansă de calificare, ea fiind departe, la ora de față, de valoarea și forma care i-au adus supremația în 1984, și atîta popularitate la C.M. din Mexic. În această grupă au produs senzația „egalurile" realizate de modesta echipă a Islandei cu Franța, 0-0, și URSS, 1-1, pe terenul propriu. Deci...

1. U.R.S.S.	5	4	1	0	10—1	9
2. R.D. Germană	5	2	2	1	8—2	6
3. Franța	5	1	2	2	2—4	4
4. Norvegia	4	1	1	2	2—5	3
5. Islanda	5	0	2	3	1—11	2

În continuare mai sînt de jucat: URSS-Franța, Islanda-Norvegia, Norvegia-Islanda, R.D. Germană-URSS, Franța-Norvegia, URSS-Islanda, R.D. Germană-Norvegia și Franța-R.D. Germană.

● *În grupa a 4-a*, Anglia pare să nu aibă adversar. Dar să nu anticipăm:

1. Anglia	4	3	1	0	7—0	7
2. Iugoslavia	3	2	0	1	6—3	4
3. Turcia	3	0	2	1	0—4	2
4. Irlanda de N.	4	0	1	3	1—7	1

Mai sînt de jucat: Iugoslavia-Irlanda de N, Anglia-Turcia, Iugoslavia-Anglia, Irlanda de Nord-Turcia, Turcia-Iugoslavia.

● *În grupa a 5-a* un lider nescontat, Grecia, care conduce în fața unor echipe reputate, participante în dese rînduri la turneele finale ale C.M. Rezultatul care a făcut senzație pînă acum este acel 0-0 reușit de Cipru, în deplasare, în fața Poloniei. Iată situația la zi:

1. Grecia	6	4	1	1	12—7	9
2. Olanda	5	3	2	0	6—1	8
3. Ungaria	5	2	0	3	7—8	4
4. Polonia	5	1	2	2	5—7	4
5. Cipru	5	1	1	4	3—10	1

În continuare: Polonia-Ungaria, Ungaria-Grecia, Polonia-Olanda, Olanda-Cipru, Cipru-Polonia, Ungaria-Cipru, Grecia-Olanda.

● *În grupa a 6-a*, din nou o situație în care echipa ce se va califica pare să fie decisă de golaveraj. Dar să prezentăm ierarhia:

1. Danemarca	4	2	2	0	3—1	6
2. Cehoslovacia	4	1	3	0	5—2	5
3. Țara Galilor	3	1	2	0	6—2	4
4. Finlanda	5	0	1	4	1—10	1

Mai sînt de jucat: Țara Galilor-Danemarca, Finlanda-Cehoslovacia, Danemarca-Țara Galilor, Cehoslovacia-Țara Galilor.

● *În sfîrșit, în grupa a 7-a* nu se poate da nici un pronostic. În seria jocurilor sale bune și a unor rezultate pe măsură, în preliminariile CM din Mexic (1986) selecționata Bulgariei ocupă primul loc, după ce a „smuls" puncte prețioase în deplasare: 0-0, la Glasgow, cu Scoția, 1-1, la Bruxelles, cu Belgia! Oricum, și aici, două sînt posibilele pretendente la calificare, primele două clasate, în cazul că Irlanda nu va interveni în dispută. Înainte de debutul sezonului de toamnă, ierarhia arată astfel:

1. Bulgaria	5	3	2	0	10—3	8
2. Belgia	5	2	3	0	13—4	7
3. Irlanda	6	2	3	1	6—4	7
4. Scoția	5	1	2	2	4—5	4
5. Luxemburg	5	0	0	5	1—18	0

ORAȘELE GAZDĂ ȘI STADIOANELE LOR

Competiția al cărei patronaj simbolic îl deține iepurașul „Berni", mascota oficială a CE '88 — îl aveți în imagine — se va desfășura, în anul viitor, în perioada 10-26 iunie, în RFG. Iată lista celor opt orașe și stadioanele desemnate de oficialitățile vest-germane pentru a găzdui meciurile din cele două grupe semifinale, din semifinalele și finala lui „Euro' 88": „Rheinstadion" din *Dusseldorf*, cu o capacitate de 67 871 locuri; „Waldstadion" din *Frankfurt am Main*, cu 61 146 locuri, „Parkstadion" din *Gelsenkirchen* — 70 600 locuri, „Volksparkstadion" din *Hamburg* – 61 418 locuri, „Niedersachsenstadion" din *Hanovra* – 70 080 locuri, „Müngersdorfer Stadion" din *Köln* — 61 188 locuri, „Olympiastadion" din *München*, cel mai mare, cu o capacitate de 77 500 locuri și „Neckarstadion" din *Stuttgart*, cu 70 705 locuri. Meciurile sînt programate după amiază, de la orele 16,30 și seara, unele partide începînd la orele 20,30, altele la 21,30, ora București. Unde și cu cine va juca echipa noastră dacă se va califica? Răspunsul este imposibil de dat! Deocamdată să ne calificăm, restul vom mai vedea. În ce privește repartizarea echipelor în cele două grupe semifinale organizatorii vor recurge la procedeul tragerii la sorți, echipa R.F.G. fiind considerată, mai mult ca sigur cap de serie, iar pentru cealaltă grupă, candidează în mod cert echipa Uniunii Sovietice sau, poate, a Spaniei, care este vicecampioana Europei. Pînă atunci însă mai este mult, mai avem de trecut prin mari emoții și grele clipe de suspans.

Prezentul *„documentar"*, întocmit pentru iubitorii și pasionații fotbalului, ne oferă tabloul sinoptic la ora de față al lui *„Eurofotbal '88"* ilustrînd situația la zi a celor 32 de echipe europene aflate în competiție (RFG este calificată din oficiu), firește aceasta ascunzînd, desigur, multe enigme, pe care *cititorii Almanahului* vor încerca să le dezlege înainte de vreme, comentariile aprinse și pronosticurile îndrăznețe pe marginea lor făcînd parte din această palpitantă și neobosită lume a fotbalului care a cucerit Terra acestui sfîrșit de secol XX.

VASILE CĂBULEA

Succes fotbaliștilor tricolori
în marile confruntări internaționale!

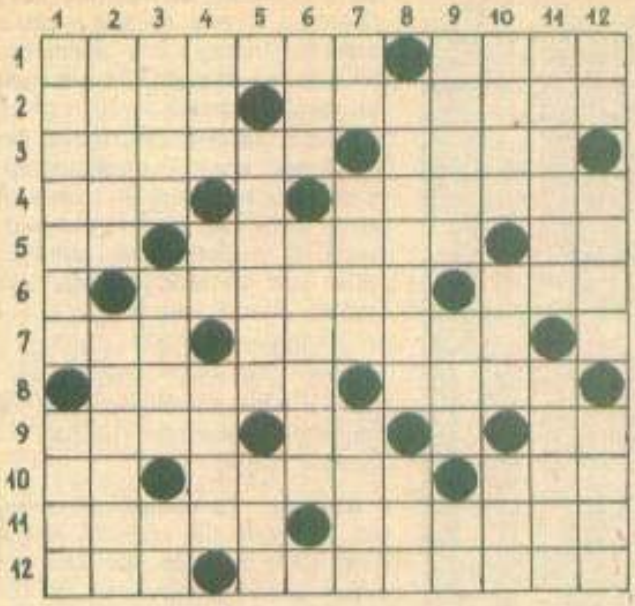

La soare

ORIZONTAL: 1) Umbrelă de soare — Îmbrăcăminte pentru băi de soare. 2) Un zeu al soarelui — De la soare-apune (fem.) 3) Una din binefacerile soarelui — Subiect livresc. 4) Papagal sud-american — De soare (fem.). 5) Curge! — O perdea de răcoare supra pusă peste arşiţa soarelui — Apus la... apus! 6) De culoarea cerului însorit — Soare-răsare. 7) Literă slavonă — Privitor la un anume os al bazinului. 8) Ca soarele tomnatic, lipsit de strălucire — Zeiţa curcubeului. 9) Culoarea soarelui crepuscular — Unsprezece! — Scoase din foc! 10) Emil Grigoriu — Un nimic poetic — „Galben-de-soare" cel înaripat, din basmul **Ileana Sînziana** de Ispirescu. 11) Numele popular al unei luni cu „soare cu dinţi" — Zeiţa dimineţii şi a primelor raze de soare. 12) Insulă în arhipelagul Tonga — Scriitor american contemporan, autor al povestirii **Soare în amurg**.

VERTICAL: 1) Mijloace de protecţie, împotriva insolaţiilor — „... Soare", denumire dată lui Ludovic al XIV-lea (neart.) 2) După apusul soarelui — Punctul cel mai depărtat de pămînt al orbitei aparente a soarelui. 3) Capitală europeană — Anexă a motocicletei — Soarele anticelor piramide. 4) „...-lumină", unităţi în care se măsoară distanţa de la pămînt la soare — Într-o rază! — Sora noctambulă a soarelui. 5) A se face apă din cauză de... soare — Purgatoriu (rar). 6) Ornament arhitectural — A emite raze. 7) Cale! — Căpetenie din unele ţări însorite — Vîrf în Carpaţi. 8) Obstacole în calea razelor solare — Ţesătură fină. 9) Pălesc la apariţia soarelui — Expus prea mult la soare — Culcă! 10) Drag din ţinuturile unor vechi adoratori ai soarelui — Localitate în S.U.A. — Corp geometric. 11) Şi-a pierdut viaţa în temerarul său zbor către soare (mit.) — Simbolul luminii şi al căldurii, astru fără de care nu se poate concepe viaţa. 12) La revedere! — Aceasta — Luminos.

Dicţionar: ARA, IAT, EUA, ERF, ELI.

● — Domnule profesor, spune Jimmy, nu cred că merit chiar nota 1.

— Nici eu, băiete, dar alta mai mică nu există.

● Un scoţian se prezintă la un oficiu telegrafic londonez pentru a trimite o telegramă. I se spune că are de plată o taxă pentru mesaj, dar că numele este scutit de plată. Scoţianul cade pe gînduri apoi spune:

— Puteţi crede sau nu, dar eu sînt indian şi numele meu este: „Pînă sîmbătă nu vin acasă!"

● Pe uşa unui lift e agăţată o tăbliţă: „Liftul acesta e defect. Liftul cel mai apropiat funcţionează în blocul vecin".

● Jimmy, de ce arunci medicamentul?

— M-am dus la doctor pentru că trebuie să trăiască şi el. Am luat reţeta, am dat-o farmacistului şi i-am plătit, pentru că şi el trebuie să trăiască. Acum arunc poţiunea pentru că trebuie să trăiesc şi eu.

● — În acest hotel totul e istoric. Patul în care dormiţi e chiar patul în care a dormit o noapte Napoleon.

— Poate că măcar aşternuturile puteau fi schimbate.

Gabriel Garcia Marquez se destăinuie

Marele scriitor columbian Gabriel Garcia Marquez, laureat al Premiului Nobel pentru literatură, s-a născut în anul 1928. În anii '50 a lucrat la Paris în calitate de corespondent al mai multor ziare columbiene şi străine. În anul 1961 s-a stabilit în capitala Mexicului, iar între 1967 şi 1977 a trăit în Spania.

Este autorul a numeroase lucrări, dintre care cele mai importante sînt „Un veac de singurătate", „Toamna patriarhului", „Cronica unei morţi anunţate", traduse în mai toate limbile pămîntului.

Din anul 1982, cînd, cu prilejul ceremoniei acordării Premiului Nobel pentru literatură, a îmbrăcat pentru prima şi ultima dată smokingul, Gabriel Garcia Marquez a participat la sute de întîlniri cu cititorii, la numeroase serate literare, a stat de vorbă cu un număr impresionant de ziarişti de la ziare şi reviste din întreaga lume, de cele mai diverse orientări şi convingeri politice. Unul dintre aceştia a fost şi redactorul publicaţiei argentiniene „El Periodista", căruia i-a acordat un interviu, din care reproducem cele ce urmează.

Întrebare: Romanul „Dragostea la vremea ciumei", apărut nu demult, este prima carte pe care aţi scris-o după ce aţi obţinut Premiul Nobel pentru literatură. Acum, după această recunoaştere, vă simţiţi a avea mai multă responsabilitate pe umeri?

Răspuns: În momentul cînd am primit Premiul Nobel, romanul era deja scris în liniile lui generale. Mi-am imaginat însă că după terminarea turuor actelor acelora inutile mă voi întoarce şi-l voi rescrie, aşa cum am făcut „cu toate celelalte cărţi ale mele. Mi-am dat însă repede seama că acest lucru nu este posibil pentru că pur şi simplu nu mă mai puteam concentra. Din această cauză am întrerupt scrisul şi „am făcut pe laureatul Premiului Nobel"

Întorcîndu-mă la cartea mea, aceasta nu mi-a mai plăcut. Am schimbat întreaga concepţie a cărţii şi am început s-o scriu din nou. Acţiunea romanului, care se desfăşoară în partea caraibiană a Columbiei, am împins-o cu cincizeci de ani spre trecut. Personajele romanului şi-au trăit tinereţea în anii douăzeci-treizeci ai secolului nostru, dar m-am simţit obligat să-i duc pînă în anii optzeci ai secolului trecut.

Este o poveste de dragoste durînd o întreagă viaţă. O meditaţie asupra a ceea ce reprezintă dragostea la diferite vîrste. Dar nu este numai o poveste de dragoste a doi oameni bătrîni, cum se interpretează, eronat, adesea.

Întrebare: Cum aţi reuşit să cuprindeţi ansamblul modului de a gîndi, a simţi, obiceiurile şi mai ales dragostea vremurilor acelora din America Latină?

Răspuns: Personajele romanului sînt cunoscute din realitate, sînt oameni foarte apropiaţi mie. Este vorba despre oameni bătrîni, care îşi amintesc foarte bine lumea de la începutul secolului nostru. Experienţa lor mi-a fost suficientă pentru că diferenţele dintre epoca noastră şi cea de la sfîrşitul secolului al nouăsprezecelea nu sînt prea mari. Pe atunci timpul se scurgea mai încet, iar schimbările nu se produceau atît de repede şi atît de des. Tatăl meu a murit la optzeci şi patru de ani. Mama are acum optzeci şi unu. Înainte de a începe să scriu romanul i-am vizitat adesea şi am stat mult de vorbă cu ei. Nu le-am spus niciodată că am de gînd să scriu un roman despre ei, de aceea mi-au povestit totul spontan şi cu sinceritate.

Acţiunea romanului o constituie, în esenţă, întîmplările vieţii lor. Încet, încet ele se transformă şi în întîmplările altora. Rămîn însă la părerea că romanul este un soi de colaj literar. Scriu în aşa fel încît iau ceva de colo, ceva de dincolo, ceva din altă parte şi apoi, mai tîrziu, fantezia mea compune o nouă acţiune.

Întrebare: În afară de întîmplările părinţilor dv. ce altceva v-a inspirat atunci cînd aţi scris acest roman? Aţi recitit autorii secolului al XIX-lea?

Răspuns: Da, am recitit cîteva dintre romanele din secolul al nouăsprezecelea, în special cele ale autorilor francezi. Cele mai bune romane le-au scris atunci ruşii, dar asta nu mi-a fost de prea mare ajutor. Mă interesa altceva. Cel mai mult m-a interesat doamna Arnaud, eroina principală din „Educaţia sentimentală" a lui Flaubert. Am recitit şi „Doamna Bovary", care m-a tulburat profund. Este o

operă perfectă, fără cusur. Recitind aceste cărți, mi-am dat seama că Flaubert n-a povestit doar o poveste de dragoste, ci că a reconstituit în romanele sale istoria vremii sale. În fața mea stătea întrebarea: cum voi reuși eu să introduc o poveste de dragoste într-o epocă atît de explozivă cum a fost America Latină la sfîrșitul secolului trecut?

Noi citim operele altora pentru a vedea cum sînt scrise. Le citim întocmai cum am desface șurubul de piuliță și îndată ce ne dăm seama cum au fost scrise le punem deoparte. Vreau să știu cum fac alții, de aceea cred că ar trebui, că ar fi drept, ca fiecare romancier să adauge la sfîrșitul cărții o listă cu literatura folosită, așa cum fac autorii de „literatură a faptului".

Întrebare: Nu demult ați afirmat că dv., latino-americanii ați sărit direct în secolul al douăzecilea din care cauză ați pierdut cîteva elemente importante, cum sînt simțul pentru romantic sau teama în fața dragostei...

Răspuns: Tocmai această frică de dragoste am încercat să o surprind în detaliu în ultima mea carte. Cred că dragostea este însoțită totdeauna de teamă, care uneori se transformă în panică. În ultimul meu roman există un personaj care are o teamă teribilă de fiecare nouă dragoste, de parcă ar fi trăit-o mai înainte de a o fi întîlnit...

Întrebare: După părerea dv., cum a evoluat dragostea în ultima vreme?

Răspuns: La noi, în zona caraibiană a Columbiei, dragostea a fost totdeauna, în mod artificial și brutal oprimată. În această privință nu a existat niciodată libertatea de astăzi. Copiii mei își au iubirile lor, se plimbă, călătoresc cu ele. În urmă cu doar cîteva decenii așa ceva era de neimaginat. În „Cronica unei morți anunțate" acest subiect a fost dramatizat într-atîta încît unul dintre bărbați este ucis pentru că răpise primul dragostea unei fete necăsătorite.

Tinerii din generațiile de astăzi se află în mare încurcătură cînd le spun că așa ceva s-a întîmplat în realitate. În cazul meu, dacă mă întîlnesc cu o femeie care mă interesează, dar care nu trebuie să fie neapărat o frumusețe, sînt cuprins în mod obligatoriu de teamă, de frică. Prin intermediul unuia dintre personaje afirm de altfel că sfîrșitul secolului nostru seamănă cu sfîrșitul secolului trecut.

Întrebare: Prin ce?

Răspuns: Prin aceea că pe primul plan revin din nou asemenea valori morale cum sînt solidaritatea umană, afirmarea sensibilității etc. În roman există un personaj care, într-o situație critică, întrebat ce așteaptă de la secolul douăzeci, răspunde: „Cred că acest secol va schimba întreaga lume, numai pe noi nu." Aceasta este o altă tează de bază a romanului meu. Cred că noi, latino-americanii sîntem „pătura mijlocie a lumii". Mi-am dat seama de acest lucru cînd am călătorit prin Africa, în marea ei majoritate rămasă mai în urmă decît noi. Fiecare dintre noi vrea să trăiască cumva deasupra mediei. Chiar dacă sînt împotriva înțelegerii „consumatiste" a vieții, cred că oamenii trebuie să facă eforturi pentru a trăi mai bine. În acest context, consider ca neadevărată și nefondată părerea romantică potrivit căreia un scriitor trebuie să sufere și să trăiască în mizerie dacă vrea să scrie bine, să aibă imaginație.

Întrebare: Un roman a cărui acțiune se desfășoară în secolul trecut l-ați scris la cel mai modern calculator...

Răspuns: Pentru mine calculatorul este mașina de scris, simplă, practică și foarte folositoare. Am început să scriu cu stiloul, apoi cu tocul cu peniță, după care am trecut la mașina de scris mecanică și electrică. Mașina la care scriu nu gîndește romanele în locul meu, ea îmi permite doar să lucrez mai repede și mai intens. Poate că dacă aș fi avut o de acum două decenii aș fi scris de două ori pe atîta cărți.

Întrebare: Ultima dv. carte este una despre oamenii bătrîni. Ce părere aveți despre generațiile de astăzi? Cum le vedeți, cum ar trebui să fie după părerea dv.?

Răspuns: Sînt de părere că în țările capitaliste tineretul nu o duce ușor. Să amintim numai faptul că o bună parte din rîndurile sale au căzut victime drogurilor. Cu toate acestea, cred că în rîndul generației tinere actuale se desfășoară un proces de renaștere a vechilor idealuri, interesul pentru viață, pentru muncă, pentru o viață fericită. Concluzia asta o trag văzîndu-i pe copiii mei și pe copiii prietenilor mei. Nu demult am fost martorii unui eveniment deosebit, este vorba despre cutremurul de pămînt care a devastat capitala Mexicului. Primii care s-au înrolat în detașamentele plecate să acorde sprijin au fost tinerii. Ei au dat un exemplu de spirit de sacrificiu și de eroism, care i-a surprins în primul rînd pe părinții lor. Tinerii pe care îi vedem plini de defecte, de lipsuri, au dat o lecție generațiilor „mature"...

Întrebare: Ați spus, nu o singură dată, că vă considerați un om angajat, în sens politic...

Răspuns: Am vorbit despre asta de cîteva ori și o repet. Cred că lumea aparține socialismului și cred că lumea va ajunge să fie socialistă. Cu cît mai repede cu atît mai bine. Știm cu toții foarte bine cît sînt de necesare unele schimbări pentru America Latină. În același timp cred că socialismul nu este o formulă magică pietrificată. Pentru America Latină nu trebuie să gîndim propriile noastre forme, care să corespundă culturii și tradițiilor noastre... Noi, cei din America Latină avem destulă fantezie și potențial creator pentru a ne rezolva toate problemele...

Întrebare: Ce planuri de viitor aveți?

Răspuns: Vreau să scriu o nuvelă scurtă, care să nu aibă mai mult de 150 de pagini. Nu am încă o concepție exactă asupra ei și de aceea nu pot da detalii. Apoi aș vrea să-mi scriu memoriile. Dar nu vor fi niște memorii în genul acelora pe care unii scriitori le scriu la vîrsta cînd nu-și mai aduc aminte de nimic. Vreau să fie cu totul altfel. Aș vrea să-mi parcurg din nou toate cărțile și să povestesc cititorului adevărul despre fiecare episod. În locul urmării cronologice a evenimentelor aș vrea ca memoriile mele să le scriu prin intermediul personajelor și al situațiilor care, în final, să reprezinte viața mea. N-ar fi exclus ca din realitățile vieții mele să rezulte o altă realitate, să apară o nouă carte, bazată din nou pe ficțiune.

Întrebare: Ce le doriți cel mai mult cărților dv.!

Răspuns: Nu mă interesează atît ca ele să fie editate des și vîndute. Nu țin seama nici măcar după laudele criticilor. În mod sincer, îmi doresc ca ele să fie citite nu numai de generația mea, dar și de cele viitoare. Trebuie să avem în vedere tendințele general valabile că, de regulă, copiii tind să-și depășească părinții, cei mai adesea în numele progresului. Să aibă alte gusturi decît părinții lor...

Prezentare și traducere de NICOLAE NICOARĂ

Fapt divers pe mapamond

Deşi nu are în caietul său de bord decît puţine ore de zbor, acest avion-elicopter de transportat mărfuri denumit „Helitruck" şi inventat de Jürgen Both (RFG) se bucură deja de mare interes.

Aparatul de zbor, care seamănă cu un zepelin, este prevăzut cu patru elice mobile, acestea permiţîndu-i lui „Helitruck" decolarea şi startul pe verticală. Cu un consum mic de energie el poate transporta încărcături de pînă la 20 de tone şi poate fi transformat la nevoie în clinică medicală mobilă. Preţul acestui mijloc de transport, care poate atinge 300 km/h şi este construit dintr-o folie de plastic umplută cu heliu, este de 70 milioane mărci.

Obiectele de artă din sticlă sînt rare. Cei mai mulţi artişti, care se încumetă să lucreze cu acest material fragil, renunţă repede sau concep modele pentru a fi fabricate la scară industrială.

Nu acelaşi lucru se întîmplă însă şi cu Bruno Toussaint. Artistul care trăieşte în Köln are veşnic noi idei. Ultima – un repertoar din sticlă, jumătate obiect de folosinţă cu standart de lux, jumătate operă de artă; din această cauză şi atît de scump. Repertoarul cu foi de sticlă costă 950 de mărci!

PLĂCILE DIN RUMEGUŞ presat au fost pînă nu de mult cel mai important material de bază pentru industria mobilei, pentru modificările interioare şi pentru finisarea caselor. Dezavantajele: sînt relativ scumpe şi se pot aprinde uşor. Iată însă că un nou material se oferă ca alternativă. El constă din părţi egale de ghips şi lemn şi a fost elaborat de un institut de cercetări din Braunschweig. Amestecul din particule mici din ghips şi lemn este presat sub formă de plăci în instalaţii speciale, ele fiind mai ieftine şi neinflamabile.

Materialul se fabrică deja într-o întreprindere din Finlanda, iar ţări ca Norvegia, S.U.A., Japonia şi Noua Zeelandă s-au dovedit interesate în preluarea licenţei.

UNA DINTRE ATRACŢIILE pavilionului vest-german de la Expo' 87 din Vancouver (Canda) este Mercedesul 190 E, acţionat prin comandă verbală, produs de firmele „Daimler-Benz" şi „Kempf".

Un computer detector de limbaj pune imediat comenzile verbale în acţiune. Prin intermediul unui electromotor uşile şi geamurile se deschid şi se închid, oglinda retrovizoare este îndreptată în poziţia corespunzătoare, iar fotoliul se reglează anatomic, conform dorinţei şoferului.

Tot prin comandă verbală se efectuează aprinderea motorului, se acţionează frîna de mînă, farurile, claxonul şi semnalizatoarele, chiar şi radioul este pus în funcţiune prin vocea şoferului.

Automobilul este destinat handicapaţilor (celor fără mîini), el fiind „condus" doar prin semnale verbale şi prin acţionarea cu piciorul a unei singure pedale.

LA BONN (R.F.G.) a fost deschis primul centru cultural indian din Europa, care găzduieşte expoziţii, seminarii şi concerte. A fost fondat de „Indian Council for Cultural Relations" din New Delhi şi informează publicul interesat, prin intermediul cărţilor, al discurilor şi al videocasetelor, despre aspecte ale artei şi culturii indiene.

GABRIELA ŞEICARU